

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

PRÁVNICKÁ FAKULTA

Mgr. Ondřej Kmoch

**Počítačový program jako zaměstnanecké
dílo a jeho specifika**

*Computer program as an Employee work
and its specifics*

RIGORÓZNÍ PRÁCE

Konzultant: JUDr. Tomáš Dobřichovský, Ph.D.

Právo k nemotným statkům a právo autorské

Únor 2015

Prohlášení

„Prohlašuji, že předloženou rigorózní práci jsem vypracoval samostatně a že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny. Dále prohlašuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.“

V Praze dne .....

.....

Mgr. Ondřej Kmoch

Poděkování

„Touto cestou bych rád poděkoval JUDr. Tomáši Dobřichovskému, Ph.D. za odborné vedení a za cenné připomínky při zpracování této práce“.

Obsah

<i>Seznam použitých zkratek</i>	7
ÚVOD	10
1. POČÍTAČOVÝ PROGRAM JAKO AUTORSKÉ DÍLO	14
1.1 Obecně k pojmu počítačový program.....	14
1.2 Počítačový program v českém právním řádu	16
1.3 Počítačový program jako autorské dílo.....	17
1.3.1 Autorské dílo – obecně, počítačový program	19
1.3.2 Vznik autorského díla.....	24
1.3.3 Autorství k dílu	27
1.3.4 Obsah práva autorského	29
1.3.5 Nakládání (dispozice) s autorským dílem	34
1.3.6 Specifika počítačových programů (§§ 65 a 66 AutZ)	36
1.4 Exkurz k databázím	43
1.4.1 Pojem databáze a způsoby její ochrany dle AutZ	43
1.4.2 Databáze jak souborné autorské dílo	45
1.4.3 Zvláštní právo pořizovatele databáze dle § 88 a násl. AutZ.....	46
1.4.4 Stručné shrnutí zákonné úpravy databáze.....	52
2. EXKURZ DO VÝVOJE PRÁVNÍ OCHRANY POČÍTAČOVÉHO PROGRAMU JAKO AUTORSKÉHO DÍLA	54
2.1 Zákon č. 35/1965 Sb., o dílech literárních, vědeckých a uměleckých (SAutZ)	54
2.2 Zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon).....	56
3. EXKURZ DO MEZINÁRODNÍ A KOMUNITÁRNÍ PRÁVNÍ ÚPRAVY POČÍTAČOVÉHO PROGRAMU JAKO AUTORSKÉHO DÍLA	59
3.1 Exkurz do mezinárodní právní úpravy	59
3.2 Exkurz do komunitární právní úpravy	60
4. INSTITUT ZAMĚSTNANECKÉHO DÍLA	63
4.1 Obecně k pojmu zaměstnanecké dílo	63
4.2 Vývoj právní úpravy zaměstnaneckého díla	65

4.3	Institut zaměstnaneckého díla v AutZ	67
4.4	Zaměstnanecká díla (příklady) a kolektivní dílo.....	82
4.5	Dispozice s obsahem práv k zaměstnaneckému dílu	84
5.	POČÍTAČOVÝ PROGRAM JAKO ZAMĚSTNANECKÉ DÍLO A SMLUVNÍ PRAXE.....	86
5.1	Předmět plnění a navazující smluvní typy.....	87
5.2	Vztah dodavatele a objednatele.....	88
5.3	Vztah dodavatele (zejména zaměstnavatele autora) a zaměstnance (autora).....	92
5.4	Objednatel jako veřejný zadavatel.....	97
5.5	Nejčastější nedostatky smluvní úpravy (vlastní pohled)	100
5.6	Nové trendy související s rozvojem informačních a komunikačních technologií.....	101
6.	OCHRANA PRÁV K POČÍTAČOVÉMU PROGRAMU A MOŽNÉ POSTIHY NEOPRÁVNĚNÉHO ZÁSAHU DO NĚJ.....	105
6.1	Ochrana práva autorského (obecně).....	105
6.2	Ochrana dle AutZ.....	105
6.3	Ochrana v rámci ustanovení o nekalé soutěži dle NOZ.....	111
6.4	Ochrana správně - právní.....	115
6.5	Trestněprávní ochrana	117
6.6	Stručný exkurz do patentové ochrany počítačových programů v České republice	120
6.7	Porušování autorských práv k počítačovému programu v praxi.....	121
7.	EXKURZ DO VYBRANÝCH ZAHRANIČNÍCH PRÁVNÍCH ÚPRAV	125
7.1	Slovensko	125
7.2	Nizozemí.....	131
7.3	Spojené státy americké.....	138
7.4	Velká Británie.....	152
	ZÁVĚR	158
	SUMMARY	161
	ABSTRAKT	164

ABSTRACT.....	165
SEZNAM KLÍČOVÝCH SLOV / LIST OF KEY WORDS.....	166
SEZNAM CITOVANÝCH ZDROJŮ.....	167
SEZNAM PRÁVNÍCH PŘEDPISŮ	174

Seznam použitých zkratk

89/1990	zák. č. 89/1990 Sb. ze dne 28. března 1990 novelizující SAutZ; nabyt účinnosti dne 1. června 1990
91/250/EHS	směrnice Rady č. 91/250/EHS ze dne 14. května 1991 o právní ochraně počítačových programů
216/2006	zák. č. 216/2006 ze dne 25. dubna 2006 novelizující AutZ
2009/24/ES	směrnice Rady č. 2009/24/ES ze dne 23. dubna 2009 o právní ochraně počítačových programů
AutZ	zák. č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů
BSA	Business Software Alliance
BÚ	Bernská úmluva o ochraně literárních uměleckých děl uzavřená v roce 1886 v Bernu
ESD	Soudní dvůr Evropské unie
IT	Informační technologie
IDC	International Data Corporation
NOZ	zák. č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
ObchZ	zák. č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
OSŘ	zák. č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů
OZ	zák. č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

PUÚ	Pařížská úmluva na ochranu průmyslového vlastnictví uzavřená v roce 1883 v Paříži
SAutZ	zák. č. 35/1965 Sb., o dílech literárních, vědeckých a uměleckých, který nabyl účinnosti dne 1. července 1965
SAZ	zák. č. 618/2003 Z. z., o autorském práve a právech súvisiacich s autorským právom (autorský zákon)
TRIPS	Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví uzavřená v roce 1994 (anglicky Agreement on Trade related Aspects of Intellectual Property Rights)
TZ	zák. č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
ÚPV	Úřad průmyslového vlastnictví České republiky
WCT	Smlouvu o autorském právu z 20. prosince 1996 (anglicky WIPO Copyright Treaty)
WIPO	Světová organizace duševního vlastnictví (anglicky World Intellectual Property Organization)
WTO	Světová obchodní organizace (anglicky World Trade Organization)
ZMPS	zák. č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém
ZOK	zák. č. 90/2012 Sb., zákon o obchodních společnostech a družstev (zákon o obchodních korporacích)
ZoOZ	zák. č. 441/2003 Sb. o ochranných známkách, ve znění pozdějších předpisů
ZoP	zák. č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů

ZoV	zák. č. 527/1990 Sb., o vynálezech a zlepšovacích návrzích, ve znění pozdějších předpisů
ZPr	zák. č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů
ZVZ	zák. č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, ve znění pozdějších předpisů

ÚVOD

Problematika, která je řešena v této rigorózní práci, se týká vybraných právních aspektů autorského díla, je-li takovým dílem počítačový program a to zejména případů, kdy je počítačový program tzv. dílem zaměstnaneckým. Této problematice se také věnuji v rámci své právní praxe, která zahrnuje především závazkové právní vztahy v oblasti IT, přičemž autorsko-právní aspekty jsou v rámci některých smluvních vztahů z této specifické oblasti jedním z klíčových prvků, které je potřeba dostatečným způsobem vypořádat.

Počítačové programy, pokud splní podmínky pro ochranu právem autorským, jsou specifickým autorským dílem, u kterého neustále probíhá odborná debata o tom, jakým způsobem a prostřednictvím jakých institutů má být dostatečně zajištěna jejich ochrana proti neoprávněnému užívání. I s ohledem na neustálý pokrok celé informační společnosti, který je velmi dynamicky podporován internetem, jakožto dnes již nejrozšířenějším komunikačním médiem, je totiž celá oblast IT, včetně počítačových programů, stále se rozvíjejícím byznysem, ve kterém jde o nemalé finanční prostředky. A jakkoliv nelze opomenout jednotlivé programátory, kteří byli, jsou a stále budou schopni vytvořit konkrétní počítačový program, jde v něm především o obchodní společnosti. Tj. ve velké většině o zaměstnavatele těchto autorů, pro něž je tvorba počítačových programů základní podnikatelskou aktivitou, bez které si již nelze v dnešní době celou řadu činností v naší společnosti vůbec představit. A protože je technologický pokrok v informační společnosti nezadržitelný, s čímž souvisí i nárůst počtu obchodních společností, které chtějí v tomto segmentu uspět, je potřeba k dosažení tohoto účelu investovat do vývoje či vytvoření konkrétního produktu (počítačového programu) nemalé finanční prostředky. Je tedy logické, že ochrana proti neoprávněnému užití tohoto specifického autorského díla, kterým počítačový program bezesporu je, a s ní související zhodnocení samotné investice, je naprosto klíčovou záležitostí pro tyto společnosti. Pro úplnost je možné zmínit i další směr, kterým je otevřený přístup autorů

řady počítačových programů, kteří se naopak snaží umožnit užití svého autorského díla, co možná nejširšímu spektru uživatelů s minimálními prvky omezení (open source software apod.). Nicméně tento směr není v této rigorózní práci dále rozebírán.

Zmíněné požadavky náležité ochrany oprávněných zájmů zaměstnavatelů autorů vychází především z tradičního evropského kontinentálního pojetí autorství k dílu (i včetně české právní úpravy), dle kterého je autorem a tedy originárním nabyvatelem autorského práva k dílu vždy fyzická osoba (autor) nebo kolektiv autorů. Nikoliv tedy osoba právnická (např. společnost, která vytvořila podmínky pro to, aby takové dílo vůbec mohlo vzniknout). Není proto potřeba dodávat, že tyto podmínky (např. materiální, finanční, organizační apod.) jsou pro vytvoření takového autorského díla naprosto zásadní; bez nich by nebylo možno některé počítačové programy vůbec vyvíjet.

Tato rigorózní práce si klade za cíl podat ucelený přehled právní úpravy tzv. zaměstnaneckého díla, je-li takovým dílem počítačový program a to včetně jejího vývoje. Současně obsahuje i praktické zkušenosti autora se smluvní úpravou v oblasti IT, která musí mj. reflektovat i otázky autorsko-právní, včetně těch, které se týkají počítačových programů jako děl zaměstnaneckých. Pro účely této práce bylo rovněž provedeno i určité srovnání se zahraničními právními úpravami, konkrétně s právní úpravou na Slovensku, v Nizozemí v USA a ve Velké Británii.

Z hlediska obsahového je tato práce rozdělena do 7 kapitol, které jsou dále členěny na podkapitoly, přičemž nejnižší obsahovou úrovní této práce jsou oddíly v rámci některých podkapitol.

Úvodní 1. kapitola nejprve rozebírá samotný pojem počítačový program a popisuje jeho základní zákonnou úpravu v platném právním řádu České republiky. Aby bylo možné se dále zabývat počítačovým programem jako specifickým autorským dílem, obsahuje tato kapitola rovněž uvedení do problematiky autorských děl a obsahu práv autorských

k takovým dílům se zaměřením převážně na počítačové programy, jsou-li autorským dílem. Současně je v této kapitole na závěr obsažen i exkurz do autorskoprávní ochrany databází.

Následující kapitoly, tj. kapitola 2 a 3, obsahují exkurz do vývoje právní ochrany počítačového programu jako autorského díla u nás, resp. exkurz do mezinárodní a komunitární právní úpravy ochrany počítačového programu jako autorského díla.

Cílem 4. kapitoly je blíže popsat institut zaměstnaneckého díla upravený v AutZ, včetně jeho vývoje a zejména pak detailnější rozbor ustanovení § 58 AutZ.

Obsahem 5. kapitoly je pohled autora na smluvní praxi, při které je potřeba reflektovat autorská práva k počítačovému programu, včetně případů, je-li počítačový program dílem zaměstnaneckých. Tato kapitola rovněž obsahuje pohled příslušných subjektů, které v rámci jednotlivých vývojových fází počítačového programu (od jeho vývoje, přes vytvoření až po případnou dispozici s obsahem práv) s ním přicházejí do styku. S tím pak souvisí i částečně odlišné zájmy těchto subjektů, které se odrážejí v různých pohledech na to, jak dostatečně upravit tyto vzájemné vztahy (zejména je popsán vztah objednatele a zhotovitele počítačového programu a dále pak zaměstnavatele a jeho zaměstnance, který je autorem počítačového programu). Tato kapitola rovněž obsahuje i pohled objednatele, je-li jím veřejný zadavatel ve smyslu ZVZ a tedy plnění je hrazeno z veřejných prostředků, případně navíc kofinancováno z jiných prostředků (např. EU). V závěru této kapitoly jsou pak popsány nové trendy související s rozvojem IT, které přinášejí i nové aspekty, které je potřeba v rámci smluvní praxe vzít rovněž v potaz.

Ochrana práv k počítačovému programu a možné postihy neoprávněného zásahu do něj je popsána v kapitole 6. a to ve specifikaci odpovídající jednotlivým právním předpisům, které příslušnou ochranu obsahují.

Kapitola 7. je věnována exkurzu do zahraničních právních úprav a to, jak těch, které jsou české právní úpravě bližší, tak i těch, které jsou svou koncepcí odlišné. Pro srovnání byly tedy vybrány právní úpravy Slovenska, Nizozemí, Spojených států amerických a Velké Británie.

Závěr obsahuje závěrečné stručné shrnutí této práce a dále také některé postřehy a úvahy autora vztahující se k řešené problematice.

Pro účely této práce bylo čerpáno z platných právních předpisů České republiky, jakož i, pro účely zmíněného exkurzu do zahraničních právních úprav, z právních předpisů dotčených zemí. Dále bylo čerpáno především z odborné literatury a odborných článků reflektujících danou problematiku, přičemž práce je rovněž obohacena i o příslušnou judikaturu (především v rámci exkurzu do zahraničních právních úprav).

1. POČÍTAČOVÝ PROGRAM JAKO AUTORSKÉ DÍLO

Pokud má být v této práci zhodnocena právní problematika institutu tzv. zaměstnaneckého díla v AutZ, je-li takovým dílem počítačový program, je potřeba nejprve pohovořit o samotném pojmu počítačový program, o autorském díle jako takovém a dále zejména o obsahu příslušných práv autorských k autorskému dílu.

1.1 Obecně k pojmu počítačový program

Jakkoliv si s pojmem počítačový program dovede většina z nás spojit jeho obsah, není bez zajímavosti uvést, že jeho legální definici bychom v právním řádu České republiky hledali marně. Např. AutZ, který je pro tuto práci stěžejním právním předpisem, sice s pojmem počítačový program v příslušných částech operuje a od jeho existence odvozuje řadu právních vztahů, jeho legální definice v něm však obsažena není. Ostatně není obsažena ani ve směrnici 91/250/EHS, kterou se český zákonodárce do značné míry snažil zapracovat do naší právní úpravy (její čl. 1 odst. 3, cit. „*Počítačový program je chráněn, je-li původní v tom smyslu, že je autorovým vlastním duševním výtvozem ... pro stanovení způsobilosti k ochraně není uplatňováno žádné jiné kritérium*“). Do směrnice 91/250/EHS však nebylo vymezení počítačového programu zakomponováno úmyslně, což bylo odůvodněno možným brzkým zastaráním takovéto legislativní úpravy v důsledku technického pokroku.¹ S tímto postupem lze souhlasit do té míry, že taková definice by byla pravděpodobně založena na nějakém technickém vymezení, které by však mohlo být, s ohledem na neustálý technologický rozvoj a pokrok, omezené právě dobou jeho zavedení. Od legální definice je tedy upuštěno a počítačový program je charakterizován pomocí definice technické, tj. vně právního řádu. Podle jedné

---

¹ AUJEZDSKÝ, J. *Úvod do právní ochrany počítačových programů – díl 1*. Elaw.cz, 12. 9. 2010, zdroj dostupný na: <http://www.elaw.cz/cs/pravo-it/281-uvod-do-pravni-ochrany-pocitacovych-programu-dil-1.html> [on-line k 31. 1. 2015]

mimoprávní definice² je počítačový program „*sekvence instrukcí, která je prováděna prostřednictvím počítače. Tento termín se vztahuje na originární zdrojový kód nebo na proveditelnou verzi strojového jazyka. Termín program vyměřuje stupeň kompletnosti, tj. program ve zdrojovém kódu obsahuje všechny příkazy a soubory nezbytné pro kompletní interpretaci nebo kompilaci a tento proveditelný program lze vložit do daného prostředí a provést jej nezávisle na ostatních programech*“.

Pro srovnání je však vhodné uvést, že některé zahraniční právní úpravy jdou cestou odlišnou a to, že legální definici pojmu počítačový program obsahují. Z takových zahraničních právních úprav lze jmenovat např. právní úpravu na Slovensku,³ dle které počítačový program „*je súbor príkazov a inštrukcií použitých priamo alebo nepriamo v počítači. Príkazy a inštrukcie môžu byť napísané alebo vyjadrené v zdrojovom kóde alebo v strojovom kóde. Neoddeliteľnou súčasťou počítačového programu je aj podkladový materiál potrebný na jeho prípravu; ak spĺňa pojmové znaky diela (§ 7 ods. 1), je chránený ako literárne dielo*“.

Nebo např. právní úprava v USA,⁴ která obsahuje následující legální definici počítačového programu „*a set of statements or instructions to be used directly or indirectly in a computer in order to bring about a certain result*“ a která vykazuje velkou podobnost s první větou legální definice počítačového programu na Slovensku.

Jak je z některých výše uvedených definic zřejmé, opakují se v nich mj. dva důležité pojmy, které je potřeba ve vztahu k počítačovým programům rozlišovat, resp. jedná se o dvě podoby počítačového programu. Těmito podobami jsou tzv. zdrojový program/text a tzv. strojový kód.

---

² Slovník výpočetní techniky. Microsoft Press, (v ČR) Plus spol. s r.o., Praha, 1993, s. 301

³ § 5 odst. 8 SAZ

⁴ Copyright law of the United States and Related laws contained in Title 17 of the United States Code. Copyright.gov, zdroj dostupný na: <http://www.copyright.gov/title17/> [on-line k 31. 1. 2015]

Vždy platí, že zdrojový program je primární, hlavní a určující, protože strojový kód neboli binární program vzniká vždy z programu zdrojového. Zpětná transformace je až na výjimky nemožná či velmi obtížná. Zdrojový program (zdrojový text) vzniká jako výsledek duševní činnosti autora a je primární, kdežto sekundárním produktem je binární (strojový) kód, který vzniká překladem prostřednictvím překladače příslušného programovacího jazyka.⁵

1.2 Počítačový program v českém právním řádu

Kromě již výše zmíněné a možná i pro někoho částečně překvapivé informace, že v žádném českém právním předpise není obsažena legální definice pojmu „*počítačový program*“, je dalším specifikem pojmu „*počítačový program*“ to, že v právním řádu České republiky není používán jednotně. A tak je možno se setkat s pojmy jako „*software*“⁶ či „*programové vybavení*“,⁷ které se však v těchto právních předpisech používají jako synonyma k pojmu počítačový program a navzájem se tedy zaměňují. Tyto pojmy jsou také brány za všeobecné známé, tzv. notoriety a jsou svým významem velmi podobné. Bude-li tedy v této práci užíván pojem software, je tím myšlen rovněž pojem počítačový program a *vice versa*, jakkoliv lze v odborné literatuře zaznamenat nejen názor shodný (např. právě Smejkal),⁸ ale i názor odlišný (např. Kříž).⁹ Což lze doplnit i právní teorií, která vedle pojmu „*počítačový program*“

---

⁵ SMEJKAL, V. a kol. *Právo informačních a telekomunikačních systémů*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2001, s. 48-49. ISBN 80-7179-552-6

⁶ Srov. např. § 30 odst. 2 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů nebo obdobně § 19 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů

⁷ Srov. např. § 120 aj. zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, obdobně § 4 odst. 10 zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů

⁸ SMEJKAL, V. a kol. *Právo informačních a telekomunikačních systémů*. 2., aktualizované a rozšířené vydání. Praha : C. H. Beck, 2004, str. 52. ISBN 80-7179-765-0

⁹ KŘÍŽ, J. a kol. *Autorský zákon – komentář a předpisy související*. 2., aktualizované vydání. Praha : Linde Praha, 2005, str. 194

používá pojem „software“ jakožto programové vybavení počítačů, které je složeno z několika různých prvků (součástí), přičemž „programové vybavení počítačů“ se povahově blíží právnímu pojetí věci hromadné.¹⁰

1.3 Počítačový program jako autorské dílo

Právní úprava ochrany autorských děl vychází ze základního pramene soukromého práva v České republice, kterým byl do konce roku 2013 OZ a který ve svém § 1 odst. 3 uváděl, že „*právní vztahy vznikající z výsledků duševní tvořivé činnosti upravují zvláštní zákony*“. Mezi tyto zvláštní zákony patří i AutZ, který obsahuje ucelenou úpravu práv autorských a práv s ním souvisejících. Předmětem těchto práv jsou, až na některé výjimky, o kterých bude dále pojednáno, i počítačové programy.

V této části rigorózní práce je, s ohledem na dobu jejího zpracování a také na její obsahové části, vhodné zmínit i to, že v České republice došlo k zásadní rekonstrukci soukromého práva, v rámci níž byl schválen nejen NOZ, ale také ZOK a dále ZMPS. Všechny tyto předpisy byly vyhlášeny ve Sbírce zákonů dne 22. 3. 2012 a nabyly účinnosti dne 1. 1. 2014. Pro obsah této práce má význam, byť částečný, především NOZ, na jehož relevantní úpravu bude rovněž příslušně odkazováno.

Pokud tedy bylo výše uvedeno, že AutZ je zvláštním zákonem, který s obsahem ucelené úpravy práv autorských a práv s ním souvisejících navazuje na obecnou úpravu v OZ, pak s ohledem na to, že nabytím účinnosti NOZ došlo ke zrušení OZ (§ 3080 NOZ), navazuje od 1. 1. 2014 zvláštní úprava obsažená v AutZ právě na NOZ; toto vyplývá zejména z ust. § 9 odst. 2 NOZ.

V této souvislosti je vhodné stručně zmínit i novou koncepci pojetí věci v právním smyslu dle NOZ. Věcí v právním smyslu je dle § 489 NOZ vše, co je rozdílné od osoby a slouží potřebě lidí. Rozdělení věcí na věci hmotné a nehmotné je pak upraveno v § 496 NOZ, přičemž hmotná

---

¹⁰ TELEČ, I., TŮMA, P. *Autorský zákon*. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 39. ISBN 978-80-7179-608-4

věc je ovladatelná část vnějšího světa, která má povahu samostatného předmětu (odst. 1) a nehmotné věci jsou práva, jejichž povaha to připouští, a jiné věci bez hmotné podstaty (odst. 2). V důvodové zprávě k NOZ je uvedeno, že z důvodu rozšíření pojmu věci v právním smyslu je u rozdělení věcí nutné nejprve vzít v úvahu fakt věcí hmotných a nehmotných. Při nastavení této definice bylo dle důvodové zprávy použito osvědčené legislativní pravidlo, že pro vymezení párových pojmů není vhodné definovat oba pojmy. Proto je legální definicí definován zejména pojem hmotné věci a to v § 496 NOZ. Dále jsou v § 498 odst. 1 NOZ definovány věci nemovité s tím, že movité věci jsou odst. 2 veškeré další věci, ať je jejich podstata hmotná či nehmotná.

S ohledem na stručný exkurz do nové koncepce pojetí věci v právním smyslu v NOZ se nabízí otázka, zda tato nová koncepce bude mít nějaký dopad do práv duševního vlastnictví. Zde se ztotožňuji s názorem,¹¹ že autorská díla nelze, zejména s ohledem na existenci osobnostních práv k dílu, podřadit pod definici nehmotné věci. Stejně tak pod tuto definici nelze, z důvodu jejich povahy, zařadit ani výlučná majetková práva autorská.¹² Z tohoto pohledu se ani po účinnosti NOZu nic nemění, kdy autorská práva, na rozdíl od práv průmyslových, nebudou spadat pod definici věcí nehmotných dle NOZ, tj. práv, jejichž povaha to připouští. To se však netýká např. autorskoprávní licence, tj. oprávnění k právu autorské dílo užít, které je dle své povahy právem majetkovým, je převoditelné a tudíž jej pod definici nehmotných věcí dle NOZ podřadit lze. To samé lze uvést i k institutu postoupení práva k výkonu majetkových práv autorských ve smyslu § 58 odst. 1 AutZ, který bude podrobněji popsán níže.

---

¹¹ JAROLÍMKOVÁ, A. *Jak se změní autorské právo?* Právní rádce, 2013, č. 4, s. 12 - 15

¹² obojí zejména z toho důvodu, že jak osobnostní práva, tak práva majetková, jsou dle § 11 odst. 4 AutZ, resp. dle § 26 odst. 1 AutZ, nepřevoditelná

1.3.1 *Autorské dílo – obecně, počítačový program*

Předmětem ochrany práva autorského obecně je dle § 2 odst. 1 AutZ dílo literární a jiné dílo umělecké a dílo vědecké, které je jedinečným výsledkem tvůrčí činnosti autora (nepostačuje-li výjimečně ke vzniku ochrany toliko původnost dle § 2 odst. 2 AutZ) a je vyjádřeno v jakékoliv objektivně vnímatelné podobě, včetně podoby elektronické, trvale nebo dočasně, bez ohledu na jeho rozsah, účel nebo význam, není-li vyloučeno z předmětu ochrany dle § 3 AutZ.

Z výše uvedeného shrnutí jsou tedy patrné následující pojmové znaky autorských děl:¹³

- jde o výsledek tvůrčí činnosti autora (fyzické osoby);
- jedinečnost díla jako výsledek tvůrčí činnosti autora, s výjimkou některých výtvorů (děl), u kterých postačuje původnost takového výtvoru ve smyslu, že je autorovým vlastním duševním výtvozem (právě např. počítačové programy, databáze apod.);
- vyjádření v jakékoliv objektivně vnímatelné podobě;

Autorskými díly jsou zejména díla slovesná, hudební, malířská, fotografická, výtvarná, sochařská, kartografická, hudební, architektonická, dramatická atd. Výčet autorských děl je dle dikce AutZ demonstrativní, tj. autorským dílem může být i jakýkoliv jiný druh díla, bude-li splňovat pojmové znaky autorského díla dle AutZ.

Autorským dílem jsou také díla vzniklá tvůrčím zpracováním jiného díla, včetně překladu díla do jiného jazyku (§ 2 odst. 4 AutZ).

Pokud se nyní zaměříme na stěžejní autorské dílo této práce, tj. počítačový program, pak z hlediska systematiky je počítačový program,

---

¹³ TELEEC, I., TŮMA, P. *Autorský zákon*. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 17. ISBN 978-80-7179-608-4

který je považován za autorské dílo, zařazen do § 2 odst. 2 AutZ. V tomto ustanovení AutZ je pod vlivem komunitární úpravy (91/250/EHS) předmět autorského práva formou fikce (smyšlenky)¹⁴ rozšířen o některé výtvořky, které nesplňují pojmové znaky děl uvedených v § 2 odst. 1 AutZ (viz cit. § 2 odst. 2 „za dílo se považuje též počítačový program, je-li původní v tom smyslu, že je autorovým vlastním duševním výtvořkem ... jiná kritéria pro stanovení způsobilosti počítačového programu a databáze k ochraně se neuplatňují...“). Jak je patrné z právě citované definice autorského díla, má-li za něj být považován počítačový program, pak namísto kritéria jedinečnosti u autorských děl uvedených v § 2 odst. 1 AutZ (např. dílo literární, jiné dílo umělecké a dílo vědecké), se u počítačového programu, má-li být autorským dílem, více uplatňuje koncept tzv. původnosti (originality) díla ve smyslu vlastního autorského výtvořku. V takovém případě se hovoří o tzv. fiktivních dílech,¹⁵ které jsou postaveny na roveň dílům autorským a požívají autorskoprávní ochranu jako autorské dílo.

Odhlédneme-li v této části práce od výše uvedeného, je počítačový program splňující požadavek jedinečnosti či alespoň původnosti, bez ohledu na formu jeho vyjádření, včetně přípravných koncepčních materiálů, chráněn jako dílo literární (§ 65 AutZ). Prvně zmiňované kritérium jedinečnosti lze chápat tak, že se jedná o nejosobitější ztvárnění výtvořku na základě autorova svobodného výběru z tvůrčích možností. V jedinečnosti je pak obsažen nejen prvek osobitosti, ale povahově zcela zjevně i prvek původnosti (originality) a jeho novosti, o kterém je pojednáno v následujícím odstavci.¹⁶

---

¹⁴ TELEEC, I., TŮMA, P. *Autorský zákon*. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 34. ISBN 978-80-7179-608-4

¹⁵ AutZ tyto taxativně vymezuje a považuje za ně dle § 2 odst. 2 pouze počítačové programy, databáze a fotografie

¹⁶ TELEEC, I., TŮMA, P. *Autorský zákon*. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 20. ISBN 978-80-7179-608-4

Pokud jde o kritérium původnosti, za rozhodující se, pro posouzení charakteru činnosti vedoucí ke vzniku počítačového programu a její původnosti, v praxi považuje:

- struktura a uspořádání algoritmu; a
- způsob komunikace s uživatelem (tzv. look and feel jako způsob, jímž se program prezentuje uživateli a jak s ním komunikuje, resp. jak je jím užíván) vyjádřený zobrazením na obrazovce a kritérii práce uživatele s programem.

Touto úpravou (kritérium původnosti) byly autorským dílům vycházejícím z tradičního pojetí soukromoprávního systému práva autorského (alespoň v jeho kontinentálně evropském pojetí) postaveny na roveň výtvoře, které sice nedosahují úrovně vynaložené tvůrčí činnosti autora spočívající v jedinečnosti jejího výsledku, ale formou fikce jim byla zaručena stejná autorskoprávní ochrana,¹⁷ je-li naplněno alespoň kritérium původnosti. V podstatě se jedná o odlišné pojetí, které akcentuje hospodářský (či podnikatelský) přístup a v důsledku něho i osobu a majetková práva toho, kdo vynakládá investice k výrobě nehmotných statků a k jejich rozmnožování, distribuci apod.¹⁸ Pokud právě uvedené převedeme do praxe, pak vedle sebe mohou nezávisle na sobě existovat dva stejné počítačové programy chráněné AutZ, a to v případě, že nesplní kritérium jedinečnosti, ale alespoň kritérium původnosti (ani jeden pak není plagiátem toho druhého). Nikomu tak není bráněno v tom, aby vytvořil vlastní duševní činností počítačový

---

¹⁷ TELEEC, I., TŮMA, P. *Autorský zákon*. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 34. ISBN 978-80-7179-608-4

¹⁸ TELEEC, I., TŮMA, P. *Autorský zákon*. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 20. ISBN 978-80-7179-608-4

program se stejnými funkcemi, jakými disponuje jiný počítačový program.¹⁹

Odhlédneme-li nyní od výše diskutované definice počítačového programu, je potřeba si pro účely této práce uvědomit, že ne všechny počítačové programy, se kterými se lze v dnešní době setkat, jsou chráněny AutZ. Takovým příkladem jsou prosté rutinní počítačové programy, které nesplňují pojmové znaky autorských děl, ani kritérium původnosti duševní tvůrčí činnosti a tudíž nejsou ani předmětem absolutního práva autorského. V konkrétním případě tedy musí být splněny legální znaky počítačového programu stanovené AutZ, aby mohl konkrétní počítačový program požívat autorsko-právní ochrany tam upravené.

Na základě této koncepce lze rozlišovat počítačové programy následovně:

- i) splňující pojmové znaky děl podle AutZ (zejména jde o jedinečný výsledek tvůrčí činnosti autora dle ust. § 2 odst. 1 AutZ);
- ii) nesplňující pojmové znaky děl podle AutZ, nicméně splňující požadavek původnosti ve smyslu, že je autorovým vlastním duševním výtvořem (srov. § 2 odst. 2 AutZ);
- iii) prosté rutinní počítačové programy, které nesplňují pojmové znaky děl, ani kritérium původnosti duševní tvůrčí činnosti a na které se nevztahují ustanovení AutZ.

AutZ chrání počítačové programy uvedené ad písm. i) a ii), nikoliv však počítačové programy uvedené ad písm. iii). Z pohledu toho, že se na určitá díla ochrana podle práva autorského nevztahuje, lze pro úplnost

---

¹⁹ JANSA, L., OTEVŘEL, P., *Softwarové právo. Praktický průvodce právní problematikou v IT*. 1. vydání. Brno : Computer Press, a.s., 2011, 32 s. ISBN 987-80-251-3458-0

doplnit i případy tzv. volných děl dle § 3 AutZ, a to případy, kdy takovým dílem bude počítačový program, u kterého bude existovat veřejný zájem na vyloučení z ochrany.

Přestože to, zda jsou splněny v konkrétním případě legální pojmové znaky díla podle AutZ, je otázkou právní, posouzení této otázky může v některých případech záviset na posouzení mimoprávních skutečností, k nimž je třeba odborných znalostí (v některých případech až znaleckého posouzení).²⁰

Pokud ale budeme vycházet z dikce AutZ, lze alespoň částečně specifikovat, ve kterých případech legální pojmové znaky děl podle AutZ splněny nejsou, a tudíž se v konkrétním případě jedná o nezpůsobilý předmět autorskoprávní ochrany. Na tomto místě je potřeba zmínit především ustanovení § 2 odst. 6 AutZ cit. *„Dílem není zejména námět díla, sám o sobě, myšlenka, princip, metoda, objev, vědecká teorie, matematický a obdobný vzorec, statistický graf a podobný předmět sám o sobě“*. Na právě citované ustanovení AutZ navazuje ve vztahu k počítačovým programům ustanovení § 65 odst. 2 AutZ, dle kterého *„myšlenky a principy, na nichž je založen jakýkoliv prvek počítačového programu, včetně těch, které jsou podkladem jeho propojení a jiným programem, nejsou podle tohoto zákona chráněny“*.

Je tedy patrné, že např. samotná myšlenka, na které je počítačový program založen, nepodléhá autorskoprávní ochraně. V praxi může být toto určitým způsobem limitující pro samotné výrobce počítačových programů. Nicméně tato skutečnost ještě neznamená, že právní ochranu myšlenky nelze zajistit prostřednictvím jiných právních institutů než v rámci práva autorského, které výslovně nepovažuje myšlenku za dílo chráněné autorským právem. Půjde například o ochranu v rámci obchodního tajemství, know-how, případně ustanoveními o nekalé soutěži apod.

---

²⁰ TELEČ, I., TŮMA, P. *Autorský zákon*. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 23. ISBN 978-80-7179-608-4

1.3.2 *Vznik autorského díla*

Pokud jde o vznik autorského díla, nejprve je vhodné uvést, že AutZ je založen na principu neformálnosti vzniku práv autorských k dílu. To znamená, že pokud dojde k naplnění pojmových znaků autorského díla, tj. dílo je jedinečným výsledkem tvůrčí činnosti autora a je vyjádřeno v jakékoliv objektivně vnímatelné podobě²¹ (u počítačových programů také v případě, že jde o výsledek činnosti autora, je-li původní v tom smyslu, že je autorovým vlastním duševním výtvořem),²² vzniká autorskoprávní ochrana takového díla bez nutnosti splnění dalších formálních náležitostí.

Tento princip uplatňovaný u práv autorských je zcela odlišný např. od práv průmyslových, u kterých je zapotřebí splnění formálních náležitostí, aby mohla být chráněna. Na příkladu ochranné známky upravené ZoOZ lze zjednodušeně ilustrovat, že např. k ochraně práv z ochranné známky je potřeba takovou ochrannou známku zapsat do příslušného rejstříku ochranných známek. K tomu je zapotřebí dodržet předem stanovený postup,²³ na jehož konci je, je-li přihlašovatel úspěšný, ochranná známka zapsána ze strany ÚPV do rejstříku ochranných známek spolu s uvedením dne zápisu a vlastníku ochranné známky je vydáno osvědčení o zápisu ochranné známky do rejstříku.²⁴ Dalším specifikem u ochranných známek je to, že doba platnosti zápisu ochranné známky je omezena (zápis ochranné známky platí 10 let ode dne podání přihlášky), tzn. k ochraně práv z ochranné známky je potřeba ochrannou známku nejen zapsat do příslušného rejstříku, ale je rovněž potřeba takový zápis obnovovat, jinak ochranná známka zanikne.²⁵

---

²¹ srov. § 2 odst. 1 AutZ

²² srov. § 2 odst. 2 AutZ

²³ od podání samotné přihlášky, přes formální přezkum atd.

²⁴ srov. § 28 ZoOZ

²⁵ Srov. § 29 ZoOZ

Pokud se tedy vrátíme k ochraně autorských práv k autorským dílům, která jsou založena na principu neformálnosti, splnění jakýchkoliv formálních náležitostí odpadá, tj. pro vznik autorských práv k dílu není v České republice potřeba žádného přihlášení či povolení.

Dalším principem, na kterém je založen AutZ a vůbec celé kontinentální pojetí práva autorského, je princip autorství. Dle tohoto principu se autorem nemůže stát jiná osoba, než ta, která dané autorské dílo vytvořila. Osobou je myšlena osoba fyzická; autorství je tak osobnostně-právní povahy, což je kogentně upraveno v § 7 odst. 1 AutZ cit: „*autorem je fyzická osoba, která dílo vytvořila*“. Je tedy patrné, že na rozdíl od angloamerického pojetí autorského práva, kde autorem může být rovněž osoba právnická (blíže viz kapitola 7 této práce), nelze autorství k dílu např. převádět, kupovat či postoupit. V oblasti kontinentálního práva (včetně českého autorského práva) je tedy důraz kladen primárně na ochranu tvůrčí duševní činnosti autora, než na ochranu samotné investice do vytvoření nehmotného statku (zde tedy počítačového programu).²⁶

Z výše uvedených principů vychází AutZ se stanovením okamžiku, se kterým je spojen vznik práva autorského, přičemž dle § 9 odst. 1 AutZ „*vzniká okamžikem, kdy je dílo vyjádřeno v jakékoli objektivně vnímatelné podobě*“. Okamžik vzniku autorského díla ve smyslu právním je shodný s okamžikem vzniku autorských práv k tomuto dílu.²⁷ Jiný výklad by musel nutně vést k nežádoucím výsledkům spočívajícím v nedostatečné ochraně jednotlivých vývojových stádií počítačového programu.²⁸ Na okamžik vzniku autorskoprávní ochrany počítačového

---

²⁶ TELEČ, I., TŮMA, P. *Autorský zákon*. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 92. ISBN 978-80-7179-608-4

²⁷ TELEČ, I., TŮMA, P. *Autorský zákon*. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 127. ISBN 978-80-7179-608-4

²⁸ AUJEZDSKÝ, J. *Speciál licence*. Root.cz, zdroj dostupný na: <http://www.root.cz/specialy/licence/vznik-ochrany-pocitacoveho-programu/> [on-line k 31. 1. 2015]

programu pak nemůže mít vliv ani skutečnost, že zdrojový kód počítačového programu je srozumitelný pouze určitým subjektům, není tedy nutné, aby byl počítačový program ztvárněn již tak, že je spustitelný na počítači, ale postačí jeho zachycení již v podobě zdrojového textu.²⁹

Pokud se tedy budeme zabývat okamžikem, kdy lze autorské dílo považovat za objektivně vnímatelné, objektivní vnímatelností lze chápat okamžik, kdy je možné zdrojový kód či strojový kód počítačového programu objektivně vnímat. Nejde tedy až o okamžik vnímaný především samotnými uživateli počítačových programů, tj. kdy je počítačový program spuštěn a funguje pomocí jeho zobrazení na monitoru.³⁰

Z toho, v jakém okamžiku začne být dílo předmětem autorskopravní ochrany, vyplývá i určité omezení autorských práv. Zjednodušeně řečeno, pokud mám určitou myšlenku, ideu nebo námět k vytvoření díla tyto nejsou předmětem autorskopravní ochrany. Je to až okamžik zhmotnění této myšlenky, idey či námětu na vytvoření díla do jakékoliv objektivně vnímatelné podoby, kdy dochází k vzniku autorských práv. Příkladem může být např. kniha (autorské dílo) popisující určitou techniku, kdy autorské právo k obsahu knihy nebrání využití této techniky nikomu jinému, autorské právo chrání pouze konkrétní vyjádření, které je v dané knize.³¹ Technika pak může být předmětem ochrany prostřednictvím jiných právních institutů (např.

---

²⁹ TELEEC, I., TŮMA, P. *Autorský zákon*. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 127. ISBN 978-80-7179-608-4

³⁰ TELEEC, I., TŮMA, P. *Autorský zákon*. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 127. ISBN 978-80-7179-608-4

³¹ ŠTĚDRŮŇ, B. *Ochrana a licencování počítačového programu*. Praha : Wolter Kluwer ČR, 2010, s. 38. ISBN 978-80-7357-555-7

právo průmyslového vlastnictví), což je však odlišná oblast duševního vlastnictví, která s autorským právem přímo nesouvisí.³²

U autorského práva k autorskému dílu je zajímavé i to, že je potřeba od sebe odlišovat autorská práva k autorskému dílu, tj. nehmotný statek a hmotný substrát, tj. věc, prostřednictvím které je autorské dílo vyjádřeno. Jde o tzv. právní dichotomii autorského díla jako nehmotného statku, který je předmětem práva autorského a vlastnického práva k hmotnému substrátu, prostřednictvím kterého je autorské dílo vyjádřeno, jakkoliv z hlediska existenčního a možnosti zhodnocení díla dochází často k faktickému spojení těchto předmětů.³³ U počítačových programů pak může být hmotným substrátem např. CD nebo DVD. Zničením tohoto CD nebo DVD nezaniká autorské právo k dílu, které bylo prostřednictvím hmotného substrátu vyjádřeno (srov. § 9 odst. 2 AutZ).

1.3.3 Autorství k dílu

Pokud jde o autorství k dílu, toto je v souladu s kontinentální právní úpravou přisuzováno dle AutZ, buď samostatnému autorovi, nebo spoluautorům. Autorem tedy dle českého autorského práva nemůže být právnická osoba, ale pouze autor jako fyzická osoba, popř. spoluautoři ve společenství fyzických osob.³⁴

V prvním případě je autorem fyzická osoba, která dílo vytvořila (srov. § 5 odst. 1 AutZ), přičemž autorství vzniká, jak uvedeno výše, okamžikem, kdy je dílo vyjádřeno v objektivně vnímatelné podobě. Protože se jedná o faktickou činnost autora, na autorství nemá vliv např.

---

³² Srov. KRÍŽ, J., HOLCOVÁ, I., KORDAČ, J., KŘEŠŤANOVÁ, V. *Autorský zákon a předpisy související*. Komentář. Praha : Linde Praha, a.s., 2001, s. 123 a násl.

³³ TELEČ, I., TŮMA, P. *Autorský zákon*. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 129. ISBN 978-80-7179-608-4

³⁴ Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 30. 4. 2007, sp. zn. 30 Cdo 739/2007

ani to, zda konkrétní fyzická osoba je či není omezena ve způsobilosti k právnímu jednání, na rozdíl od případné dispozice s takovým autorským dílem, resp. s obsahem autorských práv k němu. Při zjišťování autorství se vychází ze zákonné domněnky autorství (platí, není-li prokázán opak), přičemž autorem je fyzická osoba, jejíž pravé jméno je obvyklým způsobem uvedeno na díle nebo je u díla uvedeno v rejstříku předmětů ochrany vedeném příslušným kolektivním správcem (srov. § 6 AutZ). Tato zákonná domněnka se však neuplatní v případě, kdy jsou takové údaje v rozporu s jiným takto uvedeným údajem.

Ve druhém případě jde o takové dílo, které vzniklo společnou tvůrčí činností dvou nebo více autorů do doby dokončení díla jako dílo jediné a k takovému dílu pak právo autorské přísluší všem spoluautorům společně a nerozdílně (srov. § 8 odst. 1 AutZ). Není pak na újmu vzniku díla spoluautorů, lze-li výsledky tvůrčí činnosti jednotlivých spoluautorů do díla odlišit, pokud tyto nejsou způsobilé samostatného užití. Právě uvedené, tj. způsobilost samostatného užití, je dělicím kritériem pro odlišení spoluautorského díla např. od díla souborného, jehož autorem je fyzická osoba, která je tvůrčím způsobem vybrala nebo uspořádala; tím nejsou dotčena práva autorů děl do souboru zařazených (srov. § 5 odst. 2 AutZ). Pokud tedy jednotlivá tvůrčí činnost (příspěvek), která je součástí díla jako celku, je způsobilá samostatného užití bez zbývajících částí díla, jedná se např. o dílo souborné. Pokud takto způsobilá není a naopak způsobilé je pouze dílo jako celek, jedná se o dílo spoluautorské. Je potřeba doplnit, že o spoluautorství nejde v případě přispění ke vzniku díla pouze poskytnutím pomoci, rady nebo materiálu apod., tj. ve své podstatě činnost výpomocnou, která není tvůrčí povahy (srov. § 8 odst. 2 AutZ). O nakládání s dílem ze strany spoluautorů rozhodují spoluautoři jednomyslně (srov. § 8 odst. 4 AutZ). Nikoliv např. podle velikosti jejich tvůrčích příspěvků jako tomu je u podílů na výnosech z práva autorského k dílu spoluautorů, které jsou úměrné velikosti tvůrčích příspěvků jednotlivých spoluautorů (srov. § 8 odst. 5 AutZ). Domáhat se ochrany

práva autorského k dílu spoluautorů před ohrožením nebo porušením může každý spoluautor samostatně.

1.3.4 Obsah práva autorského

Se vznikem autorského díla jsou spojena příslušná práva autorská, která náleží autorovi nebo spoluautorům. Právo autorské zahrnuje výlučná práva osobnostní (§ 11 AutZ) a výlučná práva majetková (§ 12 AutZ). Než bude v kapitole 2. této práce blíže pojednáno o specifikách obsahu autorského práva u tzv. děl zaměstnaneckých, je vhodné nejprve uvést základní vymezení obsahu práva autorského, resp. výlučných práv osobnostních a výlučných práv majetkových.

Výlučná práva osobnostní

Základní vymezení výlučných práv osobnostních je obsaženo v § 10 AutZ cit. „*právo autorské zahrnuje výlučná práva osobnostní (§ 11) a výlučná práva majetková (§ 12 a násl.)*“, na který navazuje detailnější popis v již zmiňovaném § 11 AutZ.

Výlučná osobnostní práva autora jsou obsažena v § 11 AutZ, ze kterého vyplývá, že mezi ně náleží:

- právo autora rozhodovat o zveřejnění svého díla (srov. § 11 odst. 1 AutZ);
- právo autora osobovat si autorství (srov. § 11 odst. 2 AutZ);
- právo na nedotknutelnost díla (§ 11 odst. 3 AutZ).

Pro zajímavost lze stručně zmínit, že na rozdíl od předchozí právní úpravy se zákonodárce vrátil k uzavřenému (taxativnímu) výčtu osobnostních práv autora.

Prvním osobnostním právem je právo autora rozhodovat o zveřejnění svého díla, přičemž zveřejněním díla se ve smyslu § 4 AutZ rozumí jeho první zpřístupnění veřejnosti (přednesení, provedení, předvedení, vystavení apod.).

Dále pak jde o právo autora osobovat si autorství, které v sobě zahrnuje právo rozhodnout, zda a jakým způsobem má být jeho autorství uvedeno při zveřejnění a dalším užití díla (např. uvedení pravého jména či pseudonymu či anonymně), je-li uvedení autorství při takovém užití obvyklé.

Za jedno z nejdůležitějších osobnostních autorských práv autora lze jistě považovat právo na nedotknutelnost díla. Obsah tohoto osobnostního práva je vymezen v § 11 odst. 3 AutZ a to zejména jako právo udělit svolení ke změně nebo k jinému zásahu do díla („*jen autorovi díla připadá výlučné právo provádět na díle jakékoliv změny či úpravy zasahující do uměleckého pojetí*“),³⁵ právo na užívání díla způsobem nesnižujícím hodnotu díla a právo na autorský dohled. Autor může s právem na integritu svého díla nakládat v tom smyslu, že může udělit třetím osobám souhlas k jednání, které by jinak představovalo zásah či ohrožení tohoto autora osobnostního práva. Pro zde zmiňovaný souhlas zákon nestanoví žádné zvláštní náležitosti, formu ani smluvní typ. Souhlas se zásahem do integrity díla však v současném pojetí nemůže být předmětem licenční smlouvy (§ 46 odst. 1 AutZ), může s ní však být formálně nebo časově spojen. Současně zákon nezmiňuje to, zda souhlas se zásahem do integrity do díla, může být proveden bezúplatně či za úplatu, jedná se o autonomii vůle autora.³⁶ Z dikce ustanovení § 11 odst. 3 AutZ vyplývá, že právo na nedotknutelnost díla se neuplatní, kromě případů, kdy autor udělí souhlas se zásahem do integrity díla, rovněž tam, kde AutZ stanoví zvláštní úpravu. Mezi takové případy lze zařadit např. dispozitivní úpravu uvedenou v § 51 AutZ (zvláštní dispozitivní zákonné omezení tohoto výlučného osobnostního práva) či např. i dispozitivní úpravu u zaměstnaneckých děl (§ 58 odst. 4 a odst. 5 AutZ), o které bude pojednáno níže v kapitole 2. této práce.

---

³⁵ Rozhodnutí Městského soudu v Praze, sp. zn. 13 Co 216/90

³⁶ TELEČEK, I., TŮMA, P. *Autorský zákon*. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 152. ISBN 978-80-7179-608-4

Otázky týkající se případné dispozice s výlučnými osobnostními právy, jakož i doba jejich trvání, jsou upraveny v § 11 odst. 4 AutZ, přičemž: „*osobnostních práv se autor nemůže vzdát; tato práva jsou nepřevoditelná a smrtí autora zanikají*“. Tedy obdobně jako u dále popsaných výlučných majetkových práv autorských se autor nemůže vzdát ani osobnostních autorských práv (jakýmkoliv právním jednáním). Současné také osobnostní autorská práva nejsou způsobilá být předmětem translativního (pravého) převodu.

Povaha osobnostních práv však umožňuje, aby autor udělil jiné osobě souhlas se zásahem do výlučných osobnostních práv autora; nejedná se však o konstitutivní převod (licenci) ve smyslu zřízení uživatelského oprávnění, nýbrž pouze o výraz autonomie vůle autora strpět takovýto zásah do svého díla.³⁷

Výlučná osobnostní práva smrtí autora zanikají a tímto okamžikem vzniká tzv. postmortální ochrana díla (§ 11 odst. 5 AutZ) spočívající v ochraně některých osobnostních prvků tvorby po smrti autora, u nichž převažuje zájem na jejich zachování (zákaz osobovat si autorství k dílu, povinnost užívat dílo pouze způsobem nesnižujícím jeho hodnotu a je-li to obvyklé, musí být uvedeno jméno autora, nejedná-li se o dílo anonymní). Oprávněnými osobami z postmortální ochrany díla jsou především osoby autorovi blízké. S definicí osoby blízké je potřeba odkázat na § 22 odst. 1 NOZ.³⁸ Dalšími oprávněnými osobami jsou i právnické osoby sdružující autory nebo příslušný kolektivní správce podle AutZ (§ 97). Postmortální ochrana díla není časově omezená,

---

³⁷ TELEČEK, I., TŮMA, P. *Autorský zákon*. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 158. ISBN 978-80-7179-608-4

³⁸ „Osoba blízká je příbuzný v řadě přímé, sourozenec a manžel nebo partner podle jiného zákona upravujícího registrované partnerství (dále jen „partner“); jiné osoby v poměru rodinném nebo obdobném se pokládají za osoby sobě navzájem blízké, pokud by újmu, kterou utrpěla jedna z nich, druhá důvodně pocítovala jako újmu vlastní. Má se za to, že osobami blízkými jsou i osoby sešvagřené nebo osoby, které spolu trvale žijí“.

příčemž AutZ k tomu stanoví, že oprávnění existuje, i když uplynula doba trvání majetkových práv autorských.

Výlučná práva majetková

Základní vymezení výlučných práv majetkových je shodně s právy osobnostními obsaženo v § 10 AutZ (srovnej výše), na který pak navazuje detailnější popis v § 12 a násl. AutZ.

Nejvýznamnějším a základním majetkovým právem je právo dílo užít; tento pojem však není v AutZ nijak blíže vymezen. Proto dříve k jeho vymezení docházelo nepřímým prostřednictvím § 12 odst. 4 AutZ, který specifikoval jednotlivé způsoby užití díla a to taxativním výčtem. Nutno však doplnit, že novelou AutZ provedenou v roce 2006 (zák. č. 216/2006 Sb.) byla do § 12 odst. 5 AutZ doplněna věta druhá „*dílo lze užít i jiným způsobem než způsoby uvedenými v odst. 4*“, čímž došlo k nahrazení taxativní povahy výčtu způsobů užití díla v § 12 odst. 4 AutZ výčtem demonstrativním. Obsahem práva dílo užít je výlučné právo autora dílo užít sám nebo výlučné právo autora udělit svolení k užití díla (tj. licence dle § 2371 a násl. NOZ). Udělením svolení k užití díla autorovi právo dílo užít nezaniká, nýbrž mu vzniká povinnost strpět zásah do práva dílo užít jinou osobou v rozsahu vyplývajícím ze smlouvy (§ 12 odst. 2 AutZ). Tato úprava vychází z tradičního kontinentálního pojetí autorského práva, které je osobně právní povahy a nepřipouští translativní (pravý) převod autorských práv, a to ani práv majetkových (srov. § 26 odst. 1 AutZ cit. „*majetkových práv se autor nemůže vzdát; tato práva jsou nepřevoditelná a nelze je postihnout výkonem rozhodnutí; to neplatí pro pohledávky z takových majetkových práv vzniklé*“). Namísto translativního převodu se jedná o zřízení (konstituci) majetkového oprávnění ve prospěch jiné osoby, tedy o tzv. konstitutivní (nepravý) převod.³⁹

Mezi způsoby, kterými lze dílo užít, patří zejména:

---

³⁹ TELEČEK, I., TŮMA, P. *Autorský zákon*. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 168. ISBN 978-80-7179-608-4

- právo na rozmnožování díla;
- právo na rozšiřování originálu nebo rozmnoženiny díla;
- právo na pronájem originálu nebo rozmnoženiny díla;
- právo na půjčování originálu nebo rozmnoženiny díla;
- právo na vystavování originálu nebo rozmnoženiny díla; a
- právo na sdělování díla veřejnosti;

přičemž legální definice jednotlivých způsobů užití díla jsou obsaženy v § 13 až 18 AutZ.

Výlučná práva majetková trvají, pokud není v AutZ stanoveno jinak, po dobu autorova života a 70 let po jeho smrti (srov. § 27 odst. 1 AutZ). U díla vytvořeného jako dílo spoluautorské, se počítá doba trvání majetkových práv od smrti spoluautora, který ostatní přežil. Na rozdíl od výlučných práv osobnostních, mohou být výlučná práva majetková předmětem dědictví (§ 26 odst. 2 AutZ). Zde je možno spatřovat rozdíl od předchozí právní úpravy (zák. č. 35/1965 Sb.), která vycházela z monistického pojetí autorského práva jako jednotného a nedílného osobně-majetkového celku.⁴⁰ Zanikne-li právnická osoba, která zdělila majetková práva k dílu, bez právního nástupce, připadají tato majetková práva státu (§ 26 odst. 3 AutZ).

V souvislosti s přijetím NOZ bylo možno zaznamenat i názory, že nové vymezení pojmu věci v právním smyslu má dopad i do problematiky převoditelnosti autorských děl, resp. výlučných majetkových práv autorských. Konkrétně, že výlučná majetková práva autorská by bylo možné podřadit pod definici věci v právním smyslu a to jako „*práva, jejichž povaha to připouští*“ (srov. § 496 odst. 2 NOZ). Nicméně posouzení toho, zda skutečně výlučná majetková práva autorská

---

⁴⁰ TELEČEK, I., TŮMA, P. *Autorský zákon*. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 315. ISBN 978-80-7179-608-4

jsou součástí pojmu věci v právním smyslu, není odvislé od obecné legální definice pojmu věci v soukromoprávním předpisu (např. NOZ), ale v souladu s § 9 odst. 2 NOZ, který zachovává princip subsidiarity NOZ,⁴¹ je potřeba aplikovat příslušná ustanovení AutZ. Souhlasím pak s názorem,⁴² že pokud zejména § 26 AutZ vymezující obsah a povahu subjektivních autorských práv nebyl účinností NOZ nijak dotčen, současná koncepce subjektivních autorských práv, dle které jsou výlučná majetková práva nepřevoditelná, zůstane zachována.

Lze tedy stručně shrnout, že výlučná práva majetková autorská nadále nebudou ze své povahy převoditelná a to ani poté, co nabyl účinnosti NOZ.

1.3.5 Nakládání (dispozice) s autorským dílem

Jak bylo uvedeno výše v oddíle 1.3.2 této práce je u autorských děl potřeba od sebe odlišovat nehmotný statek, který je předmětem práva autorského a hmotný substrát (věc), prostřednictvím něhož je autorské dílo vyjádřeno a který je předmětem práva vlastnického. Toto lze ilustrovat např. na ust. § 9 odst. 2 AutZ, kdy zničením věci, jejímž prostřednictvím je dílo vyjádřeno, nezaniká autorské dílo. Nebo na ust. § 9 odst. 3 AutZ, dle kterého nabytím vlastnického práva nebo jiného věcného práva k věci, jejímž prostřednictvím je dílo vyjádřeno, nenabývá se oprávnění k výkonu dílo užít, není-li dohodnuto či nevyplývá z AutZ jinak. Současně dle ust. § 9 odst. 3 AutZ poskytnutím oprávnění k výkonu práva dílo užít jiné osobě zůstává nedotčeno vlastnické právo nebo jiná věcná práva k věci, jejímž prostřednictvím je dílo vyjádřeno, není-li dohodnuto či nevyplývá-li ze zvláštního právního předpisu jinak.

---

⁴¹ „soukromá práva a povinnosti osobní a majetkové povahy se řídí občanským zákoníkem v tom rozsahu, v jakém je neupravují jiné právní předpisy. K zvyklostem lze hledět tehdy, dovolává-li se jich zákon“

⁴² TŮMA, P. *K problematice převoditelnosti majetkových autorských práv*, Bulletin Advokacie, 2012, č. 4, str. 64-71

Převědeme-li právě uvedené do praxe, pak např. u dodávky informačních systémů a jejich implementace v prostředí objednatele (povětšinou řešených smlouvou o dílo či smlouvou inominátní), jejichž součástí jsou většinou i autorská díla (počítačové programy), je důležité v příslušné smlouvě řešit nejenom otázky související s věcnými právy k věci (zejména pak změna vlastnického práva vázaná na úhradu smluvní ceny či na předání věci), ale rovněž je potřeba se blíže věnovat i autorskopravním aspektům, tj. udělení příslušných oprávnění k nehmotnému statku.⁴³

Pro běžné spotřebitele může být praktickou ukázkou právě uvedeného distribuce počítačových programů např. krabicového software, jehož obsahem je rozmnoženina počítačového programu, včetně uživatelské dokumentace. Kupující se zakoupením stane vlastníkem hmotného substrátu, na kterém je autorské dílo zachyceno, tj. CD či DVD, včetně uživatelské dokumentace, nicméně licenční podmínky, s nimiž kupující vysloví „*odkliknutím*“ svůj souhlas (tzv. clickwrap licence), týkající se nakládání s autorským dílem, jakožto nehmotným statkem, se zobrazí až při instalaci počítačového programu na příslušný počítač.

Stejně tak jako u distribuce počítačových programů, má zmiňovaná právní dichotomie autorského práva a práva vlastnického dopad i pro případ zničení hmotného substrátu (věci), jehož prostřednictvím je autorské dílo vyjádřeno (srov. § 9 odst. 2 AutZ). Pro případ takového zničení nezaniká právo autorské k dílu. Navíc z nehmotné povahy autorských děl také vyplývá, že nezaniká nejenom právo autorské k dílu, ale ani autorské dílo jako takové.⁴⁴

---

⁴³ ať už jde o udělení práva dílo užít (licence) v požadovaném rozsahu či rovněž o souhlas se zásahem do osobnostních práv

⁴⁴ TELEČEK, I., TŮMA, P. *Autorský zákon*. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 129. ISBN 978-80-7179-608-4

1.3.6 *Specifika počítačových programů (§§ 65 a 66 AutZ)*

Při nakládání s autorským dílem, je-li takovým dílem počítačový program, obsahuje AutZ celou řadu ustanovení, která poukazují na specifický autorskoprávní režim pro počítačové programy. Kromě § 2 odst. 2 AutZ, který rozšiřuje předmět autorského práva na počítačové programy, které nesplňují kritérium jedinečnosti, ale kritérium tvůrčí původnosti (blíže viz oddíl 1.3.1 této práce), jde také o § 58 odst. 7 (blíže viz podkapitola 2.3) či §§ 65 a 66 AutZ.

Dle § 65 AutZ je „*počítačový program, bez ohledu na formu jeho vyjádření, včetně přípravných koncepčních materiálů, chráněn jako dílo literární*“ s tím, že „*myšlenky a principy, na nichž je založen jakýkoli prvek počítačového programu, včetně těch, které jsou podkladem jeho propojení s jiným programem, nejsou podle tohoto zákona chráněny*“. Pokud tedy počítačový program splní pojmové znaky díla podle § 2 odst. 1 AutZ nebo alespoň požadavek původnosti ve smyslu autorovi tvůrčí činnosti dle § 2 odst. 2 AutZ, pak je takový počítačový program chráněn jako dílo literární.

Asimilace počítačových programů k dílům literárním byla v českém autorském právu upravena poprvé v rámci novely č. 86/1996. Po jejím provedení již není zapotřebí u počítačových programů zkoumat, o jaký druh díla se jedná, jde pouze o to, zda se o dílo ve smyslu AutZ vůbec (tj. obecně) jedná či nikoliv.⁴⁵ Posouzení této otázky je však často otázkou náročnou, která přesahuje právo, resp. je potřeba dostatečných odborných znalostí a proto jsou využívány především znalecké posudky. AutZ jsou kromě dokončených počítačových programů chráněny také jeho jednotlivé fáze vývoje, včetně přípravných koncepčních materiálů. U nich však, stejně jako u počítačového programu obecně, je potřeba, aby samy splňovaly stanovené pojmové znaky díla dle AutZ. Současně však, s ohledem na zahrnutí přípravného koncepčního materiálu v rámci

---

⁴⁵ TELEČ, I., TŮMA, P. *Autorský zákon*. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 621. ISBN 978-80-7179-608-4

pojmu počítačový program, se kritérium původnosti vztahuje i na přípravné koncepční materiály. A pokud AutZ blíže nespecifikuje druhy přípravných koncepčních materiálů, je tato skutečnost z právního pohledu nerozhodná a např. písemný materiál splňující zákonné požadavky může být chráněn obdobným způsobem jako počítačový program samotný, který vznikne v pozdější fázi. Tato skutečnost pak přípravné koncepční materiály odlišuje od jiných děl slovesných.⁴⁶

Z dikce ust. § 65 odst. 1 AutZ také vyplývá, že počítačový program požívá autorskoprávní ochrany jako dílo literární, a to bez ohledu na formu jeho vyjádření. Z praktického pohledu tak autorskoprávní ochrany požívá počítačový program vyjádřený, jak ve formě zdrojového textu, tak rovněž i ve formě strojového kódu (blíže k oběma pojmům viz podkapitola 1.1 této práce). Rovněž tak se autorskoprávní ochrana vztahuje i na zobrazení počítačového programu.

Současně AutZ i u počítačových programů stanoví prvky, které nejsou autorsky chráněny; je zde rozvedena obecná úprava předmětů nezpůsobitelných autorskoprávní ochrany dle § 2 odst. 6 AutZ a to ve vztahu k počítačovým programům. U počítačových programů dle § 65 odst. 2 AutZ nejsou autorsky chráněny zejména myšlenky a principy, na nichž je počítačový program založen, včetně těch, které slouží k zajištění interoperability (funkční propojení/fungování/vzájemná spolupráce) počítačových programů mezi sebou. Zákonná ochrana tak nedopadá na „nápad nového software“ či na principy jeho fungování.⁴⁷

Ustanovení § 66 AutZ obsahuje omezení práv autora k počítačovému programu ve vztahu k oprávněným uživatelům rozmnoženiny počítačového programu. V tomto případě se jedná o transpozici čl. 5 a 6 směrnice 91/250/EHS, přičemž znění ustanovení §

---

⁴⁶ KŘÍŽ, J. HOLCOVÁ, I. KORDAČ, J. KŘEŠŤANOVÁ V. *Autorský zákon a předpisy související. Komentář*, 1. vydání. Linde Praha a.s., 2001, str. 175

⁴⁷ JANSÁ, L., OTEVŘEL, P., *Softwarové právo. Praktický průvodce právní problematikou v IT*. 1. vydání. Brno : Computer Press, a.s., 2011, s. 35. ISBN 987-80-251-3458-0

66 AutZ prošlo významnou změnou při novelizaci AutZ v roce 2006 (novela č. 216/2006), jejímž cílem byla zejména harmonizace AutZ s komunitární právní úpravou. Ustanovení § 66 AutZ upravuje legální omezení rozsahu práv autora k počítačovému programu, tzv. bezúplatnou legální licenci. Oprávněný uživatel rozmnoženiny počítačového programu tak může nakládat s počítačovým programem taxativně vymezenými způsoby, aniž by z jeho strany došlo k porušení práv autora počítačového programu. Těmito taxativně vymezenými způsoby může oprávněný uživatel rozmnoženiny počítačového programu nakládat, aniž by je šlo, až na výjimky, smluvně omezit.

Dle komentáře k AutZ⁴⁸ lze v souladu s komunitární úpravou dovozovat tři účelově stanovená omezení autorského práva a to za účelem:

- běžného provozu počítačového programu;
- pořízení záložní rozmnoženiny počítačového programu;
- dosažení interoperability nezávisle vytvořeného počítačového programu;

Pokud jde o omezení autorského práva za účelem zajištění běžného provozu (využitelnosti) počítačového programu, lze pod tímto omezením chápat především zásah do majetkového autorského práva autora na rozmnožování díla a osobnostního práva autora na nedotknutelnost díla příslušnou formou.⁴⁹ Půjde však pouze o takové zásahy, které se vztahují k taxativně vymezeným účelům, kterými jsou např. zavedení a provoz počítačového programu, využití oprávněně nabitě rozmnoženiny počítačového programu v souladu s jeho určením (např. opravy vad/chyb počítačového programu) či jiné oprávněné využití v souladu s jeho

---

⁴⁸ TELEEC, I., TŮMA, P. *Autorský zákon*. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 628. ISBN 978-80-7179-608-4

⁴⁹ pořízení rozmnoženiny, překladu, zpracování, úprava či jiná změna počítačového programu

určením. Zjednodušeně řečeno půjde o takové zásahy, které umožní či zajistí, aby mohl oprávněný uživatel oprávněně nabytou rozmnoženinu běžným způsobem užívat či využívat.

Další legální zásah oprávněného uživatele rozmnoženiny počítačového programu do autorského práva, nad rámec pořízení jeho rozmnoženiny, které vznikají v rámci spuštění či v rámci instalace, které lze podřadit do využití v rámci běžného provozu počítačového programu, je pořízení záložní rozmnoženiny počítačového programu. Za takovou je dle českého doktrinálního výkladu potřeba spatřovat rozmnoženinu zhotovenou do rezervy před možným nebezpečím ztráty, zničení či poškození této rozmnoženiny.⁵⁰

Co se týče interoperability⁵¹ počítačového programu, je oprávněný uživatel rozmnoženiny počítačového programu oprávněn k zásahu do počítačového programu, myšleno pořízením rozmnoženiny kódu počítačového programu či přeložením formy kódu počítačového programu, právě za účelem dosažení funkčního propojení počítačového programu s ostatními počítačovými programy, kterými oprávněný uživatel rozmnoženiny počítačového programu disponuje.

Výše uvedená bezúplatná zákonná licence je relevantní mj. i pro případy tzv. reverse-engineeringu, tj. zpětné analýzy strojového kódu počítačového programu do podoby zdrojového textu.

K této problematice a obecně také k tomu, jaké mohou být hranice autorskopravní ochrany počítačových programů dle směrnice 91/250/EHS, se vyjádřil např. průlomový rozsudek Soudního dvora Evropské unie ve věci SAS Institute Inc. (SAS) vs. World Programming Ltd (WPL).⁵² V tomto případě WPL vytvořila počítačový program World

---

⁵⁰ TELEČ, I., TŮMA, P. *Autorský zákon*. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 629. ISBN 978-80-7179-608-4

⁵¹ schopnost vzájemného funkčního propojení vytvořeného počítačového programu s ostatními počítačovými programy

⁵² C-406/2010 ze dne 2. 5. 2012

Programming System (WPS), který ve své podstatě umožňoval při vložení stejných dat stejné výstupy jako systém SAS, tj. zjednodušeně řečeno umožňoval uživatelům systému SAS provádět v programu WPS skripty, které vyvinuli v rámci systému SAS. WPS vznikl tak, že WPL nakoupila legální rozmnoženiny učební verze systému SAS spolu s příslušnými licencemi a systém SAS následně studovala, aby lépe porozuměla jeho fungování. SAS podala k soudu (High Court of Justice) ve Velké Británii žalobu na určení, že WPL rozmnožila příručky a moduly k systému SAS a porušila její autorská práva a podmínky licence k učební verzi. Soud za těchto okolností položil ESD otázku týkající se rozsahu ochrany počítačových programů unijním právem a zejména, zda se tato ochrana vztahuje i na funkce a na programovací jazyk. ESD se tak musel zabývat rozsahem právní ochrany počítačových programů danou právem EU a mj. rozhodl, že:

- čl. 1 odst. 2 směrnice 91/250/EHS musí být vykládán tak, že ani funkce počítačového programu, ani programovací jazyk či formát datových souborů užívaných počítačovým programem za účelem využití některých z jeho funkcí nepředstavují formu vyjádření tohoto programu, a v důsledku toho nepožívají autorskoprávní ochrany počítačových programů ve smyslu této směrnice,⁵³ a dále
- čl. 5 odst. 3 směrnice 91/250/EHS musí být vykládán tak, že osoba, která na základě licence získala rozmnoženinu počítačového programu, může při provádění úkonů, na něž se vztahuje udělená licence, jakož i úkonů spočívajících v nahrávání a provozování nezbytném k užití počítačového programu bez svolení nositele autorského práva tento program zkoumat, studovat nebo zkoušet jeho fungování za účelem zjištění myšlenek a zásad, které jsou základem kteréhokoliv

---

⁵³ na rozdíl od zdrojového a strojového kódu, které jsou formou vyjádření počítačového programu a jak takovým jim přísluší autorskoprávní ochrana

z prvků uvedeného programu, za podmínky že neporušuje výlučná práva nositele autorského práva k tomuto programu.⁵⁴

K právě popisované problematice lze zmínit i rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ČR ve věci: Bezpečnostní softwarová asociace - Svaz softwarové ochrany v. Ministerstvo kultury.⁵⁵ V tomto případě žalobce usiloval o udělení oprávnění k výkonu kolektivní správy majetkových autorských práv a mj. v rámci ní bylo řešeno i posouzení povahy grafického uživatelského rozhraní počítačového programu z hlediska jeho autorskoprávní ochrany. K zodpovězení této otázky je relevantní především výklad § 2 odst. 2 a § 65 AutZ. A protože ustanovení AutZ týkající se počítačových programů byla do AutZ vložena za účelem transpozice směrnice 91/250/EHS (podle čl. 1 odst. 2 směrnice 91/250/EHS se ochrana podle této směrnice vztahuje na vyjádření počítačového programu v jakékoli formě), obrátil se Nejvyšší správní soud ČR ve věci výkladu příslušného ustanovení směrnice 91/250/EHS na ESD také s následující předběžnou otázkou: „*Je třeba čl. 1 odst. 2 směrnice 91/250/EHS vykládat tak, že pro účely autorskoprávní ochrany počítačového programu jakožto autorského díla podle uvedené směrnice se „vyjádřením počítačového programu v jakékoliv formě“ rozumí také grafické uživatelské rozhraní počítačového programu nebo jeho část“?* ESD pak na tuto otázku odpověděl následovně: „*Grafické uživatelské rozhraní není formou vyjádření počítačového programu ve smyslu čl. 1 odst. 2 směrnice 91/250/EHS, a nemůže se na něj vztahovat autorskoprávní ochrana počítačových programů podle této směrnice“.*

Pokud se vrátíme k diskutovaným zákonným omezením autorského práva k počítačovým programům, je pro uplatnění bezúplatných

---

⁵⁴ v této části ESD připustil, že pokud by si třetí osoba opatřila část zdrojového nebo strojového kódu, která se vztahuje k programovacímu jazyku nebo k formátu datových souborů užívaných počítačovým programem, a kdyby s pomocí tohoto kódu vytvořila podobné prvky ve svém vlastním počítačovém programu, mohlo by být takové jednání autorem počítačového programu zakázáno. Nicméně k tomu dle dostupných informací předkládaných před příslušným soudem nedošlo.

⁵⁵ sp. zn. 5 As 38/2008 ze dne 2. února 2011

zákonných licencí oprávněným uživatelem rovněž důležité ust. § 66 odst. 5 AutZ, dle kterého platí i pro tyto případy omezení dle § 66 AutZ nutnost provedení tzv. tříkrokového testu (§ 29 odst. 1 AutZ) za účelem stanovení oprávněnosti takového omezení. Podle § 29 odst. 1 AutZ pak výjimky či omezení práva autorského lze uplatnit:

- pouze ve zvláštních případech stanovených v AutZ (první krok); a
- pouze tehdy, pokud takové užití díla není v rozporu s běžným způsobem užití díla (druhý krok); a
- ani jím nejsou nepřiměřeně dotčeny oprávněné zájmy autora (třetí krok).

Proto omezit rozsah práv autora k počítačovému programu oprávněným uživatelem dle § 66 AutZ je možné pouze tehdy, pokud takové omezení není v rozporu s tímto tzv. tříkrokovým testem, resp. tímto testem zamýšlené omezení „projde“. Oprávněným uživatelem rozmnoženiny počítačového programu je oprávněný nabyvatel rozmnoženiny počítačového programu, který má k této rozmnoženině vlastnické či jiné právo za účelem jejího užití, nikoli za účelem jejího dalšího převodu, dále pak oprávněný nabyvatel licence nebo jiná osoba oprávněná užívat rozmnoženinu počítačového programu (srov. § 66 odst. 6 AutZ). Dle komentáře k AutZ⁵⁶ však nebyl pokus o vymezení osoby oprávněného uživatele v AutZ (i s ohledem na nevyhraněnost a nejasnost tohoto pojmu na komunitární úrovni) českým zákonodárcem proveden legislativně úplně nejvhodněji, přesný obsah pojmu oprávněného uživatele tak zůstává stále nejasný. Určité výhrady k vymezení pojmu

---

⁵⁶ TELEČEK, I., TŮMA, P. *Autorský zákon*. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 634. ISBN 978-80-7179-608-4

oprávněný uživatel rozmnoženiny počítačového programu v AutZ zmiňuje i Aujezdský.⁵⁷

1.4 Exkurz k databázím

Pro určité srovnání s autorskoprávní ochranou počítačových programů jakožto stěžejnímu dílu této práce bude nyní stručně pojednáno o databázi a autorskoprávních aspektech k ní se vztahujících.

1.4.1 Pojem databáze a způsoby její ochrany dle AutZ

Pojem databáze je v oblasti informačních technologií používán velmi často, nicméně je potřeba si uvědomit, že ne každá databáze je databází, která je předmětem ochrany dle AutZ. Jednu z mimoprávních definic uvádí např. Wikipedie,⁵⁸ přičemž databází je „určitá uspořádaná množina informací (dat) uložená na paměťovém médiu. V širším smyslu jsou součástí databáze i softwarové prostředky, které umožňují manipulaci s uloženými daty a přístup k nim“.

Pokud jde o databázi dle AutZ, pak pro ni, shodně s počítačovým programem, platí mírnější kritéria pro to, aby databáze mohla být kvalifikována jako duševní výtvar požívající ochrany dle AutZ. Základem pro ochranu tohoto nehmotného statku je definice obsažená v § 88 AutZ, dle které databází je „soubor nezávislých děl, údajů nebo jiných prvků, systematicky nebo metodicky uspořádaných a individuálně přístupných elektronickými nebo jinými prostředky, bez ohledu na formu jejich vyjádření“. Na tuto definici pak navazuje § 2 odst. 2 AutZ, dle kterého „databáze, která je způsobem výběru nebo uspořádáním obsahu autorovým vlastním duševním výtvořem a jejíž součástí jsou systematicky nebo metodicky uspořádány a jednotlivě zpřístupněny elektronicky či jiným způsobem, je dílem souborným“ a § 2 odst. 5 AutZ, kdy „sborník,

---

⁵⁷ AUJEZDSKÝ, J. *Speciál licence*. Root.cz, zdroj dostupný na: <http://www.root.cz/specialy/licence/opravneni-uzit-pocitacovy-program-na-zaklade/#vymezeni-opravneneho-uzivatele-rozmnozeniny> [on-line k 31. 1. 2015]

⁵⁸ <http://cs.wikipedia.org> [on-line k 31. 1. 2015]

jako časopis, encyklopedie, ... nebo jiný soubor nezávislých děl nebo jiných prvků, který způsobem výběru nebo uspořádáním obsahu splňuje podmínky podle odst. 1, je dílem souborným“.

Z výše uvedeného vymezení databáze dle AutZ vyplývá, že shodně s počítačovým programem lze rozlišovat databázi:

- splňující pojmové znaky souborného díla dle AutZ, zejména jde o jedinečný výsledek tvůrčí činnosti autora (§ 2 odst. 1 AutZ);
- nesplňující pojmové znaky autorského díla podle AutZ, nicméně splňující požadavek původnosti ve smyslu, že je autorovým vlastním duševním výtvořem (§ 2 odst. 2 AutZ) a jako taková je chráněna jako dílo souborné;
- nesplňují pojmové znaky autorského díla, ani kritérium původnosti duševní tvůrčí činnosti, která tudíž není předmětem autorskoprávní ochrany dle AutZ.

V této souvislosti je potřeba ještě zmínit, že na rozdíl od počítačových programů AutZ u databáze kromě autorskoprávní ochrany spočívající na původní tvůrčí činnosti autora upravuje ještě tzv. zvláštní právo pořizovatele databáze (§ 88 a násl. AutZ). Jedná se o majetkové zvláštní (sui generis) právo pořizovatele databáze směřující k ochraně investice (podstatného vkladu) do pořízení, ověření nebo předvedení jejího obsahu.⁵⁹ O tom, kdy příslušná databáze je předmětem zvláštního práva pořizovatele databáze bude blíže pojednáno dále, nicméně je potřeba doplnit, že pro splnění zákonných předpokladů k tomu, aby byla databáze předmětem zvláštního práva pořizovatele databáze, není rozhodné, zda taková databáze rovněž požívá autorskoprávní ochrany či nikoliv. Jinými slovy všechny tři databáze dle výše uvedeného vymezení mohou nezávisle na tom, zda jsou či nejsou předmětem autorskoprávní

---

⁵⁹ TELEEC, I., TŮMA, P. *Autorský zákon*. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 41. ISBN 978-80-7179-608-4

ochrany, být předmětem zvláštního práva pořizovatele databáze dle § 88 a násl. AutZ.

Pojem databáze dle § 88 AutZ tedy vychází z funkčního kritéria, nikoliv z kritéria tvorby, tudíž není podmínkou, aby soubor prvků představoval vlastní duševní výtvor autora, který je potřebný, pokud má být databáze předmětem autorskoprávní ochrany.⁶⁰ Toto ostatně vychází i z judikatury ESD (především případ *Fixtures Marketing Ltd v. Organismos prognostikon agonon podosfairou AE (OPAP)*),⁶¹ kdy „*pojem databáze ve smyslu čl. 1 odst. 2 směrnice zahrnuje každý soubor obsahující od sebe oddělitelná díla, údaje či jiné prvky, aniž by tím byla dotčena jejich hodnota nebo obsah, a zahrnující jakoukoli metodu nebo jakýkoli systém umožňující vyhledat každý z prvků, který jej tvoří*“.

Pochopení rozdílů mezi databázemi, která je předmětem autorskoprávní ochrany a databázemi, která je předmětem zvláštního práva pořizovatele databáze, je důležité nejenom z toho důvodu, že konkrétní databáze může být předmětem, jak autorskoprávní ochrany, tak zvláštního práva pořizovatele databáze, ale rovněž i z toho důvodu, že příslušná práva nemusí patřit jedné a té samé osobě. Výkladu o databázi jako o souborném autorském dílu bude v této části věnována menší pozornost, neboť její úprava ve své podstatě odpovídá úpravě počítačového programu dle AutZ, která je detailně popisována v ostatních částech této rigorózní práce. Větší pozornost si v této části zaslouží především institut zvláštního práva pořizovatele databáze dle § 88 a násl. AutZ, neboť obdobnou ochranu počítačový program nepožívá.

1.4.2 Databáze jak souborné autorské dílo

Pokud má databáze požívat autorskoprávní ochrany dle AutZ, a to jako dílo souborné, pak dle výše uvedeného vymezení databázím musí tato

---

⁶⁰ TELEEC, I., TŮMA, P. *Autorský zákon*. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 718. ISBN 978-80-7179-608-4

⁶¹ Rozsudek evropského soudního dvora (velkého senátu) ze dne 9. listopadu 2004, sp. zn. C-444/02

databáze být jedinečným výsledkem tvůrčí činnosti autora nebo musí minimálně splňovat požadavek původnosti ve smyslu, že je autorovým vlastním duševním výtvorem. Tato databáze pak požívá stejné autorskoprávní ochrany jako počítačový program, který je autorským dílem a jehož autorskoprávní ochrana je popsána v této rigorózní práci.

Tedy, shodně jako u počítačového programu, se vznikem databáze jako autorského díla (po splnění jednoho či obou zde uvedených předpokladů) pak autorovi náleží příslušná autorská práva k takové databázi, a to výlučná práva osobnostní dle § 11 AutZ, zejména pak právo autora na nedotknutelnost databáze a výlučná práva majetková dle § 12 AutZ, zejména pak právo databázi užít a udělit jiné osobě oprávnění takovou databázi užít (blíže k obsahu autorského práva v oddíle 1.3.4).

Současně i databáze jako autorské dílo může být tzv. dílem zaměstnaneckým dle § 58 AutZ, u kterých pak mj. autorova majetková práva vykonává svým jménem a na svůj účet zaměstnavatel autora, není-li stanoveno jinak a v takovém případě (vykonává-li zaměstnavatel majetková práva autora k zaměstnaneckému dílu), má se rovněž za to, že autor svolil mj. ke zveřejnění, úpravám a zpracování, ledaže je sjednáno jinak (blíže k institutu zaměstnaneckého díla v kapitole 4).

1.4.3 Zvláštní právo pořizovatele databáze dle § 88 a násl. AutZ

Zahrnutí ustanovení § 88 a násl. do AutZ je výsledkem harmonizace českého autorského práva s komunitární právní úpravou.⁶² Z příslušné komunitární úpravy pak vychází i definice databáze obsažená v § 88 AutZ, a to především z jejího čl. 1 odst. 1 a 2 a příslušných částí recitálů.

Pokud konkrétní databáze splňuje výše uvedenou definici databáze dle § 88 AutZ, nemusí ještě jít o databázi, která je předmětem zvláštního práva pořizovatele databáze dle § 88 a násl. AutZ. O takovou databázi

---

⁶² Směrnice Evropského parlamentu a Rady 96/9/ES ze dne 11. března 1996, o právní ochraně databází

půjde pouze v případě, pokud se bude jednat o tzv. podstatný vklad do pořizení, ověření nebo předvedení obsahu databáze v souladu s §88a AutZ, kdy „zvláštní práva k databázi přísluší pořizovateli databáze, pokud pořizení, ověření nebo předvedení obsahu databáze představuje kvalitativně nebo kvantitativně podstatný vklad bez ohledu na to, zda databáze nebo její obsah jsou předmětem autorskoprávní nebo jiné ochrany“.

Pokud tedy hovoříme o zvláštním právu pořizovatele databáze, musí být splněny kumulativně tři základní kritéria:⁶³

- existence *databáze*;
- existence *vkladu* k pořizení, ověření nebo předvedení jejího obsahu;
- existence kvalitativní nebo kvantitativní *podstatnosti* tohoto vkladu.

Existence databáze

K tomuto kritériu lze uvést, že příslušná databáze musí splňovat definici databáze dle § 88 AutZ, tj. musí jít o „*soubor nezávislých děl, údajů nebo jiných prvků, systematicky nebo metodicky uspořádaných a individuálně přístupných elektronickými nebo jinými prostředky*“, a to bez ohledu na formu jejího vyjádření.

Z výše uvedené dikce je tedy zřejmé, že klíčovou podmínkou pro existenci databáze je vzájemná nezávislost prvků jejího obsahu, ať už se jedná o soubor autorských děl, údajů či jiných prvků, tj. tyto prvky musí být samostatně využitelné. Metodické uspořádání je pak třídění databáze podle jejího typu a účelu, zatímco systematické uspořádání je třídění

---

⁶³ TELEČ, I., TŮMA, P. *Autorský zákon*. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 718. ISBN 978-80-7179-608-4

databáze z hlediska logického dle určitého systému.⁶⁴ Forma vyjádření databáze, ať už jde např. o elektronickou databázi či nikoliv, není dle AutZ podstatná z pohledu vymezení databáze.

Jako příklad databáze, která je souborem zahrnujícím soubory jakýchkoliv nezávislých prvků, včetně děl či prostých údajů, lze uvést např. soubory děl,⁶⁵ tedy různé encyklopedie, slovníky, sbírky, sborníky apod. Současně však půjde dle dikce AutZ o soubory prostých údajů a informací, za které lze označit různé rejstříky, seznamy, inventáře apod.

Existence vkladu k pořízení, ověření nebo předvedení jejího obsahu

Toto kritérium AutZ vymezuje v souladu s komunitární právní úpravou jako příslušnou formu investice, což vyplývá i z dále citované judikatury ESD. Tato investice může spočívat nejen v investici finanční, ale může mít i formu duševní činnosti, vynaloženého času, úsilí a energie na pořízení takové databáze.

Dále je potřeba uvést, že pojem vkladu spojeného s pořízením obsahu databáze, je třeba chápat tak, že označuje prostředky vynaložené k získání existujících prvků a jejich shromáždění v uvedené databázi, nikoliv prostředky použité k samotnému vytváření prvků databáze.⁶⁶

Jedině tato forma investice je rozhodná pro učení, zda zvláštní právo databáze vzniká či nikoliv, jiné formy vklady, i když funkčně či povahově související, jsou nerozhodné.⁶⁷ Dále v tomto citovaném rozsudku ESD uvedl, že účelem ochrany prostřednictvím zvláštního práva pořizovatele databáze upraveného příslušnou směrnicí je podnitit

---

⁶⁴ KRÍŽ, J. HOLCOVÁ, I. KORDAČ, J. KŘEŠŤANOVÁ V. *Autorský zákon a předpisy související. Komentář*, 1. vydání. Linde Praha a.s., 2001, str. 13

⁶⁵ bez ohledu na to, zda jednotlivá díla jsou či nejsou předmětem autorskoprávní ochrany

⁶⁶ Rozsudek ESD ze dne 9. listopadu 2004, sp. zn. C-46/02

⁶⁷ Rozsudek ESD ze dne 9. listopadu 2004, sp. zn. C-203/02

zřizování systémů na ukládání a zpracování existujících informací, nikoliv vytváření prvků nových, které bude možné později v databázi shromažďovat. Jak dále uvedeno, investice vynaložené na vytvoření obsahu databáze nemohou být pro tyto účely považovány za část investice do databáze.

Právě uvedené je potřeba důsledně u databází odlišovat, tedy na straně jedné, kdy vklad směřuje k pořízení obsahu databáze a na straně druhé, kdy tento vklad směřuje k vytvoření samotných prvků takové databáze. Pro vznik zvláštní práva pořizovatele databáze je irelevantní, jaké prostředky byly vynaloženy k vytvoření samotných prvků takové databáze, je to až právě vklad spočívající v získání existujících prvků a jejich shromáždění v uvedené databázi, který je důležitý.

U některých databází toto půjde zřetelně odlišit, ale interpretační potíže mohou nastat zejména tam, kde obsahem databáze jsou toliko informace, data či jiné (netvůrčí) prvky, přičemž s ohledem na judikaturu ESD, která sleduje důsledné vyloučení ochrany informací jako takových z rozsahu zvláštního práva pořizovatele databáze, je pojem vkladu potřeba vykládat spíše restriktivně.⁶⁸

V této souvislosti lze zmínit již citované rozhodnutí ESD z dostihového prostředí (C-203/02), kdy výdaje spojené se sestavováním seznamu koní účastnících se závodů a jejich ověřování, nemohou být považovány za investice výhradně k získání, ověření či k prezentaci obsahu databáze.

Dále lze opakovaně zmínit rozhodnutí ESD z fotbalového prostředí,⁶⁹ kdy získávání a shromažďování údajů tvořících rozpis fotbalových utkání nevyžaduje od profesionálních lig vynaložení zvláštního úsilí; je totiž nerozlučně spjata s vytvářením těchto údajů, na

---

⁶⁸ TELEČ, I., TŮMA, P. *Autorský zákon*. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 722. ISBN 978-80-7179-608-4

⁶⁹ Rozsudek evropského soudního dvora (velkého senátu) ze dne 9. listopadu 2004, sp. zn. C-444/02

kterém se tyto ligy podílejí jako osoby odpovědné za organizaci ligových soutěží ve fotbale.

Existence kvalitativní nebo kvantitativní podstatnosti tohoto vkladu

Jak vyplývá z dikce ustavení § 88a AutZ, existence vkladu sama o sobě ještě nezakládá vznik zvláštního práva pořizovatele databáze. Vklad, který, jak uvedeno výše, může spočívat v kterémkoli druhu investic zejména pak v použití finančních, lidských či technických prostředků, vynaložení úsilí času či energie, musí tedy dosáhnout určitých kvalit, čímž se stane vkladem podstatným.

Měřítka podstatnosti pak vychází z posouzení kvantity nebo kvality vkladu, popřípadě z obou hledisek. Z rozhodovací praxe ESD⁷⁰ lze doplnit, že kvantitativní hledisko bere v úvahu vyčíslitelné prostředky a kvalitativní hledisko nekvantifikovatelné úsilí, jako je duševní úsilí či vynaložená energie.

Komentář AutZ⁷¹ k tomu uvádí, že dle ESD posouzení podstatnosti předmětné části databáze, jak z pohledu kvantitativního, tak kvalitativního, musí zohlednit vklad spojený s vytvořením databáze a újmu pro tento vklad způsobenou vytěžováním nebo zužitkováním této části. Tedy vycházejí z toho, že podstatný vklad je obvykle postačující k ochraně části databáze, nikoliv databáze celé, lze mít za to, že vklad do pořízení, ověření nebo předvedení databáze celé bude představovat vklad kvalitativně či kvantitativně vyšší, než podstatný vklad nutný pro vznik práva pořizovatele databáze.

---

⁷⁰ Rozsudek Evropského soudního dvora ze dne 9. listopadu 2004, sp. zn. C-46/02

⁷¹ TELEČEK, I., TŮMA, P. *Autorský zákon*. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 723. ISBN 978-80-7179-608-4

Pořizovatel databáze

Pořizovatelem databáze je fyzická nebo právnická osoba, která na svou odpovědnost pořídí databázi, nebo pro kterou tak z jejího podnětu učiní jiná osoba (§ 89 AutZ).

Tedy pořizovatele databáze lze řadit do dvou skupin, a to:

- fyzická nebo právnická osoba, která databázi pořídí na svou vlastní odpovědnost; nebo
- pro kterou tak z jejího podnětu⁷² učiní jiná osoba.

Obsah zvláštního práva pořizovatel databáze

Obsahem zvláštního práva pořizovatele databáze je právo na vytěžování nebo zužitkování celého obsahu databáze nebo její kvalitativně nebo kvantitativně podstatné části a právo udělit oprávnění k výkonu tohoto práva.

Vytěžováním se rozumí trvalý či dočasný přepis celého obsahu databáze nebo jeho podstatné části na jiný podklad, a to jakýmkoli prostředky nebo jakýmkoli způsobem (§ 90 odst. 2 AutZ) a zužitkováním se rozumí jakýkoli způsob zpřístupnění veřejnosti celého obsahu databáze nebo jeho podstatné části rozšiřováním rozmnoženin, pronájemem, spojením on-line nebo jinými způsoby přenosu (§ 90 odst. 3 AutZ).

AutZ v § 91 rovněž formuluje omezení zvláštního práva pořizovatele databáze ve prospěch oprávněného uživatele a to tak, že mu umožňuje vytěžování a zužitkování tzv. nepodstatné části (kvalitativně či kvantitativně) obsahu databáze nebo její části. Za oprávněného uživatele lze považovat konečného zákazníka, jemuž byla databáze zpřístupněna. Nicméně oprávněný uživatel nesmí vytěžovat nebo zužítkovávat kvalitativně či kvantitativně databázi nebo její část způsobem, který není

---

⁷² podnět musí být relevantní, nikoliv běžný a lze za něj považovat např. právní jednání (smlouva atd.)

běžný a přiměřený, tedy nikoli systematicky či opakovaně. Současně tímto vytěžováním či zužitkováním ze strany oprávněného uživatele nesmí dojít ke způsobení újmy oprávněným zájmům pořizovatele databáze nebo autorovi či nositeli práv souvisejících s právem autorským k dílům, nebo jiným předmětům obsaženým v databázi.

Dále jsou i ve vztahu k databázím upraveny bezúplatné zákonné licence, nicméně je potřeba, s ohledem na § 30 odst. 3 AutZ, důsledně oddělovat databáze v jiné než elektronické podobě od databází elektronických. Do práv pořizovatele databáze u prvně jmenovaných nezasahuje oprávněný uživatel, který je vytěžuje a zužitkovává v libovolném rozsahu, pokud je to pro osobní účely, dále pak pro účely vědecké nebo vyučovací, v rozsahu odůvodněném sledovaným nevydělečným účelem, uvede-li pramen a také pro účely veřejné bezpečnosti nebo správního či soudního řízení. U druhé skupiny, tj. databází elektronických, nelze vytěžovat a zužitkovávat podstatné části databáze bez souhlasu autora (pořizovatele) a u nepodstatných částí toliko za podmínek upravených v rámci omezení zvláštního práva pořizovatele databáze dle § 91 AutZ.

Zvláštní právo pořizovatele databáze trvá 15 let od pořízení databáze nebo prvního zpřístupnění s tím, že každá kvantitativní nebo kvalitativní úprava databáze (příslušný podstatný vklad), má za následek nový běh zde uvedené lhůty (§ 93 AutZ).

Zvláštní právo pořizovatele databáze je dle § 90 odst. 6 AutZ právem převoditelným. Je tedy možný translativní převod tohoto práva, a to jak převod celého práva, tak i částečný převod jednotlivých oprávnění. Současně lze rovněž k užití databáze udělit licenci jiné osobě oprávnění k výkonu tohoto práva; pro tuto licenci se uplatní přiměřeně ustanovení NOZ týkající se autorskoprávních licencí.

1.4.4 Stručné shrnutí zákonné úpravy databáze

Pokud lze stručně shrnout právní úpravu v AutZ týkající se databáze a počítačového programu, který je stěžejním dílem této práce,

pak, je-li databáze autorským dílem, právní úprava vychází ze stejného základu jako u počítačových programů, tj. lze chránit, jak databázi, která je jedinečným výsledkem tvůrčí činnosti autora, tak i databázi, která minimálně splňuje požadavek původnosti ve smyslu, že je autorovým vlastním duševním výtvořem.

Oproti počítačovým programům však AutZ u databáze upravuje ještě zvláštní právo pořizovatele databáze, které stojí na pomyslné hranici mezi právem autorským a právem soutěžním. Blízkost s právem duševního vlastnictví vychází ze specifických oprávnění, jejich výlučnosti nebo časovosti, na straně druhé blízkost k ochraně proti nekalé soutěži, která je charakterizována vztahy zakládajícími odpovědnost a postihování neoprávněných jednání. Cílem je zabránit nedovolenému zužitkování databáze neoprávněným uživatelem, přičemž se však ochrana nemá vztahovat na subdodavatele, ani na monopolní či dominantní soutěžitele na daném trhu.⁷³

---

⁷³ KRÍŽ, J., HOLCOVÁ, I., KORDAČ, J., KŘEŠŤANOVÁ, V. *Autorský zákon a předpisy souvisící. Komentář*, 1. vydání. Linde Praha a.s., 2001, str. 201

2. EXKURZ DO VÝVOJE PRÁVNÍ OCHRANY POČÍTAČOVÉHO PROGRAMU JAKO AUTORSKÉHO DÍLA

Počítačový program, je-li chráněn jako autorské dílo dle AutZ, je stěžejním dílem pro tuto práci, proto tato část obsahuje stručný exkurz do vývoje právní ochrany počítačového programu v českém právním řádu.

2.1 Zákon č. 35/1965 Sb., o dílech literárních, vědeckých a uměleckých (SAutZ)

SAutZ byl základní normou práva autorského od roku 1965 až do 1. prosince 2000, kdy nabyl účinnosti AutZ. SAutZ byl několikrát novelizován, nicméně pro účely této práce je důležitá až jeho novela č. 89/1990, která poprvé do autorského zákona (SAutZ) vtělila výslovné ustanovení,⁷⁴ že *„za předmět ochrany se považují i programy počítačů, pokud splňují pojmové znaky děl podle tohoto zákona“*. V souvislosti s tímto ustanovením dále novela č. 89/1990 vymezila právo vlastníka rozmnoženiny počítačového programu,⁷⁵ cit. *„Oprávněný vlastník rozmnoženiny počítačového programu není povinen získat autorovo svolení k pořízení rozmnoženiny nebo úpravy takového programu, potřebuje-li tuto rozmnoženinu nebo úpravu pro vlastní provoz počítače, pro nějž byl tento program získán, k archivním účelům, popřípadě k nahrazení oprávněně získané rozmnoženiny, která byla ztracena, zničena nebo jinak znehodnocena; za pořízení takové rozmnoženiny není ani povinnost poskytnout autorovi zvláštní odměnu“*.

Novelou č. 89/1990 došlo k odstranění pochybností o tom, zda lze počítačové programy považovat za autorská díla, neboť autorskoprávní ochrana počítačového programu nebyla až do 31. května 1990 žádným ustanovením SAutZ výslovně předpokládána. To vyvolalo i diskuze, zda před přijetím této novely (do 1. 6. 1990) bylo možné počítačové

---

⁷⁴ nová věta na konci § 2 odst. zákona 35/1965

⁷⁵ § 15 odst. 4 zákona č. 35/1965

programy považovat za autorská díla. Přikláním se k názorům, že to možné bylo, neboť novelou č. 89/1990 sice došlo k explicitnímu zakotvení počítačových programů do právní úpravy, nicméně pokud počítačový program splňoval pojmové znaky díla uvedené ve větě první ustanovení § 2 odst. 1 SAutZ, pak je bez dalšího splňoval i před touto novelou; současně ani žádné jiné ustanovení tomu explicitně nebránilo. Podle komentáře k AutZ⁷⁶ šlo o tzv. nulové pojetí ochrany počítačových programů, kdy SAutZ počítačové programy z rozsahu svých ustanovení nevylučoval, avšak současně se jimi ani nijak (pozitivně) výslovně nezabýval; toto pojetí bylo navíc zesilováno i prakticky nulovou výkladovou praxí soudů.

Nicméně i novela č. 89/1990 se stala předmětem různých výkladů o tom, kdy počítačový program splňuje pojmové znaky díla a jako takový je způsobilý požívat ochrany dle SAutZ. Šlo, stejně jako u autorských děl, především o zákonný požadavek, že počítačový program musí být výsledkem tvůrčí činnosti autora, tj. musí vykazovat prvky originality a individuality, kdy nebyla, na rozdíl od současné úpravy v AutZ, řešena ochrana počítačového programu, který není výsledkem tvůrčí činnosti autora, nicméně splňuje požadavek původnosti ve smyslu původního duševního výtvoru.⁷⁷ Jednalo se tedy o počítačové programy, u kterých byl splněn předpoklad, že nikdo doposud takový program nevytvořil a již nikdo ho nezávisle na autorovi nevytvoří.⁷⁸

Část autorů uváděla, že v rámci autorského práva lze počítačovým programům poskytnout ochranu, kterou co do způsobu a rozsahu autorské právo poskytuje. Tak jako jiná díla nemá a nemůže mít ani

---

⁷⁶ TELEČ, I., TŮMA, P. *Autorský zákon*. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 36. ISBN 978-80-7179-608-4

⁷⁷ současné pojetí v platné právní úpravě dle AutZ, kdy jsou počítačové programy považovány za autorská díla a jako takové jsou chráněny obdobně jako ostatní „tradiční“ autorská díla

⁷⁸ MÍŠEK, V.: *Uplatňování autorského zákona u software*. Průmyslové vlastnictví 1993

počítačový program v autorském právu privilegované postavení. Ani u počítačového programu nelze autorským právem chránit to, co autorské právo u hlediska povahy nechrání a chránit nemůže.⁷⁹ Zajímavé byly i opačné názory, že účelem práva není zajišťovat "rovnné podmínky" právního režimu pro všechny typy autorských děl, ale naopak modelovat v autorském zákoně právní režim jednotlivých děl podle jejich specifík. A pokud jsou specifika daného typu díla výrazná, jako je tomu např. u počítačových programů, je nutno je zohlednit v autorském zákoně v diferencovaném režimu odchylek od obecné úpravy. Mechanicky uplatněný jednotný režim znemožňuje uvedené cíle naplnit a snižuje autoritu autorského práva ve společnosti.⁸⁰

Další důležitou novelou SAutZ pro ochranu počítačových programů byla novela č. 86/1996, kterou došlo v souladu se směrnicí 91/250/EHS k doplnění věty druhé § 2 odst. 1 SAutZ ve znění novely č. 86/1996 tak, že „*programy počítačů jsou chráněny, nestanoví-li zákon jinak, jako díla literární*“. I tato novela č. 86/1996 nicméně nevyřešila výše zmiňovaný problém autorskopravní ochrany počítačového programu, který sice nesplňuje znaky autorské díla, tj. jedinečnost jako výsledek tvůrčí činnosti autora, nicméně splňují požadavek původnosti.

2.2 Zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon)

Je to až současná právní úprava, tj. AutZ ze dne 7. dubna 2000, který, s účinností od 1. prosince 2000, výslovně upravil, že autorskopravní ochranu požívá nejenom počítačový program, který splňuje pojmové znaky díla jako jiná autorská díla (§ 2 odst. 1 AutZ), ale současně i počítačový program, který tyto pojmové znaky nesplňuje.

---

⁷⁹ KNAP, K., OPLTOVÁ, M.: *Autorské právo a počítačové programy*. PPr. 93, 6: 320.

⁸⁰ BOHÁČEK, M. a kol: *Právo průmyslového a jiného duševního vlastnictví*. Praha 1994, skripta VŠE

V takovém případě však musí splnit alespoň kritérium původnosti ve smyslu toho, že takový počítačový program je vlastním duševním výtvorem autora (§ 2 odst. 2 AutZ).

Ve vztahu k ochraně počítačových programů stojí ještě za zmínku novela AutZ provedená novelou č. 216/2006, kterou došlo mj. k úpravě a doplnění § 66 AutZ. Tyto změny dle důvodové zprávy mj. „*směřují k přesnější transpozici směrnice 91/250/EHS a to doplněním odst. 6 obsahujícího definici oprávněného uživatele počítačového programu ... úpravou minimálního rozsahu užití počítačového programu, který nemůže být dohodou zúžen ... dále na užití počítačového programu se nevztahují zákonné licence v rozsahu uvedeném v odstavci 7...*“. Zejména ve vztahu k definici oprávněného uživatele jde však spíše o iniciativu našeho zákonodárce, než o v důvodové zprávě zmiňovanou transpozici směrnice 91/250/EHS, přičemž názory na tento počin jsou veskrze kritické, ať už v komentáři k AutZ (viz oddíl 1.3.6 této práce) nebo od Aujezdského.⁸¹

Okrajově lze zmínit i již delší dobu připravovanou novelu AutZ v důsledku nutné implementace tří směrnic EU⁸² stanovujících např. prodloužení doby ochrany výkonných umělců, jejichž výkony byly zaznamenány na zvukový záznam, z 50 na 70 let či upravujících problematiku osiřelých děl;⁸³ tato novela AutZ byla přijata v průběhu zpracování této práce v rámci zák. č. 228/2014 Sb.

---

⁸¹ AUJEZDSKÝ, J. *Novela autorského zákona významně ovlivní také práci se software*. Zive.cz, 23. 5. 2006, zdroj dostupný na: <http://www.zive.cz/clanky/novela-autorskeho-zakona-vyznamne-ovlivni-take-praci-se-software/sc-3-a-130563> [on-line k 31. 1. 2015]

⁸² zejména jde o Směrnici Evropského parlamentu a Rady č. 2011/77/ EU o době ochrany autorského práva a určitých práv (jde o novelu původní směrnice) a dále pak o Směrnici Evropského parlamentu a Rady 2012/28/ EU o některých povolených způsobech užití osiřelých děl

⁸³ KMOCH, O. *Připravovaná novela autorského zákona*. Epravo.cz, 30. 9. 2010, zdroj dostupný na: <http://www.epravo.cz/top/clanky/pripripravovana-novela-autorskeho-zakona-66765.html> [on-line k 31. 1. 2015]

NOZ jako nový kodex soukromého práva, který je účinný od 1. 1. 2014, je pro potřeby této rigorózní práce rozebírán na jiných místech, nicméně je vhodné stručně zmínit alespoň to, že jeho přijetím nedošlo ve vztahu k obsahu AutZ k zásadnějším změnám. To je mj. patrné i z obsahu změnového zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím rekodifikace soukromého práva,⁸⁴ přičemž za zmínku stojí např. přesun úpravy licenční smlouvy z AutZ do NOZ. Z hlediska systematiky § 2358 a násl. NOZ obsahuje obecná ustanovení o licenčních smlouvách (nejenom k předmětům práva autorského, ale i předmětům práva průmyslového vlastnictví), dále pak § 2371 a násl. NOZ obsahuje zvláštní ustanovení pro licenci k předmětům chráněným autorským zákonem a k ní se vztahují další zvláštní ustanovení a to v § 2384 až § 2386 NOZ zvláštní ustanovení pro licenční smlouvu nakladatelskou a v § 2387 až 2389 NOZ zvláštní ustanovení pro práva související s právem autorským a pro právo pořizovatele databáze.

---

⁸⁴ Část XXXII zák. č. 303/2013 Sb. účinného od 1. 1. 2014

3. EXKURZ DO MEZINÁRODNÍ A KOMUNITÁRNÍ PRÁVNÍ ÚPRAVY POČÍTAČOVÉHO PROGRAMU JAKO AUTORSKÉHO DÍLA

V této práci je pojednáno o autorských dílech a jejich ochraně dle AutZ se zvláštním zaměřením na počítačový program, je-li autorským dílem. Proto je vhodné rovněž stručně pohovořit o vývoji autorského práva exkurzem do mezinárodní úpravy a úpravy komunitární, neboť i česká právní úprava (AutZ) z těchto úprav vychází a to i ve vztahu k ochraně autorských práv k počítačovým programům. A jakkoliv je nutnost chránit počítačové programy, s ohledem na dobu, kdy se poprvé objevily, nepochybně mladšího data, než nutnost chránit obecně jakákoliv práva duševního vlastnictví, některé mezinárodní smlouvy jsou v určité míře stále ještě aplikovány i na ochranu počítačových programů.

3.1 Exkurz do mezinárodní právní úpravy

První mezinárodní úmluva, která se zabývala otázkou ochrany práv duševního vlastnictví, byla PUÚ.

Na PUÚ pak navázala BÚ, která zajistila mezinárodní význam autorských práv a lze ji tak považovat za jeden ze základních pilířů kontinentálního pojetí autorských práv. Původními signatáři BÚ bylo 9 států, přičemž Rakousko Uhersko mezi nimi nebylo. BÚ mj. stanovila, že nárok autora na ochranu vzniká již samotným vytvořením (není potřeba žádné formální registrace). Důležité dále bylo i rozšíření ochrany mimo teritorium, kde autorské dílo vzniklo, tj. byl zaveden minimální základ pro ochranu autorských práv ve všech zemích, které BÚ podepsaly. BÚ byla několikrát doplněna a upravena a od roku 1967 se její správou zabývá WIPO. Bernská úmluva je vyhlášena ve Sbírce zákonů vyhláškou č. 133/1980 Sb. ze dne 8. července 1980, přičemž Československo k ní přistoupilo ve znění pařížské revize z roku 1971.

Další významná dohoda, která nahradila předchozí dvě uvedené, byla dohoda TRIPS. TRIPS je spravována WTO, přičemž Česká

republika je touto dohodou vázána jako jeden ze 151 signatářů. TRIPS jako první zajistila ochranu autorských práv počítačovým programům, kdy dle čl. 10 odst. 1 TRIPS „*Počítačové programy, ať již ve zdrojovém nebo strojovém kódu, budou chráněny jako literární díla podle BÚ (1971)*“.⁸⁵ Není bez zajímavosti doplnit, že dohoda TRIPS byla uzavřena v roce 1994, nicméně první počítačové programy, resp. první programovací jazyky, se objevují mnohem dříve (COBOL, FORTRAN, ALGOL).⁸⁶ Pro úplnost lze uvést, že většina ustanovení dohody TRIPS není přímo použitelná a tato dohoda ponechává na uvážení členských států způsob, jakým závazky z ní implementují.⁸⁷

Z dalších smluv lze zmínit WCT z roku 1996, přičemž Česká republika je jejím signatářem a v České republice vstoupila v platnost 6. března 2002 pod č. 33/2002 Sb. m. s. Za zmínku stojí uvést, že WCT explicitně v čl. 4 uvádí, že počítačové programy jsou chráněny jako dílo literární a to odkazem na BÚ „*počítačové programy jsou chráněny jako literární díla ve smyslu článku 2 BÚ. Tato ochrana se vztahuje na počítačové programy bez ohledu na způsob nebo formu jejich vyjádření*“.

3.2 Exkurz do komunitární právní úpravy

Z komunitární právní úpravy, pokud jde o počítačové programy a jejich ochranu, je na prvním místě důležité zmínit směrnici 91/250/EHS, podle níž členské státy chrání počítačové programy autorskými právy stejně jako literární díla ve smyslu BÚ.⁸⁸ Pokud jde o ochranu počítačových programů podle této směrnice, pak se vztahuje na vyjádření počítačového programu v jakékoliv formě s tím, že myšlenky a zásady,

---

⁸⁵ BÚ byla několikrát doplněna a upravena, např. v Paříži k tomu došlo v roce 1971

⁸⁶ Wikipedia. *Dějiny počítačů*. Wikipedia.org, zdroj dostupný na: http://cs.wikipedia.org/wiki/Dějiny_počítačů [on-line k 31. 1. 2015]

⁸⁷ DOBŘIČHOVSKÝ, T. *Moderní trendy práv k duševnímu vlastnictví v kontextu evropského práva, dohody TRIPS a aktivit WIPO*. 1. vydání. Praha : Linde Praha, 2004, s. 30, 36

⁸⁸ čl. 1 odst. 1 směrnice 91/250/EHS

na kterých je založen kterýkoliv z prvků počítačového programu včetně myšlenek a zásad, na kterých je založeno jeho rozhraní, nejsou chráněny autorským právem.⁸⁹ Právě uvedené principy týkající se ochrany počítačových programů právem autorským lze nalézt i v AutZ a to v § 65 (viz oddíl 1.3.5 výše).

Další směrnici pro oblast počítačových programů, kterou lze považovat za důležitou, a proto zde bude okomentována detailněji, je směrnice 2009/24/ES, která je kodifikovaným znění směrnice 91/250/EHS. V preambuli této směrnice jsou zmíněny důvody, které vedly k jejímu přijetí, přičemž lze uvést zejména potřebu zajistit srozumitelnost a přehlednost do té doby provedených změn směrnice 91/250/EHS, potřebu náležité ochrany značných zdrojů pro vývoj počítačových programů oproti menším nákladům na jejich kopírování, nutnost reakce na stále významnější roli počítačových programů ve společnosti a další důvody, které lze souhrnně označit jako principy ochrany autorských práv k počítačovým programům (co je počítačový program, kritéria způsobilosti ochrany autorských práv k počítačovým programům, pomyslná hranice mezi právy oprávněného uživatele a zásahem do výlučných práv autora apod.). Pokud se týká předmětu ochrany směrnici 2009/24/ES, pak dle čl. 1 tato úprava v podstatě přebírá úpravu obsaženou ve směrnici 91/250/EHS, tj. počítačový program je chráněn jako dílo literární; ochrana se vztahuje na vyjádření počítačového programu v jakékoliv formě; nejsou chráněny myšlenky a zásady, na kterých je založen kterýkoliv z prvků počítačových programu, včetně myšlenek a zásad, na kterých je založeno jeho rozhraní; pro ochranu autorských práv k počítačovému programu postačuje splnění kritéria původnosti v tom smyslu, že je vlastním duševním výtvozem autora. Autorem je dle čl. 2 směrnice 2009/24/ES „*fyzická osoba nebo skupina fyzických osob, které daný program vytvořily nebo pokud to právní předpisy příslušného členského státu připouští, právnická osoba označovaná těmito právními předpisy za nositele tohoto práva*“.

---

⁸⁹ čl. 1 odst. 2 směrnice 91/250/EHS

Zaměstnanecká díla reflektuje čl. 2 odst. 3 směrnice 2009/24/ES, který uvádí: „pokud je počítačový program vytvořen zaměstnancem v rámci výkonu jeho povinností nebo podle pokynů jeho zaměstnavatele, je zaměstnavatel výlučně oprávněn vykonávat veškerá majetková práva k takto vytvořenému počítačovému programu, pokud není smlouvou stanoveno jinak“. Nositelům práv ve smyslu čl. 2 směrnice 2009/24/ES pak náleží s určitými výhradami⁹⁰ výlučné právo činit sám a právo udělovat svolení jinému k „a) stálému nebo dočasnému rozmnožování počítačového programu jako celku nebo jeho části, a to jakýmikoliv prostředky a v jakékoliv formě; b) překladům, zpracováním, úpravám a k jakékoliv jiné změně počítačového programu a k rozmnožování programu z těchto úkonů vyplývajícím; c) jakékoliv formě veřejného šíření, včetně pronájmu, jehož předmětem je původní počítačový program nebo jeho rozmnoženiny“. Výhrady, které jsou obsaženy v čl. 5 a 6 směrnice 2009/24/ES, byly vtěleny do § 66 AutZ, resp. jedná se o transpozici těchto článků směrnice do AutZ provedených jeho novelou č. 216/2006, byť dle některých autorů ne zcela zdařilým způsobem (viz např. oddíl 1.3.6 výše).

---

⁹⁰ čl. 5 a 6 směrnice 2009/24/ES

4. INSTITUT ZAMĚSTNANECKÉHO DÍLA

V této kapitole bude pojednáno o institutu zaměstnaneckého díla, jak jej upravuje AutZ, o jeho vývoji v platné právní úpravě a bude rovněž proveden detailnější rozbor § 58 AutZ, včetně uvedení příkladů některých zaměstnaneckých děl.

4.1 Obecně k pojmu zaměstnanecké dílo

Zákonná úprava zaměstnaneckého díla v AutZ vychází z potřeby ochrany a zhodnocení investice (tj. zejména investice finanční, organizační, personální, technické apod., nikoliv však investice tvůrčí) třetích osob vložené do procesu tvorby díla.⁹¹ Dochází k posílení právního postavení vymezených osob (investorů) konkrétně pro daný druh právního vztahu mezi autorem a investorem za použití zákonem stanovených právních institutů.

Podstata zaměstnaneckého díla spočívá především v tom, že subjekt poskytující autorovi nezbytné zázemí pro jeho autorskou činnost (včetně finančních prostředků), není-li sjednáno jinak, vykonává svým jménem a na svůj účet autora autorská práva, namísto autora samotného.

Touto úpravou (institut zaměstnaneckého díla) je umožněno zákonné, byť zpravidla dispozitivní, omezení výlučných autorských práv (legální licence). Lze v takovém případě hovořit o tzv. kvazilicenčním omezení výlučných majetkových autorských práv, které se od zákonných licencí liší v tom smyslu, že nejsou primárně stanoveny ve veřejném zájmu (tj. ve prospěch všech), nýbrž v soukromém zájmu individuálně určených osob (investorů).⁹² U zaměstnaneckých děl se tedy nejedná o smluvní užití díla jako v případě licenční smlouvy, nejde však

---

⁹¹ TELEČ, I., TŮMA, P. *Autorský zákon*. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 556. ISBN 978-80-7179-608-4

⁹² TELEČ, I., TŮMA, P. *Autorský zákon*. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 556. ISBN 978-80-7179-608-4

ani o omezení na základě zákonných licencí ve veřejném zájmu, ale, jak právě uvedeno, jde o kvazilicenční omezení výlučných majetkových autorských práv ve prospěch subjektů, jejichž přínos je netvůrčí povahy, tj. investorů díla.

Důvody k ochraně zájmů těchto třetích osob (investorů) vycházejí především z jejich nemalého (většinou také zásadního) přínosu v rámci procesu vzniku autorského díla samotného. Pokud se na tento proces podíváme právě z pohledu investora tohoto procesu a z pohledu možností případné ochrany této jeho investice, je nesporné, že úprava tzv. institutu zaměstnaneckého díla, je přínosem a představuje legitimní prostředek ochrany pro určitý okruh vymezených osob (investorů), které nelze ve světle kontinentálního pojetí autorství k dílu považovat za autory samotných děl. V praxi je totiž poměrně běžné, že osobní vklad autora do vytvoření díla je ve značném nepoměru s tím, jaký vklad do vytvoření takového díla vložil jiný subjekt (v tomto případě zaměstnavatel autora – investor). Bylo by zjevně nespravedlivé, aby investor, který do takového díla investoval nemalé prostředky (finanční, personální, technické apod.), nemohl požívat užitky z takového díla, byť oproti samotnému autorovi má na vzniku takového díla poměrně zásadní vliv. U počítačových programů to jsou především softwarové společnosti, které v rámci svého podnikání vytvářejí na své nemalé náklady dostatečné podmínky pro to, aby programátoři (autoři) mohli vůbec takovéto autorské dílo vytvořit. Proto dostatečná právní ochrana této nemalé a dlouhodobé (či jen počáteční) investice do vývoje a tvorby počítačových programů, která má být zhodnocena právě prostřednictvím požívání užitků z takto vytvořeného díla (ať již dlouhodobého či krátkodobého), je pro investory zcela zásadní a bez ní si lze jen těžko představit, že by k příslušné investici ze strany investorů vůbec mělo dojít.

4.2 Vývoj právní úpravy zaměstnaneckého díla

SAutZ

Předchozí zákonná úprava zaměstnaneckého díla byla upravena v § 17 SAutZ. Tato úprava zaměstnavateli vymezila pouze určité dovolené způsoby užití zaměstnaneckého dílu, na rozdíl od úpravy zaměstnaneckého díla v AutZ, která zaměstnavateli svěřuje výkon veškerých majetkových práv autorských a to vlastním jménem a na svůj účet (srov. § 58 odst. AutZ). Dovolným způsobem užití bylo např. to, že *„zaměstnavatel může užívat k plnění úkolů náležejících do předmětu jeho činnosti díla vědeckého nebo uměleckého vytvořeného jeho zaměstnancem ke splnění povinností vyplývajících z pracovního poměru bez dalšího autorova svolení“*.⁹³ Dle komentáře⁹⁴ k § 17 odst. 1 tento upravuje *„dispoziční režim tzv. zaměstnaneckého díla, aniž by došlo k jeho uveřejnění (§ 10 odst. 1) zaměstnavatelem. Tzn., že se jedná o úpravu režimu, kdy je tzv. zaměstnaneckého díla užito zaměstnavatelem jen pro jeho vnitřní potřebu, a to ještě nikoli pro jakoukoli vnitřní potřebu, ale jen pro tu, která je striktně zúžená na plnění úkolů náležejících do zaměstnavatelova předmětu činnosti“*. S podrobnějšími podmínkami užití zaměstnaneckého díla je pak odkazováno na smlouvu, kterou zákonná úprava předvídá.⁹⁵

Pro účely této rigorózní práce je, z hlediska vývoje institutu zaměstnaneckého díla, je-li takovým dílem počítačový program, nejdůležitější ustanovení § 17 odst. 5 SAutZ (přijaté do právní úpravy v rámci novely č. 89/1996), kterým se v zákonné úpravě objevuje zmínka o počítačovém programu jako o tzv. zaměstnaneckém díle. Dle tohoto ustanovení *„není-li výslovně sjednáno jinak, autorské právo k počítačovému programu vytvořenému zaměstnancem ke splnění*

---

⁹³ § 17 odst. 1 SAutZ

⁹⁴ TELEEC, I. *Komentář k autorskému zákonu § 17*, ASPI – Původní nebo upravené texty pro ASPI, ASPI ID: LIT16873CZ, 1998

⁹⁵ § 17 odst. 4 SAutZ

povinnosti vyplývající z jeho pracovního poměru, vykonává zaměstnavatel“. Z jeho obsahu a z předchozí krátké zmínky o § 17 SAutZ je zřejmé, že postavení zaměstnavatele bylo po novele č. 89/1996 silnější právě u počítačových programů, kde byl zaměstnavateli dispozitivně přímo svěřen výkon autorského práva, cit. „*autorské právo ... vykonává zaměstnavatel*“. U ostatních autorských děl byl vymezen ve prospěch zaměstnavatele pouze rozsah dovolených užití zaměstnaneckého díla, cit. „*zaměstnavatel může užívat plnění úkolů ... díla vědeckého ... vytvořeného jeho autorem*“ nebo „*zaměstnavatel ... může vydat nebo jinak uveřejnit dílo svého zaměstnance*“. Citovaná úprava týkající se počítačového programu jako zaměstnaneckého díla v SAutZ se již blížila současné úpravě zaměstnaneckého díla v AutZ, která uvedený rozdíl v oprávněních zaměstnavatele k zaměstnaneckému dílu odstranila a posílila postavení zaměstnavatele u všech zaměstnaneckých děl, nikoliv tedy jen u počítačových programů.

§ 58 AutZ a jeho vývoj do současného znění platné právní úpravy

K vývoji úpravy ustanovení § 58 AutZ lze v této části stručně uvést, že původní ustanovení § 58 AutZ bylo rozšířeno novelou č. 216/2006 o dva nové odstavce (odst. 9 a odst. 10), kterými došlo k rozšíření režimu zaměstnaneckých děl výslovně i na další právní vztahy, o kterých je detailněji pojednáno níže.

Z vývoje autorskoprávní ochrany počítačových programů u nás (blíže viz kapitola 2. této práce) a zde stručně popsání vývoje institutu zaměstnaneckého díla je patrné, že česká právní úprava týkající se autorskoprávní ochrany počítačových programů (včetně jejich ochrany v rámci institutu tzv. zaměstnaneckého díla) zaznamenala znatelný vývoj až v posledních 20 letech. Je to dáno především tím, že existenci počítačových programů celosvětově umožnil až technologický pokrok celé společnosti, který si tím vynutil potřebu nějak reagovat na tato specifická díla, která jsou rozdílná od tradičních autorských děl existujících již mnohem dříve. Výsledkem bylo zařazení počítačových

programů pod pomyslná křídla ochrany dle práva autorského, jakkoliv existují názory, že toto nebylo nejšťastnější řešení a stále je tato otázka otevřená.

Některé doktrinní názory v této souvislosti poukazují na nežádoucí rozštěp ochranného soukromoprávního systému práva autorského, který spočívá v ochraně děl literárních, jiných uměleckých a vědeckých na straně jedné a ochrany i těch počítačových programů, které žádným z těchto děl nejsou, přičemž u obou se jedná o absolutní ochranu právem autorským, namísto toho, aby u těch druhých šlo spíše o ochranu z práv souvisejících, jak by bylo u počítačových programů nesplňujících legální pojmové znaky děl podle AutZ teoreticky jistě vhodnější a správnější. Generální ochrana počítačových programů právem autorským vznikla prakticky v důsledku celosvětové právní nouze a z dlouholetého nedostatku politické vůle států k přijetí mezinárodněprávní ochrany speciální.⁹⁶

4.3 Institut zaměstnaneckého díla v AutZ

V této části práce je detailněji rozebráno ustanovení § 58 AutZ, které obsahuje úpravu tzv. zaměstnaneckého díla.

§ 58 odst. 1 věta první AutZ

Základní vymezení zaměstnaneckého díla je obsaženo v ustanovení § 58 odst. 1 věta první AutZ, dle které *„není-li sjednáno jinak, zaměstnavatel vykonává svým jménem a na svůj účet autora majetková práva k dílu, které autor vytvořil ke splnění svých povinností vyplývajících z pracovněprávního či služebního vztahu k zaměstnavateli nebo z pracovního vztahu mezi družstvem a jeho členem (zaměstnanecké dílo).*

Z právě uvedené citace vyplývá, že AutZ je zaměstnavateli dispozitivně (není-li sjednáno jinak) svěřeno oprávnění k výkonu

---

⁹⁶ TELEČEK, I., TŮMA, P. *Autorský zákon*. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 622. ISBN 978-80-7179-608-4

majetkových autorských práv k takovému dílu a to vlastním jménem a na svůj účet. Vychází se z předpokladu legální cese oprávnění k výkonu výlučných majetkových práv autorských na zaměstnavatele (nikoliv cese autorských práv jako takových), který pak tato práva vykonává.⁹⁷ V této souvislosti je důležité upozornit na to, že tímto však nedochází k převodu (cesi) výlučných majetkových práv autorských; majetková práva autorská jsou dle platné právní úpravy nepřevoditelná (§ 26 odst. 1 AutZ). Zaměstnavatel totiž není nabyvatelem majetkových práv autorských, původním ani odvozeným, ale je nabyvatelem toliko oprávnění výlučná majetková práva autorská vykonávat namísto autora. Z pohledu autora pak nejde o pozbytí výlučných majetkových práv autorských, nýbrž autor je zákonem, není-li sjednáno jinak, zbaven možnosti si svá výlučná majetková práva sám vykonávat; někdy se také hovoří o tom, že autorovi zůstává tzv. „holé autorství“.⁹⁸

Z tohoto pohledu určitým korektivem, kam až může zasahovat zaměstnavatelovo oprávnění k výkonu výlučných majetkových práv autorských, byla obecná ustanovení OZ (§ 3 odst. 1 OZ), dle kterých výkon práv a povinností vyplývajících z občanskoprávních vztahů nesmí bez právního důvodu zasahovat do práv a oprávněných zájmů jiných (tj. ani zaměstnavatele autora) a nesmí být v rozporu s dobrými mravy. K právě uvedenému korektivu výkonu subjektivních práv a povinností dle OZ lze doplnit, že NOZ jej řeší tak, že ukládá povinnost jednat v právním styku poctivě (§ 6 NOZ), dále zavádí presumpci dobré víry a současně stanoví, že zjevné zneužití práva nepožívá právní ochrany (§ 8 NOZ) - viz Důvodová zpráva k NOZ – konsolidované znění.

Pokud jde o rozsah oprávnění k výkonu výlučných majetkových práv autorských, na rozdíl od předchozí právní úpravy vymezující rozsah užití zaměstnaneckého díla zaměstnavatelem (viz podkapitola 4.2 výše),

---

⁹⁷ TELEEC, I., TŮMA, P. *Autorský zákon*. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 557. ISBN 978-80-7179-608-4

⁹⁸ TELEEC, I., TŮMA, P. *Autorský zákon*. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 558. ISBN 978-80-7179-608-4

dle současné právní úpravy, není-li sjednáno jinak, je zaměstnavateli svěřeno oprávnění k výkonu veškerých majetkových práv autorských (majetková práva autorská viz oddíl 1.3.4 této práce).

Z první věty výše uvedené citace zákonného ustanovení § 58 odst. 1 AutZ jsou patrné pojmové znaky zaměstnaneckého díla, a to:

- existence literárního, jiného uměleckého či vědeckého díla;
- existence pracovněprávního (či obdobného) vztahu mezi autorem a zaměstnavatelem (či obdobnou osobou);
- vytvoření díla autorem za účelem splnění povinností vyplývajících z tohoto právního vztahu.

K pojmovému znaku „*existence literárního, jiného uměleckého či vědeckého díla*“ lze doplnit, že AutZ nerozlišuje mezi jednotlivými druhy děl, tedy pokud jsou splněny ostatní pojmové znaky zaměstnaneckého díla, pak zaměstnaneckým dílem může být jakékoliv z těchto děl, tj. i počítačový program, který, splňuje-li legální pojmové znaky díla dle AutZ, je chráněn jako dílo literární.

Další pojmový znak a to „*existence pracovněprávního (či obdobného) vztahu mezi autorem a zaměstnavatelem (či obdobnou osobou)*“ je potřeba chápat v širším smyslu slova. Z dikce zákonného ustanovení totiž vyplývá, že AutZ staví na roveň pracovněprávním vztahům i vztahy jiné; zmiňuje služební vztah k zaměstnavateli⁹⁹ a pracovní vztah mezi družstvem a jeho členem (je-li pracovní vztah člena družstva podmínkou členství). V každém případě však musí jít o závislou činnost autora, přičemž se jedná o závislost hospodářskou, nikoliv o závislost tvůrčí.¹⁰⁰ Pokud jde o závislou činnost, resp. závislou práci, je

---

⁹⁹ související s výkonem služby autora na základě zvláštních předpisů (zejm. zák. č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, zák. č. 218/2002 Sb., o službě státních zaměstnanců ve správních úřadech a o odměňování těchto zaměstnanců a ostatních zaměstnanců ve správních úřadech

¹⁰⁰ TELEČ, I., TŮMA, P. *Autorský zákon*. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 559. ISBN 978-80-7179-608-4

potřeba odkázat na § 3 ZPr, dle kterého ji lze vykonávat výlučně v základním pracovněprávním vztahu, není-li upravena zvláštními předpisy. Základním pracovněprávním vztahem je především pracovní poměr, který se v souladu s § 33 ZPr zakládá pracovní smlouvou, není-li v ZPr dále stanoveno jinak (např. jmenováním). Základním pracovněprávním vztahem jsou dále právní vztahy založené dohodami o pracích konaných mimo pracovní poměr, za které jsou považovány dohoda o provedení práce a dohoda o pracovní činnosti. Novelou č. 216/2006 pak došlo k rozšíření úpravy zaměstnaneckých děl i na další vztahy (blíže viz výklad k § 58 odst. 9 a 10 AutZ).

A konečně třetím pojmovým znakem je „*vytvoření díla autorem za účelem splnění povinností vyplývajících z pracovněprávního (či obdobného) vztahu*“. Přestože jde o pojem autorskoprávní, má tento pojem přesah i do pracovněprávní oblasti, přičemž se tím rozumí výkon závislé práce tvůrčí povahy. Pro naplnění tohoto pojmového znaku není důležité, zda sjednaný druh práce v pracovní smlouvě zmiňuje i tvůrčí práci, dále není významné ani to, jaké je pracovněprávní zařazení autora (např. vedoucí pracovník či nikoliv apod.) a současně z časového pohledu není důležité, zda autorské dílo vznikne během trvání pracovněprávního (či obdobného) vztahu či před ním nebo po něm.¹⁰¹ Pokud shrneme právě uvedené skutečnosti, rozhodující pro naplnění tohoto pojmové znaku zaměstnaneckého díla je, zda bylo konkrétní dílo vytvořeno ke splnění povinností vyplývajících z pracovněprávního či obdobného vztahu (bez ohledu na čas vytvoření takového díla, pracovní zařazení autora či spoluautorů, specifikaci činnosti v pracovní smlouvě apod.). Na druhou stranu z toho rovněž vyplývá, že dílo sice vytvořené zaměstnancem, nikoliv však za účelem splnění povinností vyplývajících z pracovněprávního (či obdobného) vztahu, není zaměstnaneckým dílem dle AutZ. Jednoduchým příkladem u stěžejního díla této práce, tj. počítačového programu, může být situace, kdy zaměstnanec vytvoří

---

¹⁰¹ TELEČ, I., TŮMA, P. *Autorský zákon*. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 560. ISBN 978-80-7179-608-4

takové dílo např. s použitím zaměstnavatelem mu svěřených pracovních prostředků (notebook, počítač apod.); v takovém případě není sice vyloučen postih zaměstnance za takovéto jednání, nicméně autorské dílo takto vytvořené není dílem zaměstnaneckým.

§ 58 odst. 1 věta druhá AutZ

Pro smluvní praxi je u zaměstnaneckého díla důležitá zejména věta druhá § 58 odst. 1 AutZ, cit: „*zaměstnavatel může právo výkonu podle tohoto odstavce postoupit třetí osobě pouze se svolením autora, ledaže se tak děje při prodeji podniku nebo jeho části*“, upravující zaměstnavatelovu možnost postoupit práva výkonu výlučných majetkových práv autorských na třetí osobu.

Důležitost tohoto ustanovení plyne především z důvodu omezených možností, které AutZ nabízí, a to obecně pro dispozici s autorskými právy k dílu.¹⁰² U zaměstnaneckého díla toto nabývá na ještě větším významu v tom smyslu, aby osoba odlišná od autora, tj. zaměstnavatel, mohla zhodnotit svou počáteční investici do vytvoření zaměstnaneckého díla (tím spíše u počítačových programů jakožto velmi specifických děl dle AutZ). Tato důležitost se bohužel neodrazila v komplexnosti právní úpravy, kdy institut postoupení práva výkonu výlučných majetkových práv autorských řeší v AutZ právě tato jediná věta v § 58 odst. 1 AutZ.

Oprávnění zaměstnavatele k postoupení práva výkonu majetkových práv autorských je dispozitivním oprávněním zaměstnavatele a je předmětem soukromoprávních vztahů.¹⁰³ Jedná se o majetkové oprávnění, které je ze své povahy převoditelné.¹⁰⁴ Na povaze tohoto oprávnění se nic nezmění ani novou soukromoprávní úpravou (NOZ), která vstoupila v účinnost dne 1. 1. 2014. Nadále jde o relativní

---

¹⁰² vychází to především z kontinentálního pojetí autorského práva, které je založeno na osobnostně-právním základu

¹⁰³ srov. § 118 OZ a nově § 496 odst. 2 NOZ

¹⁰⁴ TELEČEK, I., TŮMA, P. *Autorský zákon*. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 558. ISBN 978-80-7179-608-4

majetkové právo, které je předmětem soukromoprávních vztahů, tudíž je ze své povahy převoditelné. Dle NOZ jej lze podřadit pod § 496 odst. 2 NOZ, tj. pod nehmotnou věc v právním smyslu, přičemž konkrétně půjde o právo, jehož povaha to připouští. Oprávnění ke zcizení práva výkonu výlučných majetkových práv autorských, které je ze své povahy převoditelné, nelze zaměňovat s problematikou zcizení výlučných majetkových práv autorských. Výlučná majetková práva autorská jsou ex lege nepřevoditelná (§ 26 AutZ), na čemž se nic nezměnilo ani přijetím NOZ (blíže viz oddíl 1.3.4 této práce).

Dle díkce AutZ je však tato dispozice podmíněna souhlasem autora s výjimkou případů, kdy se tak děje při prodeji podniku nebo jeho části (k prodeji podniku či jeho části původně viz § 476 a násl. ObchZ).¹⁰⁵ Ze zákonné úpravy nevyplývá, zda má jít o souhlas předchozí či o souhlas následný, nicméně z hlediska právní jistoty smluvních stran (zejména nabyvatele) se doporučuje, aby šlo o souhlas předchozí. S ohledem na to, že platná právní úprava je ohledně institutu postoupení výkonu výlučných majetkových práv autorských poněkud skoupá na jeho úpravu, nelze u tohoto právního jednání autora spočívajícího ve vyslovení souhlasu s takovým postoupením najít ani jakékoliv zvláštní obsahové náležitosti či stanovenou formu pro toto právní jednání. Protože však institut postoupení práva výkonu výlučných majetkových práv autorských na straně jedné zaměstnavateli autora či spoluautorů umožňuje zhodnocení počáteční investice do vývoje autorského díla (zde počítačového programu) a na straně druhé nabízí nabyvateli podnikatelskou příležitost směřující v dalším komerčním využití takového díla, je potřeba z opatrnosti vždy doporučit dostatečnou smluvní úpravu, aby riziko případného napadení této dispozice (postoupení práva výkonu výlučných majetkových práv autorských) bylo co nejvíce eliminováno. Stejná pečlivost či důslednost je také relevantní i

---

¹⁰⁵ s účinností od 1. 1. 2014 upraveno v NOZ a to v § 2177 a násl. upravujícím koupi obchodního závodu, přičemž NOZ nahradil pojem „podnik“ pojmem „obchodní závod“ (viz § 502 NOZ).

pro zajištění souhlasu s takovým postoupením ze strany autora či spoluautorů (blíže viz podkapitola 5.2 této práce), nedochází-li k takovému postoupení přímo při prodeji závodu či jeho části (viz výše).

§ 58 odst. 2 AutZ

Dle tohoto ustanovení „*smrtí nebo zánikem zaměstnavatele, který byl oprávněn vykonávat majetková práva k zaměstnaneckému dílu a který nemá právního nástupce, nabývá oprávnění k výkonu těchto práv autor*“.

Podle současné právní úpravy tedy autor nabývá zpět oprávnění k výkonu svých majetkových práv autorských v případě, že zaměstnavatel zemře nebo zanikne bez právního nástupce. Jedná se o tzv. konsolidační zásadu autorského práva, dle které absolutní právo, které je dotčeno konstitutivním (nepravým) převodem, se opět konsoliduje do původní podoby, a to tehdy, jestliže užívací oprávnění zaniklo (smrtí nebo zánikem zaměstnavatele, který nemá právního nástupce).¹⁰⁶

Jak bylo uvedeno výše, oprávnění k postoupení práva výkonu výlučných majetkových práv autorských je předmětem soukromoprávních vztahů dle § 496 odst. 2 NOZ. Proto z dikce § 58 odst. 2 AutZ vyplývá, že pro případ smrti zaměstnavatele – fyzické osoby je předmětem dědického řízení jako součást jeho pozůstalosti.

U zaměstnavatele – právnické osoby pak pro případ jeho zániku přechází na právního nástupce. Toto však přichází v úvahu pouze, pokud dochází ke zrušení společnosti bez likvidace (§ 169 NOZ). Pokud dochází ke zrušení společnosti bez právního nástupce, v úvahu ještě přichází určité možnosti dispozice s tímto oprávněním (postoupení na základě právního jednání likvidátora směřujícího k likvidaci společnosti či prodej podniku zrušené právnické osoby apod.). Nedojde-li k naznačeným dispozicím s tímto oprávněním (právo výkonu výlučných

---

¹⁰⁶ TELEČEK, I., TŮMA, P. *Autorský zákon*. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 562. ISBN 978-80-7179-608-4

majetkových práv autorských) u zaměstnavatele – právnické osoby, pak jejím zánikem toto oprávnění zaniká, a to s účinky ex nunc.¹⁰⁷

§ 58 odst. 3 AutZ

Smyslem tohoto ustanovení „*nevykonává-li zaměstnavatel majetková práva k zaměstnaneckému dílu vůbec nebo je vykonává nedostatečně, má autor právo požadovat, aby mu zaměstnavatel za obvyklých podmínek udělil licenci, ledaže existuje na straně zaměstnavatele závažný důvod k jejímu odmítnutí*“ je především ochrana oprávněných zájmů autora pro případy, kdy zaměstnavatel nevykonává majetková autorská práva vůbec nebo je vykonává nedostatečně. U rozsahu takto udělené licence, resp. oněch „*obvyklých podmínek*“, ve prospěch autora je potřeba vycházet ze skutkového stavu a může být i předmětem znaleckého zkoumání.¹⁰⁸

Závažné důvody, které umožňují zaměstnavateli odmítnout takový nárok autora, nejsou v AutZ blíže uvedeny a je tak ponecháno zejména aplikační praxi a okolnostem konkrétního případu, zda se o takové závažné důvody jedná či nikoliv. Dle komentáře k AutZ¹⁰⁹ za ně mohou být zejména považovány:

- majetkové oprávněné zájmy zaměstnavatele;
- případy, kdy obsah zaměstnaneckého díla je předmětem obchodního tajemství;
- důvody soutěžně-právního charakteru;

---

¹⁰⁷ TELEČ, I., TŮMA, P. *Autorský zákon*. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 562. ISBN 978-80-7179-608-4

¹⁰⁸ TELEČ, I., TŮMA, P. *Autorský zákon*. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 562. ISBN 978-80-7179-608-4

¹⁰⁹ TELEČ, I., TŮMA, P. *Autorský zákon*. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 562. ISBN 978-80-7179-608-4

- případy, kdy obsahem zaměstnaneckého díla jsou důvěrné informace, které se zaměstnavatel zavázal nesděliti jinému apod.

U všech výše uvedených příkladů však platí rovněž to, že takové závažné důvody, které jsou způsobilé odepřít autorovi udělení licence, musí být určité a především prokazatelné. Autor má totiž pro případ odepření možnost se svého práva upraveného v § 58 odst. 3 AutZ domáhat u soudu.

§ 58 odst. 4 a 5 AutZ

K tomu, aby mohlo dojít u zaměstnaneckého díla k ochraně a především k odpovídajícímu zhodnocení počáteční investice zaměstnavatele do vytvoření takového díla, nejsou důležitá pouze oprávnění ve vztahu k autorovým výlučným majetkovým právům, ale je potřeba rovněž nějak reflektovat vztah k autorovým výlučným osobnostním právům u předmětného autorského díla. Tato, jak vyplývá mj. z dikce věty první § 58 odst. 4 AutZ, zůstávají nedotčena. Nicméně tato zásada se neuplatní tam, kde AutZ připouští zvláštní úpravu (srov. § 11 AutZ), za kterou se považuje i úprava týkající se omezení výlučných osobnostních práv autora u zaměstnaneckého díla.

Důvodem této reflexe je především skutečnost, že k odpovídajícímu zhodnocení počáteční investice do vytvoření zaměstnaneckého díla může být žádoucí, a ve většině případů také je, i určitý zásah do výlučných osobnostních práv autorských. Konkrétně je tato reflexe obsažena ve větě druhé § 58 odst. 4 AutZ, dle které *„vykonává-li zaměstnavatel majetková práva k zaměstnaneckému dílu, má se za to, že autor svolil ke zveřejnění, úpravám, zpracování včetně překladu, spojení s jiným dílem, zařazení do díla souborného, jakož i k tomu, aby uváděl zaměstnanecké dílo na veřejnost pod svým jménem, ledaže je sjednáno jinak“*.

Z této citace je zřejmé, že AutZ dispozitivně omezuje autora, resp. autor musí, není-li sjednáno jinak, strpět některé zásahy do svých výlučných osobnostních práv. AutZ tak skutečně zohledňuje fakt, že pro řádné zhodnocení počáteční investice do díla není důležitý pouze výkon majetkových práv k zaměstnaneckému dílu vlastním jménem a na vlastní účet zaměstnavatele autora, ale rovněž i dispozitivní omezení některých výlučných osobnostních autorských práv k zaměstnaneckému dílu. Konkrétně pak je z dikce § 58 odst. 4 AutZ patrné, že vykonává-li zaměstnavatel majetková práva k zaměstnaneckému dílu a není-li sjednáno jinak, je autor omezen:

- ve výkonu svého výlučného osobnostního autorského právu týkajícího se zveřejnění díla (má se za to, že autor ke zveřejnění díla svolil);
- ve výkonu svého výlučného osobnostního autorského právu na nedotknutelnost díla (má se za to, že autor svolil k úpravám, zpracování včetně překladu, spojení s jiným dílem, zařazením do díla souborného, takového zaměstnaneckého díla); a
- ve výkonu svého výlučného osobnostního autorského právu osobovat si autorství (má se za to, že autor k uvádění díla na veřejnost pod zaměstnavatelovým jménem svolil).

Korektivem pro výše uvedené zásahy do výlučných osobnostních autorských práv autora je to, aby byly učiněny pouze v rozsahu potřebném pro řádné zhodnocení zaměstnaneckého díla a výkon majetkových autorských práv zaměstnavatelem.

Dle navazujícího ustanovení § 58 odst. 5 AutZ „*není-li sjednáno jinak, má se za to, že autor udělil zaměstnavateli svolení k dokončení svého nehotového zaměstnaneckého díla pro případ, že jeho právní vztah k zaměstnavateli skončí dříve, než dílo dokončí, jakož i pro případ, že budou existovat důvodné obavy, že zaměstnanec dílo nedokončí řádně a včas v souladu s potřebami zaměstnavatele*“.

Jak je patrné z obsahu právě citovaného ustanovení AutZ, vyplývá z něj specifické omezení výlučného osobnostního autorského práva autora na nedotknutelnost díla. Toto omezení se vztahuje k zaměstnaneckému dílu, které není dokončené (je nehotové), kdy se má za to, že autor svolil, není-li sjednáno jinak, aby zaměstnavatel takové nehotové dílo dokončil. AutZ předvídané situace, kterých se to týká, jsou vymezeny následovně:

- právní vztah¹¹⁰ zaměstnance k zaměstnavateli skončí dříve, než bude dílo dokončeno (zejména ve vztahu k povinnosti zaměstnance takové autorské dílo vytvořit); nebo
- budou existovat důvodné obavy, že zaměstnanec dílo nedokončí řádně nebo včas v souladu s potřebami zaměstnavatele (takové důvody musí být prokazatelné vzhledem ke konkrétním okolnostem daného případu).

§ 58 odst. 6 AutZ

Pro počítačové programy, jakožto stěžejní díla, o kterých tato práce pojednává, obsahuje určitá specifika § 58 odst. 6 AutZ, cit: *„není-li sjednáno jinak, má autor zaměstnaneckého díla vůči zaměstnavateli právo na přiměřenou dodatečnou odměnu, jestliže se mzda nebo jiná odměna vyplacená autorovi zaměstnavatelem dostane do zjevného nepoměru k zisku z využití práv k zaměstnaneckému dílu a významu takového díla pro dosažení takového zisku; toto ustanovení se nepoužije na díla uvedená v odstavci 7, ať jsou díly zaměstnaneckými, či se za ně považují, ledaže je sjednáno jinak“.*

Nejprve je potřeba říci, že AutZ vychází primárně z pravidla, že odměna autora (zaměstnance) za vytvoření zaměstnaneckého díla je již zahrnuta ve mzdě, popřípadě v jiné odměně autora (povětšinou mají zaměstnanci v pracovních smlouvách upraveno, že odměna za vytvoření takového autorského díla je již zahrnuta v celkové mzdě, resp. odměně).

---

¹¹⁰ myšleno pracovněprávní vztah či obdobný (viz výklad k § 58 odst. 1 AutZ výše)

AutZ však pro jím vymezené případy upravuje dispozitivně právo na tzv. dodatečnou odměnu autora. Jde o případy, kdy se mzda nebo jiná odměna dostane do zjevného nepoměru k zisku z využití práv k zaměstnaneckému dílu a významu takového díla pro dosažení takového zisku. Zisk z využití práv k zaměstnaneckému dílu pak v praxi vychází zejména z příjmů z licenčních smluv týkajících se zaměstnaneckého díla, popřípadě z využití zaměstnaneckého díla přímo zaměstnavatelem. Pro stanovení případné dodatečné odměny pro zaměstnance je potřeba vycházet z posouzení významu takového díla na hospodářské výsledky zaměstnavatele a to zejména vzhledem k ostatním činnostem zaměstnavatele, které se na hospodářských výsledcích podílí. Přiměřenost pak musí být prokazatelná vzhledem ke konkrétním okolnostem daného případu.

Jak už bylo úvodem k této části pojednání o právní úpravě zaměstnaneckého díla v AutZ naznačeno, pro počítačové programy upravuje toto ustanovení určité odlišnosti a to, že právo na tzv. dodatečnou odměnu autora se pro díla uvedená v následujícím odstavci AutZ (§ 58 odst. 7, kde jsou uvedeny i počítačové programy) neuplatní. Toto ustanovení AutZ je však dispozitivní, tedy nebrání zaměstnavateli a zaměstnanci, jakožto autorovi zaměstnaneckého díla, kterým je počítačový program, upravit toto odlišně, resp. právo na dodatečnou odměnu příslušným způsobem sjednat.

§ 58 odst. 7 AutZ

Toto ustanovení upravuje tzv. fiktivní zaměstnanecká díla, cit. „počítačové programy a databáze, jakož i kartografická díla, která nejsou kolektivními díly, se považují za zaměstnanecká díla i tehdy, byla-li autorem vytvořena na objednávku; objednatel se v takovém případě považuje za zaměstnavatele. Ustanovení § 61 AutZ se na tato díla nevztahuje“.

AutZ zde pro určitá díla rozšiřuje rozsah právní úpravy zaměstnaneckého díla, ačkoliv by se vzhledem ke způsobu vytvoření

takových děl měla použít právní úprava týkající se děl na objednávku (§ 61 AutZ). Jedná se o taxativně vymezená díla a to počítačové programy, databáze a kartografická díla, tj. díla, u kterých je potřeba povětšinou nemalé netvůrčí investice, aby taková díla vůbec vznikla.

U těchto tzv. fiktivních zaměstnaneckých děl má objednatel silnější postavení, než je postavení objednatele u ostatních děl na objednávku (srov. § 61 AutZ), neboť objednatel má v tomto případě zákonné dispoziční oprávnění k výkonu výlučných majetkových práv k takovému dílu svým jménem a na svůj účet, tj. stejná oprávnění jako má zaměstnavatel autora.¹¹¹

Pro smluvní praxi je však potřeba doplnit a upozornit na to, že v případě autorských děl vytvořených na objednávku je nutné důsledně rozlišovat mezi pojmy zhotovitel díla a autor takového díla. Pokud je totiž smlouva (zejména smlouva o dílo) uzavírána s jinou osobou než se samotným autorem (zejména s jeho zaměstnavatelem), je vykonavatelem majetkových práv k takovému dílu právě tento zhotovitel (zaměstnavatel autora) a nikoliv objednatel, který s autorem díla žádný smluvní vztah nemá (pracovněprávní či ze smlouvy o dílo). Objednatel pak musí oprávnění k takovému autorskému dílu nabýt, a to udělením oprávnění k výkonu práva takové dílo užít (licence), případně postoupením oprávnění vykonávat majetková práva k počítačovému programu ze zhotovitele (zaměstnavatele autora) na objednatele (viz výklad k § 58 odst. 1 AutZ výše).¹¹²

---

¹¹¹ TELEČEK, I., TŮMA, P. *Autorský zákon*. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 562. ISBN 978-80-7179-608-4

¹¹² KMOCH, O. *Postoupení práva výkonu majetkových práv k počítačovému programu – částečně opomíjený institut v některých smluvních vztazích v oblasti IT* [online], Epravo.cz, 13. 4. 2012, zdroj dostupný na: <http://www.epravo.cz/top/clanky/postoupeni-prava-vykonu-majetkovych-prav-k-pocitacovemu-programu-castecne-opomijeny-institut-v-nekterych-smluvnich-vztazich-v-oblasti-it-81286.html> [on-line k 31. 1. 2015]

§ 58 odst. 8 AutZ

Dle tohoto ustanovení „*práva a povinnosti podle odstavců 1 až 6 zůstávají skončením právního vztahu podle odstavce 1, popřípadě podle odstavce 7 nedotčena*“. Z právě uvedené citace vyplývá, že existence pracovněprávního (či obdobného) vztahu není pro existenci autorskoprávního vztahu mezi zaměstnancem (autorem) a jeho zaměstnavatelem důležitá. Jinými slovy zánik pracovněprávního vztahu mezi těmito dvěma subjekty nemá zásadně relevanci (dopad) do jejich autorskoprávního vztahu.

Určitá souvislost se tak vztahuje pouze k otázce vzniku zaměstnaneckého díla, kdy jednou z klíčových podmínek pro to, aby danému dílu byl vůbec přiznán režim zaměstnaneckého díla, je existence pracovněprávního (či obdobného) právního vztahu (viz výklad k § 58 odst. 1 AutZ výše).¹¹³ Netýká se však doby trvání, protože autorskoprávní vztah mezi těmito dvěma subjekty trvá, není-li sjednáno jinak, po dobu trvání výlučných majetkových práv autorských k dílu (viz § 27 AutZ).

§ 58 odst. 9 a 10 AutZ

Novelou č. 216/2006 byl do § 58 AutZ doplněn odst. 9, cit: „... *v případě agenturního zaměstnání se pro účely tohoto ustanovení za zaměstnavatele považuje zaměstnavatel, u kterého zaměstnanec agentury práce dočasně vykonává práci podle pracovní smlouvy nebo dohody o pracovní činnosti, není-li mezi agenturou práce a takovým zaměstnavatelem dohodnuto jinak*“. Tato úprava vychází z novely zákoníku práce, resp. z nově upraveného agenturního zaměstnávání (§ 307a a násl. ZPr), které se považuje za závislou práci podle § 2 ZPr. AutZ považuje pro účely výkonu výlučných majetkových práv autorských za zaměstnavatele i osobu, u kterého zaměstnanec agentury

---

¹¹³ TELEČEK, I., TŮMA, P. *Autorský zákon*. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 566. ISBN 978-80-7179-608-4

vykonává dočasně práci podle pracovní smlouvy nebo dohody o pracovní činnosti, není-li sjednáno jinak.

Stejnou novelou AutZ byl doplněn do § 58 AutZ i odst. 10, cit: *„ustanovení odstavců 1 až 6 a odstavce 8 platí obdobně pro díla vytvořená ke splnění povinností vyplývajících ze vztahu mezi společností a autorem, který je statutárním orgánem nebo členem statutárního či jiného orgánu společnosti anebo společníkem veřejné obchodní společnosti či komplementářem komanditní společnosti; obchodní společnost se v takovém případě považuje za zaměstnavatele. Předchozí věta se použije obdobně i u jiných právnických osob a autorů, kteří jsou jejich orgány či členy orgánů. Ustanovení § 61 se na díla vzniklá podle tohoto odstavce nevztahuje“*. Vhodnost této úpravy, resp. vhodnost rozšíření režimu zaměstnaneckých děl na tyto osoby, lze ilustrovat i článkem Dobřichovského,¹¹⁴ dle kterého při absenci příslušného licenčního ujednání ve smlouvě (především smlouva o výkonu funkce),¹¹⁵ společnost nemohla bez dalšího užívat autorská díla vytvořená osobami v jejich orgánech, přičemž velmi spornou záchranou mohlo být využití režimu díla na objednávku a tam upraveným rozsahem užití autorského díla.

Dle § 58 odst. 10 AutZ se tedy právní úprava zaměstnaneckých děl aplikuje i na díla vytvořená ke splnění povinností vyplývajících ze vztahu mezi společností a autorem, který je statutárním orgánem nebo členem statutárního orgánu (např. jednatel společnosti s ručením omezeným nebo u akciové společnosti pak u dualistického systému vnitřní struktury společnosti člen představenstva či u monistického systému vnitřní struktury společnosti statutární ředitel) či členem jiného orgánu společnosti (člen dozorčí rady společnosti s ručením omezeným nebo u

---

¹¹⁴ DOBŘICHOVSKÝ, T. *Ke změnám režimu zaměstnaneckého díla v důsledku novelizace autorského zákona*. Právo pro podnikání a zaměstnání č. 9/2006, s. 10.

¹¹⁵ i při vědomí toho, že se na vztahy společností a členů jejich orgánů aplikovala příslušná ust. ObchZ o mandátní smlouvě, která mj. režim užití autorských děl nijak neřešila

akciové společnosti u dualistického systému vnitřní struktury společnosti člen dozorčí rady či u monistického systému vnitřní struktury společnosti člen správní rady) anebo společníkem veřejné obchodní společnosti či komplementářem komanditní společnosti anebo orgánů nebo členem orgánů jiných právnických osob (např. člen představenstva družstva, člen kontrolní komise družstva či člen správní rady nadace apod.); obchodní společnost se v takovém případě považuje za zaměstnavatele.

K tomu je potřeba doplnit, že tato úprava se neuplatní na všechna díla osob, u kterých existuje příslušný právní vztah ke společnosti, ale pouze na ta díla, která vznikla při plnění příslušných povinností z takového vztahu vyplývajících (jde o obdobnou relevantní skutečnost, která je upravena i u zaměstnanců, kdy nikoliv všechna díla zaměstnanci vytvořená, jsou díly zaměstnaneckými, ale pouze díla vytvořená při plnění pracovních úkolů apod.).

Aby bylo možné postupovat i pro tyto případy v režimu zaměstnaneckého díla, AutZ uvádí, že ustanovení § 61 AutZ upravující ustanovení o dílech na objednávku, se na případy uvedené v § 58 odst. 10 AutZ nevztahují.

4.4 Zaměstnanecká díla (příklady) a kolektivní dílo

Pokud shrneme platnou právní úpravu zaměstnaneckého díla v § 58 AutZ, pak při hledání odpovědi na otázku, která konkrétní díla mohou být díly zaměstnaneckými, je potřeba konstatovat, že není tak důležité, o jaký druh díla se konkrétně jedná, nicméně musí dojít ke splnění pojmových znaků zaměstnaneckého díla uvedených v § 58 odst. 1 AutZ (blíže viz výklad k § 58 odst. 1 AutZ výše). Při jejich splnění pak zaměstnaneckým dílem může být jakékoliv dílo literární, jiné umělecké či vědecké dílo.

Za zaměstnanecká díla jsou rovněž považována tzv. fiktivní zaměstnanecká díla (počítačové programy, databáze, jakož i kartografická díla, která nejsou kolektivními díly) a to i tehdy, byla-li

autorem vytvořena na objednávku. Objednatel se v takovém případě považuje zaměstnavatele (blíže viz výklad k § 58 odst. 7 AutZ výše).

Za zaměstnanecká díla se též dle § 59 odst. 2 AutZ považují kolektivní díla. Kolektivním dílem je dle § 59 odst. 1 AutZ „*dílo, na jehož tvorbě se podílí více autorů, které je vytvářeno z podnětu a pod vedením fyzické nebo právnické osoby a uváděno na veřejnost pod jejím jménem, přičemž příspěvky zahrnuté do takového díla nejsou schopny samostatného užití*“.

Nový institut¹¹⁶ kolektivního díla je tradičním institutem autorského práva francouzského, který je v AutZ použit s ohledem na celkovou koncepci AutZ, která má posílit ochranu investice do vytvoření díla.¹¹⁷ Aby se mohlo jednat o kolektivní dílo, musí být splněny všechny pojmové znaky uvedené v § 59 odst. 1 AutZ, a to zejména existence díla jako díla jediného, na jehož tvorbě se podílí více autorů, přičemž tyto jejich příspěvky nejsou schopny samostatného užití. Právě odlišení kolektivního díla od jiných případů plurality autorů nemusí být v praxi vůbec jednoduché; kolektivní dílo je pojmově dílem spoluautorským.

Pokud se podíváme na zákonné vymezení kolektivního díla, pak nemalá část proprietárních počítačových programů poskytovaných za úplatu bude právě kolektivním dílem; v praxi pak takové počítačové programy vznikají v rámci jedné společnosti, a to jak jejími zaměstnanci, tak externími programátory.¹¹⁸

Důležitým pojmovým znakem kolektivního díla je rovněž vytváření takového díla z podnětu a pod vedením investora (fyzická či právnická osoba). Takový podnět a vedení by však měl mít právně

---

¹¹⁶ ve smyslu jeho zavedení AutZ, neboť předchozí právní úprava jej neznala

¹¹⁷ TELEČ, I., TŮMA, P. *Autorský zákon*. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 569. ISBN 978-80-7179-608-4

¹¹⁸ AUJEZDSKÝ, J. *Speciál licence*. Root.cz, zdroj dostupný na: <http://www.root.cz/specialy/licence/vznik-ochrany-pocitacoveho-programu/> [on-line k 31. 1. 2015]

relevantní podobu a nemůže se tak odbývat pouze v morální rovině či jen v rovině finanční;¹¹⁹ půjde zejména o podnět zaměstnavatele (příkaz) či podnět druhé smluvní strany (objednávka). Shodně s úpravou zaměstnaneckého díla, se rovněž i kolektivní díla v souladu s § 59 odst. 2 AutZ považují za zaměstnanecká díla podle § 58 AutZ a to i tehdy, byla-li vytvořena na objednávku; objednatel se v takovém případě považuje za zaměstnavatele. Ustanovení § 61 AutZ se na tato díla nevztahuje.

Ke kolektivním dílům lze ještě doplnit, že ve smyslu § 59 odst. 3 AutZ dílo audiovizuální a díla audiovizuálně užitá nejsou dílem kolektivním. Pro tato díla je v AutZ upraven speciální režim, a to v § 63, resp. § 64 AutZ.

4.5 Dispozice s obsahem práv k zaměstnaneckému dílu

Jak už bylo detailně popsáno výše (kapitola 4.3), zaměstnavatel, není-li sjednáno jinak, vykonává svým jménem a na svůj účet autorova majetková práva k zaměstnaneckému dílu. Současně bylo také detailně popsáno, že vykonává-li zaměstnavatel majetková práva k zaměstnaneckému dílu, má se za to, že autor svolil ke zveřejnění, úpravám, zpracování včetně překladu, spojení s dílem jiným, zařazení do díla souborného, jakož i k tomu, aby uváděl zaměstnanecké dílo na veřejnost pod svým jménem, ledaže je sjednáno jinak.

Pro dispozici s obsahem práv k zaměstnaneckému dílu lze uvažovat, buď o postoupení práva výkonu majetkových práv, nebo o udělení práva dílo užít (licence).

Protože tyto dispozice byly detailně popsány výše, lze ve stručnosti ve vztahu k počítačovým programům pouze uvést, že první případ, tj. postoupení práva výkonu majetkových práv, můžeme zjednodušeně považovat za nejširší možný způsob dispozice s obsahem majetkových práv u zaměstnaneckého díla. Tento se používá, případně by mělo být

---

¹¹⁹ KRÍŽ, J. HOLCOVÁ, I. KORDAČ, J. KŘEŠŤANOVÁ V. *Autorský zákon a předpisy souvisící. Komentář*, 1. vydání. Linde Praha a.s., 2001, str. 163

více zváženo jeho užití, pro některé případy vývoje počítačového programu „na míru“, kdy objednatel takového vývoje za tento vývoj náležitě zaplatil a má zájem výsledky takového vývoje, spíše než užívat pro své interní potřeby, dále nabízet na trhu a tím zhodnocovat svou počáteční investici. Oproti druhému případu (udělení oprávnění dílo užit – licence) se totiž postupník (nabyvatel) dostává do postavení původního zaměstnavatele autora zaměstnaneckého díla, případně subjektu, který disponuje oprávněními k zaměstnaneckému dílu, kdežto u udělení licence tomu tak není.

Samotné oprávnění je kvalifikováno jako jiná majetková hodnota dle § 496 odst. 2 NOZ a jako takové je způsobilé k převodu (blíže viz výklad k § 58 odst. 1 AutZ výše).

5. POČÍTAČOVÝ PROGRAM JAKO ZAMĚSTNANECKÉ DÍLO A SMLUVNÍ PRAXE

Neustálý rozvoj IT ve společnosti je realitou a řadu činností si již dnes bez této technologie stěží představit. S touto skutečností se musí vyrovnat i právo. Proto je mezi některými právníky oblast práva, která nějak souvisí s IT, nazývána právem informačních technologií. Ponechme teď stranou toto vymezení a zabývejme se specifiky této oblasti práva či spíše vztahů, které je potřeba smluvně upravit. Specifikem této oblasti je především dynamika neustále se rozvíjejícího odvětví informačních technologií, přičemž IT řešení, která platila včera, nemusí platit dnes a ta, co platí dnes, již nemusí platit zítra. Tato dynamika je hnacím motorem i pro příslušnou smluvní úpravu, která tato IT řešení zastřešují. Jakkoliv smluvní vztahy z této oblasti stále vycházejí ze stěžejního právního předpisu upravujícího smluvní právo, kterým je NOZ, je potřeba v rámci smluv pamatovat i na určitá specifika. Jejich podcenění totiž může mít velmi nepříjemné následky.

Mezi tato specifika lze zařadit i aspekty autorsko-právní, neboť celá řada příslušných IT řešení je postavena právě na počítačových programech. A protože jsou v převážné většině tyto počítačové programy vytvářeny subjekty v rámci jejich podnikatelské činnosti, má celá řada těchto počítačových programů povahu díla zaměstnaneckého dle § 58 AutZ. Zavedením institutu tzv. zaměstnaneckého díla, jak bylo pojednáno výše (zejména kapitola 4 této práce), se zákonodárce snažil ochránit investice třetích osob, které tyto osoby vložily do procesu tvorby díla. Tyto investice mohou mít různou podobu, např. se jedná o investice finanční, technické, či personální. Lze také konstatovat, že tyto investice mají velký podíl na tom, že některá autorská díla vůbec vznikla. Protože se však nejedná o investice tvůrčí, se kterými AutZ spojuje existenci subjektivních práv autorských (majetková či osobnostní), platná právní úprava se snaží posílit postavení těchto subjektů a to mj. ustanoveními o tzv. zaměstnaneckém díle. A jelikož se v zásadě jedná o ustanovení dispozitivní, je potřeba při jejich aplikaci ve smluvních vztazích dbát na

důslednou úpravu, která zohledňuje veškeré relevantní aspekty k tomu, aby obě smluvní strany dosáhly v rámci kontraktace očekávaného výsledku.

V této části rigorózní práce bude pojednáno o některých praktických zkušenostech s aplikací platné právní úpravy týkající se institutu tzv. zaměstnaneckého díla ve smluvních vztazích, pokud takovým dílem je počítačový program a to zejména z pohledu jednotlivých dotčených subjektů. Protože je však nastavení příslušných autorsko-právních oprávnění variabilní a u každé transakce se může částečně lišit, není snahou zde popsat veškeré možné alternativy, ale spíše upozornit na některá specifika, která je potřeba rovněž zohlednit.

5.1 Předmět plnění a navazující smluvní typy

Základem každého smluvního vztahu a nejinak je tomu i v oblasti IT, je poptávaný předmět plnění. Proto přípravě odpovídajícího návrhu smlouvy předchází důkladná analýza toho, jaká plnění mají být poptávána. Podle toho lze využít příslušné smluvní typy jako např. smlouvu kupní pro koupi HW, smlouvu o dílo či smlouvu licenční pro pořízení SW, případně smlouva inominátní pro službová plnění (údržba SW, servisní služby, SLA apod.). Nežádka jsou IT projekty natolik komplexní, že jde o tzv. smlouvu smíšenou, která v sobě zahrnuje, jak prvky smlouvy dílo, tak prvky smlouvy kupní a zpravidla rovněž i prvky smlouvy licenční. Typickým příkladem rozsáhlejších projektů z této oblasti může být např. dodávka a implementace informačních systémů, jejichž základem jsou právě počítačové programy. Proto je důsledná analýza autorsko-právních otázek poptávaného plnění velmi důležitá, neboť od ní se odvíjí obsah příslušných autorsko-právních ujednání. Jakkoliv každý smluvní vztah může zahrnovat různé aspekty, mezi ty, které se opakují, lze z pohledu autorsko-právního zařadit následující:

- je-li součástí poptávaného IT řešení počítačový program jako dílo chráněné AutZ, jedná se o standardní IT řešení, které je již

vyrobena a je na trhu nebo půjde o IT řešení, které bude vyvíjeno přímo na míru pro potřeby zákazníka;

- s tím souvisí i to, jaká oprávnění k nehmotné části dodávaného IT řešení objednatel potřebuje, tj. zda potřebuje oprávnění v takovém rozsahu, aby mohl dílo užívat ve stavu, v jakém mu bylo dodáno nebo případně, aby mohl dílo nejenom užívat, ale mohl do díla také sám či prostřednictvím třetí osoby zasahovat či jej měnit.

Výše uvedené aspekty, resp. rozsah příslušných autorsko-právních oprávnění k nehmotnému statku, mohou mít dopad především do ceny poptávaného IT řešení. V některých případech je také potřeba dbát opatrnosti při jejich nastavení i z toho pohledu, že obchodní modely dodavatelů neumožňují udělit autorsko-právní oprávnění k nehmotnému statku v rozsahu, který objednatel očekává (např. souhlas se zásahem do díla apod.). A v neposlední řadě je také potřeba vnímat odlišné postavení subjektů, jichž se tyto autorsko-právní aspekty dotýkají a které mají vzhledem k svému postavení určitá specifika (objednatel – dodavatel – autor apod.).

5.2 Vztah dodavatele a objednatele

V převážné většině smluvních vztahů, se kterými se v rámci své smluvní praxe setkáváme, jde o vztahy mezi dodavatelem (obchodní společností) a objednatelem. A jakkoliv mohou mít obě strany na určité smluvní aspekty pohled odlišný, případně jde o aspekty výlučně obchodního charakteru (smluvní pokuty, náhrada škody a její limitace apod.), základní aspekty, od kterých se nastavení příslušné smluvní úpravy odvíjí, se prolínají.

Ze strany objednatele je u poptávaných IT řešení potřeba dbát mj. i na důsledně nastavený mechanismus udělení příslušných oprávnění k nehmotnému statku reflektujících, jak práva majetková, tak v některých případech i práva osobnostní. Není nic horšího, než když jsou aspekty

autorsko-právní při nastavení transakce upozad'ovány, případně nejsou reflektovány vůbec. V takovém případě je to především objednatel, kterého čeká nemilé překvapení v tom, že k dodanému IT řešení nemá dostatečná oprávnění, případně, jak v některých případech ukázala i praxe, dostává se do částečně závislého postavení s dodavatelem.

Důraz na dostatečné nastavení autorsko-právních aspektů je důležitý i z toho důvodu, že autorem díla¹²⁰ může být dle kontinentálního pojetí práva autorského jen osoba fyzická. Současně také autorské právo v tomto pojetí osobně právní povahy nepřipouští translativní (pravý) převod autorských práv, ale pouze převod konstitutivní (nepravý);¹²¹ na rozdíl od anglosaské právní úpravy umožňující tzv. buy-out (např. USA).

Platná právní úprava institutu zaměstnaneckého díla v AutZ je vhodným institutem, který napomáhá správnému nastavení autorsko-právních aspektů celé transakce, neboť dodavatel (zejména jako zaměstnavatel autora či autorů) je oprávněn, namísto autora/autorů v požadovaném rozsahu se zaměstnaneckým dílem disponovat (v podrobnostech viz kapitola 4 této práce). V této souvislosti je potřeba upozornit mj. na ustanovení § 58 odst. 7 AutZ, dle kterého se „*počítačový program považuje za dílo zaměstnanecké i tehdy, byl-li autorem vytvořen na objednávku; objednatel se v takovém případě považuje za zaměstnavatele*“. Z citovaného ustanovení AutZ by se někdo mohl domnívat, že tím, kdo disponuje příslušnými oprávněními k zaměstnaneckému dílu je objednatel a nikoliv dodavatel. Nicméně toto ustanovení lze uplatnit toliko na případy, kdy smluvní stranou objednatele je přímo autor, nikoliv zaměstnavatel autora. V převážné většině případů, které řešíme, je ale smluvní stranou objednatele právě zaměstnavatel autora/autorů, případně subjekt, který má s autorem/autory dodavatelský smluvní vztah; tedy subjekty, kterým AutZ svěřuje

---

¹²⁰ zde tedy počítačového programu, který je chráněn jako dílo literární

¹²¹ srov. § 11 odst. 4 AutZ u práv osobnostních a § 26 odst. 1 AutZ u práv majetkových

příslušná oprávnění k zaměstnaneckému dílu dle § 58 AutZ, včetně dispozice s nimi, není-li dohodnuto jinak.¹²² Proto je potřeba v rámci zamýšlené transakce důsledně a pečlivě posoudit i konkrétní rozsah požadované dispozice s obsahem práv autorských. Tento může začínat od standardních licenčních ujednání opravňujících objednatele zejména právo dílo užít, přes možnost udělení oprávnění k zásahu i změnám díla, až po možnost využití tzv. institutu postoupení práva výkonu majetkových práv k autorskému dílu třetí osobě dle § 58 odst. 1 AutZ.

I když jsou oprávnění týkající se zaměstnaneckého díla v rozsahu povoleném AutZ delegována na dodavatele (zejména zaměstnavatel autora), autorem díla je nadále toliko fyzická osoba. Tato osoba není smluvní stranou zamýšleného smluvního vztahu mezi objednatelem a dodavatelem a AutZ i v rámci institutu zaměstnaneckého díla jí nadále ponechává pro některé dispozice ze strany dodavatele příslušná oprávnění. Příkladem je např. využití již zmiňovaného institutu postoupení práva výkonu majetkových práv k autorskému dílu třetí osobě dle § 58 odst. 1 AutZ, které je podmíněno souhlasem autora s výjimkou případů, kdy se tak děje při prodeji závodu či jeho části (viz výklad k § 58 odst. 1 věta druhá AutZ).

V praxi jsou takovéto případy v rámci smluv řešeny především přes příslušná prohlášení dodavatele, že disponuje veškerými oprávněními autorů či třetích osob k autorskému dílu potřebnými pro účely zamýšlené dispozice s autorským dílem. Při jejich porušení pak nastupují smlouvou nastavené sankční mechanismy. Nicméně v některých případech objednatel pro účely zajištění větší právní jistoty zamýšlené transakce požaduje v rámci příslušné transakce rovněž předložení příslušných souhlasů těchto autorů (např. v obecnější podobě jako součást pracovních smluv s těmito autory či jiných dokumentů). Nebo v některých případech je požadováno objednatelem i předložení ad hoc souhlasů těchto autorů

---

¹²² myšleno v příslušné pracovně-právní smlouvě uzavřené mezi autorem a jeho zaměstnavatelem, případně v příslušném dodavatelské smlouvě mezi subjektem jako subdodavatelem a dodavatelem, který je ve smluvním vztahu s objednatelem

vytvořených právě jen pro účely zamýšlené transakce, tj. souhlas s postoupením oprávnění k zaměstnaneckému dílu, které je předmětem zamýšlené transakce. Cílem tohoto postupu je snaha objednatele, v co možná nejširším rozsahu eliminovat případné napadání této dispozice dotčenými subjekty (především ze strany autorů). I dodavatel, pro případ zájmu objednatele o využití institutu postoupení práva výkonu majetkových práv k autorskému dílu třetí osobě, objednateli v rámci příslušných smluvních ustanovení ručí za to, aby tento postup nemohl být v budoucnu napadán/zpochybňován.

V některých transakcích, zejména pak pro případy zásahu do autorského díla, by mělo být rovněž pamatováno na příslušnou smluvní úpravu týkající se dispozice se zdrojovými kódy k počítačovému programu (k pojmu zdrojový kód viz kapitola 1 této práce). Konkrétní smluvní úprava je variabilní, nicméně lze stručně shrnout, že dodavatelé, pokud vůbec umožní dispozici se zdrojovým kódem, pak je to většinou pro případy kvalifikovaných porušení smlouvy či naplnění jiných závažných právních skutečností, pro kteréžto případy je objednatel oprávněn zdrojový kód použít.¹²³ Pro případné užití zdrojového kódu objednatel není tento přímo v dispozici objednatele, ale je většinou uložen v úschově u třetí osoby (schovatele) a to za podmínek upravených v příslušné smlouvě o úschově. A pouze při naplnění smlouvou předvídaných podmínek může být zdrojový kód, který je předmětem úschovy, objednateli vydán schovatelem.

V rámci smluvní praxe se v některých případech (zejména u děl na objednávku) lze setkat i s takovou smluvní úpravou, že zdrojový kód je dodavatel povinen předat objednateli jako součást plnění dle smlouvy (v rámci předání a převzetí díla jako celku), tj. v rámci akceptace a to na příslušném datovém nosiči (CD/DVD). I toto je však variabilní, protože

---

¹²³ např. v případě, že dodavatel nebude ani po poskytnutí přiměřené lhůty k nápravě plnit smlouvou stanovené povinnosti nebo v případě zániku dodavatele bez právního nástupce apod.

pokud po skončení investiční části plnění dle smlouvy,¹²⁴ smluvní vztah objednatele a dodavatele pokračuje i v části provozní, pak lze uvažovat o povinnosti předat aktualizovanou verzi zdrojového kódu až ke dni skončení smlouvy zastřešující provoz, případně lze uvažovat i o pravidelném předávání aktualizovaných verzí zdrojového kódu ve smlouvou sjednaných periodách.

5.3 Vztah dodavatele (zejména zaměstnavatele autora) a zaměstnance (autora)

Dodavatel, který v rámci své podnikatelské činnosti vytváří prostřednictvím svých zaměstnanců autorská díla (zde počítačové programy), musí rovněž pamatovat na určité autorsko-právní aspekty nikoliv jen vůči potencionálním zákazníkům, jak bylo popsáno v předchozí části, ale také směrem dovnitř společnosti, tudíž vůči samotným autorům. Dá se říci, že tento vztah, tj. vztah zaměstnavatele a autora samotného (či kolektivu autorů) je klíčovým, neboť od něj se případně odvíjejí veškeré navazující dispozice s takovým autorským dílem, resp. oprávněními k němu se vztahujícím.

Přestože ustanovení § 58 AutZ jsou formulována ve prospěch zaměstnavatele k ochraně jeho majetkových zájmů (zejm. jeho počáteční investice směřující k vytvoření zaměstnaneckého díla, kterým je počítačový program), je potřeba uvést, že tato ustanovení jsou dispozitivní. Proto je nanejvýš vhodné, aby zaměstnavatel autora otázky související s vytvářením autorského díla a následné dispozice s oprávněními k vytvořenému nehmotnému statku, se svými zaměstnanci náležitě smluvně upravil a to již od počátku vzájemného vztahu mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem. Je to především z toho důvodu, že AutZ stanoví konkrétní předpoklady k tomu, aby příslušné dílo bylo možné považovat za dílo zaměstnanecké a tudíž zaměstnavatel, není-li

---

¹²⁴ myšleno ukončení dodávky, implementace a testování díla formou akceptace díla jako celku

sjednáno jinak, s takovým dílem mohl disponovat v rozsahu ustanovení § 58 AutZ.

Takovým předpokladem je zejména to, aby příslušné dílo bylo vytvořeno při plnění pracovních úkolů zaměstnance. Proto je potřeba textu pracovní smlouvy (či dohody o pracovní činnosti nebo dohody o provedení práce) s klíčovými zaměstnanci (programátory) věnovat zvýšenou pozornost, a to včetně úpravy/formulace otázek, které AutZ sice neřeší, nicméně v oblasti IT jsou pro dostatečnou ochranu zaměstnavatele důležité. Zejména je potřeba dostatečným způsobem specifikovat druh práce a pracovní náplň zaměstnance, aby bylo možné dílo považovat za takové dílo, které bylo vytvořeno při plnění pracovních úkolů zaměstnance. Je proto doporučováno, aby specifikace pracovní pozice byla odpovídající (např. programátor – analytik), jelikož příliš nejednoznačná definice, stejně tak jako příliš široká definice, může vést ke sporným výkladům. Pokud by se totiž prokázalo, že takové dílo nebylo vytvořeno při plnění pracovněprávních úkolů, pak na takové dílo nelze ze strany zaměstnavatele nahlížet jako na dílo zaměstnanecké a zaměstnavatel jej nemůže bez udělení příslušného oprávnění ze strany zaměstnance užívat. Lze v takovém případě uvažovat o uplatnění ustanovení čl. 2 odst. 3 směrnice 91/250/EHS, která byla implementována do AutZ, a podle které se za zaměstnanecké dílo považuje i počítačový program vytvořený podle pokynů zaměstnavatele; v takovém případě by však zaměstnavatel musel prokázat, že takový pokyn vydal.¹²⁵

Z výše uvedených důvodů je také vhodné v pracovní smlouvě deklarovat, že veškerá díla, která zaměstnanec vytvoří při plnění svých povinností vyplývajících z pracovně právního vztahu, jsou díly

---

¹²⁵ JANSA, L. *Co obnáší pracovněprávní vztah s programátorem?* Lupa.cz, 24. 5. 2006, zdroj dostupný na: <http://www.lupa.cz/clanky/co-obnasi-pracovnepravni-vztah-s-programatorem/> [on-line k 31. 1. 2015]

zaměstnaneckými.¹²⁶ Protože ustanovení týkající se oprávnění zaměstnavatele k zaměstnaneckému dílu, obsažená v § 58 AutZ, jsou ustanoveními dispozitivními, je vhodné i explicitně uvést, že to je zaměstnavatel, který svým jménem a na svůj účet vykonává zaměstnancova majetková práva k takovému autorskému dílu. Ze stejného důvodu, jakkoliv zákon u omezení zaměstnancových osobnostních práv obsahuje vyvratitelnou právní domněnku v prospěch zaměstnavatele, je vhodné zmínit i tato omezení ve vztahu k osobnostním právům a to, že zaměstnanec rovněž udělil zaměstnavateli svolení k tomu, aby takové dílo zveřejňoval, upravoval, zpracovával, včetně překladu, spojoval s jinými dílem, zařazoval do díla souborného, jakož i uváděl takové dílo na veřejnosti pod svým jménem. Dále je vhodné, aby pracovní smlouva také obsahovala notifikační povinnost zaměstnance pro případ, že autorské dílo vytvoří, včetně toho, aby zaměstnavateli předal, pokud půjde o počítačový program, veškeré zdrojové kódy a příslušnou dokumentaci. Dalším standardním ustanovením, které se uvádí do smluv a v tomto případě do pracovní smlouvy se zaměstnancem, je ustanovení o tom, že odměna za udělení veškerých oprávnění k zaměstnaneckému dílu, tj. k dílu které zaměstnanec vytvořil při plnění svých pracovních úkolů, je zahrnuta ve mzdě. S ohledem na dispozitivnost ustanovení § 58 odst. 6 AutZ se doporučuje rovněž uvést, že zaměstnanec nemá dále právo na přiměřenou dodatečnou odměnu, pokud se mzda či jiná odměna vyplacená autorovi zaměstnavatelem dostane do zjevného nepoměru k zisku z využití práv k zaměstnaneckému dílu a významu takového díla pro dosažení takového zisku. A to i přesto, že je explicitně uvedeno, že na počítačové programy, databáze a další díla upravená v § 58 odst. 7 AutZ se toto nepoužije; opět je však toto upraveno dispozitivně, proto je vhodné ze strany zaměstnavatele toto deklarovat explicitně. Mezi další vhodná ustanovení do pracovní smlouvy lze zařadit ustanovení o tom, že právě zmiňované autorsko-právní dispozice, resp. práva a povinnosti smluvních stran zůstávající v platnosti i po zániku pracovní smlouvy.

---

¹²⁶ je doporučující demonstrativním výčtem díla, která přicházejí do úvahy, i zmínit (např. počítačové programy, databáze, dokumentace apod.)

Jak uvedeno v předchozí kapitole, pro zaměstnavatele je důležitá především možnost další dispozice se zaměstnaneckým dílem. Mezi tyto lze zařadit také postoupení práva výkonu majetkových práv k autorskému dílu třetí osobě dle § 58 odst. 1 AutZ, které je podmíněno souhlasem autora s výjimkou případů, kdy se tak děje při prodeji závodu či jeho části. Proto je doporučováno do pracovní smlouvy rovněž zapracovat ustanovení o udělení souhlasu zaměstnance s postoupením tohoto práva třetí osobě a to k veškerým zaměstnaneckým dílům, která zaměstnanec při plnění pracovních úkolů vytvoří.

Zaměstnanec, který vytváří zaměstnanecké dílo, kterým je počítačový program, při své činnosti potřebuje využívat a také ve většině případů využívá celou řadu informací či majetek zaměstnavatele, u kterých lze předpokládat, že tyto mohou v některých případech tvořit i obsah obchodního tajemství zaměstnavatele (dle definice v § 504 NOZ). Zaměstnavatel by tak měl klást velký důraz na to, aby nedošlo k jejich zneužití. Proto je vhodné v rámci pracovní smlouvy rovněž dostatečně upravit i způsob nakládání s takovými informacemi či prostředky zaměstnavatele. Na jedné straně tedy stojí potřeba umožnit zaměstnanci k takovýmto informacím či majetku přístup, aby byl vůbec schopen konkrétní zaměstnanecké dílo (počítačový program) vytvořit, na druhé straně by však měla být ostražitost zaměstnavatele v tom, aby ze strany tohoto zaměstnance nedošlo k jejich zneužití v neprospěch zaměstnavatele. Z těchto důvodů by pracovní smlouva měla rovněž obsahovat ustanovení o ochraně důvěrných informací, včetně obchodního tajemství, v rámci kterého je zcela jistě vhodné předmět ochrany také blíže definovat tj. co má být chráněno (např. dokumentace, know - how, výrobní postupy, počítačové programy, zdrojové kódy apod.).

Dalšími vhodnými ustanoveními je zákaz konkurence po dobu trvání pracovního poměru (v některých případech i po jeho skončení) apod.

Pokud se týká pohledu zaměstnance, stejně jako u zaměstnavatele je vhodné vzájemná práva a povinnosti dostatečně upravit již při zahájení pracovního poměru. Jakkoliv může být postup odlišný, a to zejména dle důležitosti/nepostradatelnosti zaměstnance pro vytváření zaměstnaneckých děl, ve většině případů zaměstnavatel dostatečnou úpravou cílí především na to, aby následná dispozice zaměstnavatele se zaměstnaneckým dílem byla, pokud možno, co nejméně ohrožena. Proto ve většině případů trvá zaměstnavatel na tom, aby pracovní smlouva obsahovala výše popisovaná ustanovení ve prospěch zaměstnavatele. Ze strany zaměstnance pak lze zejména doporučit snahu o vyjednání určité reflexe poskytnutých oprávnění do své mzdy, přičemž bude nezřídka pravidlem to, že čím větší je důležitost, nepostradatelnost či přínos konkrétního zaměstnance pro vytváření zaměstnaneckých děl, tím větší bývá vyjednávací prostor pro zakotvení příslušných oprávnění ve prospěch zaměstnance do pracovní smlouvy.

Shrme-li zde uvedené, jedním ze základních faktorů, který by žádný zaměstnavatel vytvářející počítačové programy neměl podcenit, je i náležitě upravený smluvní vztah s klíčovými zaměstnanci, kteří svou činností tvůrčí povahy konkrétní počítačový program vytvoří. Mnohdy se v praxi stává, že zaměstnavatel toto podcení, resp. začne tyto otázky řešit až v okamžiku, kdy zaměstnanec určitý počítačový program vytvoří, což někdy může další nakládání s takovým počítačovým programem a s tím související návratnost investice ztížit. Lze sice říci, že § 58 AutZ nastavuje sám o sobě ve prospěch zaměstnavatele určitá autorsko-právní oprávnění k zaměstnaneckému dílu, není-li sjednáno jinak, nicméně komplexní smluvní úprava této problematiky v pracovní smlouvě s konkrétním zaměstnancem pozici zaměstnavatele výrazně posílí.

Za komplexní smluvní úpravu této problematiky nelze na druhou stranu považovat specifickou úpravu práv k dílu licenční smlouvou uzavřenou mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem. V tomto souhlasím

s Dobřichovským,¹²⁷ že s ohledem na dispozitivnost § 58 odst. 1 AutZ by si zaměstnavatel tímto krokem (uzavřením licenční smlouvy) podstatně zhoršil své právní postavení ve vztahu k nakládání se zaměstnaneckým dílem.

5.4 Objednatel jako veřejný zadavatel

Stručným exkurzem je vhodné zmínit i praxi u veřejných zadavatelů, pokud jde o poptávaná IT řešení, v rámci nichž je potřeba rovněž řešit i autorsko-právní aspekty. Pokud je objednatel v postavení zadavatele, musí příslušné IT řešení poptat v rámci formalizovaného postupu dle ZVZ. Specifikem je v takovém případě mj. to, že objednatel v postavení zadavatele sám jednostranně nastavuje zadávací podmínky příslušné veřejné zakázky. To se týká i závazných návrhů smluv, přičemž zásah uchazečů o veřejnou zakázku do jejich obsahu je velmi omezený.¹²⁸ V těchto případech pak, s výjimkou určitých specifických forem zadávacích řízení,¹²⁹ absentuje jakákoliv možnost vyjednávání smluvních stran o nastavení podmínek smluvního vztahu, včetně s tím související reflexe specifických autorsko-právních aspektů. Částečnou výjimkou mohou být instituty upravené v ZVZ, které zadavateli umožní i po zahájení zadávacího řízení o veřejnou zakázku upravit zadávací podmínky a to i z podnětů obdržených od jednotlivých uchazečů (např. v rámci institutu dodatečných informací dle ustanovení § 49 ZVZ). Nicméně v takovém případě musí zadavatel příslušnou změnu poměřovat zejména optikou § 40 odst. 3 ZVZ.¹³⁰ K tomu je potřeba dodat, že

---

¹²⁷ DOBŘICHOVSKÝ, T. *Právní režim předmětů duševního vlastnictví vytvořených v rámci pracovněprávních vztahů*. Právo a zaměstnání č. 11/2005, s. 3

¹²⁸ namísto dle autorových zkušeností ustupující praxe, kdy veřejný zadavatel nastavuje smluvní podmínky bodově formou závazných obchodních podmínek, v rámci kterých závazné návrhy smluv připravují uchazeči o veřejnou zakázku

¹²⁹ např. jednací řízení s uveřejněním dle ZVZ

¹³⁰ obsahující mj. povinnost zadavatele přiměřeně prodloužit lhůtu pro podání nabídek podle povahy provedené změny nebo v situaci, kdy taková změna, která může rozšířit okruh možných dodavatelů, prodlouží zadavatel lhůtu tak, aby od okamžiku změny činila celou původní délku pro podání nabídek

jakékoliv prodlení s úspěšným výběrem vítězného uchazeče o veřejnou zakázku a navazujícím podpisem smlouvy, počítaje i případná podání proti tomu brojících neúspěšných uchazečů o veřejnou zakázku (podněty, námítky, ÚOHS) mohou mít za následek i neúspěch celého projektu. Zvláště v případě, kdy příslušný projekt je kofinancován z finančních prostředků EU a jsou nastaveny přesné termíny pro jejich čerpání související mj. s realizací předmětu plnění, je jakékoliv zdržení s realizací smluvního vztahu velmi nežádoucí. I z těchto důvodů na objednateli jako zadavateli leží velká odpovědnost, která spočívá jednak v tom, aby zadávací podmínky nastavil dostatečným způsobem tak, aby za příslušné finanční protiplnění dostal skutečně vše, co požadoval, resp. co je potřebné k řádnému užívání poptávaného plnění a na druhé straně, aby podmínky umožňovaly regulérní soutěž uchazečů o získání takové veřejné zakázky.

Důslednost zadavatele v nastavení zadávacích podmínek, resp. vztahující se k tomu, aby za příslušné finanční protiplnění dostal zadavatel skutečně vše, co požadoval, resp. co je potřebné k řádnému užívání poptávaného plnění, nabývá na významu mj. i ve vztahu k nehmotné části poptávaného plnění. Zadavatelé důsledně posuzují (nebo by tak vždy měli činit), jaká plnění poptávají a jaká oprávnění k nehmotné části plnění je potřeba rovněž smluvně ošetřit. Z praxe jsou známy i případy, kdy tyto otázky nebyly řešeny dostatečně, případně nebyly řešeny vůbec. V takovém případě se zadavatel může dostat do částečně závislého postavení na dodavateli, v rámci kterého musí vynakládat další finanční prostředky, případně v některých případech dochází i k tomu, že bude následně rozhodnuto o vypsání zcela nové veřejné zakázky, u které jsou tyto autorsko-právní aspekty v největší možné míře ošetřeny. O politickém dosahu v některých případech, zvláště když konkrétní případ zasahuje nebo lépe řečeno omezuje veřejnost v dostupnosti určité státem zajišťované funkcionality, netřeba hovořit. Je spravedlivé však dodat, že podcenění situace, resp. nedostatečně nastavené zadávací podmínky nelze dávat za vinu dodavatelům, neboť

jsou podnikateli, jejichž cílem je primárně zisk, navíc ani nemají možnost do zadávacích podmínek zasahovat. V některých případech navíc ani nelze požadovat po dodavatelích, co možná nejširší oprávnění k příslušnému nehmotnému statku, neboť příslušní dodavatelé mají pro své produkty nastaveny své obchodní modely, včetně odpovídající licenční politiky (např. produkty Microsoft apod.). Nicméně tam, kde by zadavatelé měli dbát důkladného posouzení a uvažovat, o co možná nejširším nastavení oprávnění k nehmotné části poptávaného plnění, jsou taková plnění, která lze dle své povahy považovat za díla na objednávku, nebo ještě lépe řečeno taková díla, u kterých se jedná o specifická IT řešení vyvinutá přímo na míru konkrétního zadavatele (např. jednotlivé základní registry apod.). U takovýchto IT řešení je zcela na místě uvažovat, o co možná nejširším nastavení oprávnění k nehmotné části poptávaného plnění, včetně zvážení možnosti využít i institut postoupení práva výkonu majetkových práv k autorskému dílu třetí osobě dle § 58 odst. 1 AutZ, neboť ve většině případů půjde o dílo zaměstnanecké dle AutZ. Právě zmíněná dispozice je, alespoň dle autorových praktických zkušeností, trochu neprávem opomíjena pro některé transakce a např. právě u zadavatelů by si u některých specifických poptávaných plnění zasloužila větší pozornosti.¹³¹ Na druhu stranu od řady IT odborníků je zajímavé slyšet i praktickou zkušenost spočívající v tom, že i přes široce udělená oprávnění k nehmotné části poptávaného plnění zahrnující i předání příslušných zdrojových kódů, je pro případného nového dodavatele mnohem jednodušší si zdrojový kód napsat sám, než navazovat na zdrojový kód, který vytvořil někdo jiný.

Shrme-li tento stručný exkurz, pak i zadavatelé poptávající příslušná plnění formalizovaných postupem dle ZVZ, tím spíše, pokud

---

¹³¹ KMOCH, O. *Postoupení práva výkonu majetkových práv k počítačovému programu – částečně opomíjený institut v některých smluvních vztazích v oblasti IT* [online], Epravo.cz, 13. 4. 2012, zdroj dostupný na: <http://www.epravo.cz/top/clanky/postoupeni-prava-vykonu-majetkovych-prav-k-pocitacovemu-programu-castecne-opomijeny-institut-v-nekterych-smluvnich-vztazich-v-oblasti-it-81286.html> [on-line k 31. 1. 2015]

nakládají s veřejnými prostředky, by měli při poptávání IT řešení v rámci zadávacího řízení dle ZVZ důsledně analyzovat i autorsko-právní aspekty, včetně těch, které se týkají díla zaměstnaneckého ve smyslu § 58 AutZ.

5.5 Nejčastější nedostatky smluvní úpravy (vlastní pohled)

V předchozích částech této kapitoly rigorózní práce byly popsány některé praktické zkušenosti s aplikací příslušné právní úpravy zohledňující i autorsko-právní aspekty k nehmotné části poptávaného plnění, které v určité míře rovněž poukazují na možné nedostatky smluvní úpravy. Proto tato část obsahuje stručnější shrnutí některých nedostatků, se kterými se lze v praxi setkat, resp. kterým skutečností je potřeba věnovat zvýšenou pozornost.

Pokud jde o vztah objednatele a dodavatele, lze shrnout, že největším nedostatkem na straně objednatele je podcenění příslušné smluvní úpravy reflektující nehmotnou část poptávaného plnění. V takových případech objednatel především nedostatečným způsobem ve smlouvě upravuje nebo požaduje upravit oprávnění k nehmotné části poptávaného plnění, což pro něj může mít velmi nepříjemné důsledky spočívající zejména v dodatečných nákladech. V praxi jde zejména o případy, kdy rozsah požadované licence neodpovídá potřebám, které objednatel sleduje (ať už jde o nedostatečnou specifikaci množstevního rozsahu licence, případně časového rozsahu licence apod.). V některých případech má rovněž objednatel zájem na tom, aby autorské dílo mohl sám, případně prostřednictvím třetí osoby, upravovat, nicméně oprávnění k zásahu do takového díla mezi smlouvou stanovenými dispozicemi chybí a to včetně dispozice se zdrojovými kódy. V některých případech pořizuje objednatel plnění (např. informační systém apod.) v rámci podnikatelského seskupení, nicméně smlouva neobsahuje oprávnění sublicence či postoupení licence dalším subjektům (ať už generální či konkretizované o subjekty v rámci podnikatelského seskupení, u kterých které je zamýšleno, aby mohly nehmotný statek rovněž užívat). Z vlastní

zkušenosti lze uvést, že potřeby či požadavky objednatele ve vztahu k poptávanému plnění je potřeba specifikovat především ve fázi vyjednávání, aby bylo možné vše příslušné v návrhu smlouvy reflektovat či vyjasnit s dodavatelem, v jakém rozsahu a za jakých podmínek je ochoten tyto požadavky akceptovat. Po uzavření smlouvy již totiž nemusí být vůbec jednoduché se s dodavatelem domluvit, zvláště pokud požadavek neodpovídá obchodní politice dodavatele (např. oprávnění k zásahu do díla), přičemž pokud by objednatel toto věděl ve fázi vyjednávání, možná by zamýšlenou spolupráci ani nerealizoval.

Ve vztahu dodavatele a autora (zejména zaměstnanec dodavatele) je potřeba ve stručnosti zopakovat zejména nedostatečnou smluvní úpravu reflektující postavení (pozici) autora u zaměstnavatele jako osoby, která pro zaměstnavatele vytváří klíčovou činnost a tou je vývoj počítačových programů pro jejich další zhodnocení především ze strany zaměstnavatele.

5.6 Nové trendy související s rozvojem informačních a komunikačních technologií

Neustálý rozvoj oblasti IT přináší mj. i nové možnosti zabezpečení příslušných podnikových procesů prostřednictvím IT (dříve běžně využívaný model nákupu IT, přes outsourcing některých činností vně společnosti či nově využití určité formy cloud computingu). Protože v důsledku rozvoje IT, snaze zákazníků ušetřit výdaje a také snaze poskytovatelů nabízet na trhu komplexnější řešení pro dané zákazníky bude význam cloud computingu či jeho případných mutací vzrůstat, je v této části krátce pojednáno i o cloud computingu, a to zejména ve vztahu k autorskoprávním aspektům, které jsou hlavní obsahovou náplní této práce.

V rámci cloud computingu dochází (zjednodušeně řečeno) k poskytování sdílených výpočetních prostředků formou služby dostupné prostřednictvím internetu a internetového prohlížeče. Podle toho, jaké služby jsou poskytovány, můžeme cloud computing dělit do příslušných

kategorií, přičemž za základní lze zmínit IaaS (infrastruktura jako služba), PaaS (platforma jako služba) a především SaaS (software jako služba). Mezi základní znaky cloud computingu patří mj. přístupnost kdekoliv z internetu; úhrada pouze toho, co zákazník skutečně spotřebuje; škálovatelnost a elasticita spočívající v možnosti dynamicky měnit za běhu rozsah poskytované služby apod.¹³²

I když to jsou zejména otázky ochrany a bezpečnosti dat, které někteří potenciální zákazníci označují jako důvod, proč s přechodem na cloud computing stále váhají, stručně lze zmínit i aspekty autorskoprávní, zejména z pohledu práva autorské dílo užít (licence).

U cloud computingu půjde o poskytování plnění formou služby a pokud jde o poskytování software jako služby (SaaS), pak trvání licence je podmíněno především příslušnou objednávkou. Oproti standardním licenčním smlouvám lze v rámci cloudu computingu poměrně dynamicky měnit rozsah poptávané služby, což se týká i počtu licencí, případně rozsahu poskytnuté licence; bude to vždy odvislé od poskytovaného řešení. Výhoda této tzv. škálovatelnosti ale v sobě klade větší nároky na důsledné nastavení pravidel pro změnové řízení (kdo má oprávnění měnit rozsah služby apod.). Je potřeba si uvědomit, že provedením příslušné změny je tato služba zkonsumována a nelze ji jen tak jednoduše vrátit (princip „*pay as you go*“).

Pokud jde o licenční smlouvy v rámci cloud computingu, půjde většinou o licence koncových uživatelů, tzv. (EULA) a to často i podle zahraničního práva. Pro zákazníky může být výhodou to, že plnění je poskytováno formou služby, tudíž odpadá riziko využívání nelegálního software apod., resp. bude to vždy především poskytovatel řešení, kdo zajišťuje legalitu software poskytovaného formu služby.

Zajímavé z pohledu autorskoprávního může být u cloud computingu postoj k otázce možnosti autorskoprávní ochrany samotného

---

¹³² KMOCH, O. *Některé právní aspekty cloud computingu*. E15. Mladá fronta a.s. 2014, číslo 1710, str. 12

rozhraní pro programování aplikací (Application programming interface neboli API). API, jakožto rozhraní umožňující různým aplikacím, které jsou často napsány v jiném programovacím jazyku, aby spolu vzájemně komunikovaly za účelem interoperability, jsou pro cloud computing velmi důležité. Co se týče kontinentální právní úpravy, pak v tomto ohledu lze zatím uvést, že API není způsobilé autorskoprávní ochrany, přičemž lze odkázat především na rozsudek Soudního dvora EU C-406/10 ze dne 2. května 2012 ve věci SAS Institute Inc. vs. World Programming Ltd. (viz detailní popis v oddíle 1.3.6 výše), v rámci něhož bylo mimo jiné řečeno, že: „čl. 1 odst. 2 Směrnice 91/250 musí být vykládat tak, že ani funkce počítačového programu, ani programovací jazyk či formát datových souborů užívaných počítačovým programem za účelem využití některých z jeho funkcí nepředstavují formu vyjádření tohoto programu, a v důsledku toho nepoživají autorskoprávní ochrany počítačových programů ve smyslu této směrnice.“

V USA byla tato otázka také řešena zejména v případě Oracle America, Inc. vs Google, Inc.¹³³ Případ se týkal programovacího jazyku Java, který původně vytvořila společnost Sun Microsystems, resp. týkal se konkrétní implementace v API. Následně došlo k vytvoření operačního systému Android, který používá velká většina mobilních platforem, přičemž společnost, která Android vytvořila, byla následně koupena ze strany Google. Google dále rozvíjel operační systém Android s tím, že v rámci něj byla určitým způsobem využita i technologie z Javy. Oracle v roce 2008 koupil společnost Sun Microsystems a začal s Google vyjednávat o licenčních poplatcích týkajících se využití technologie z Javy, ale k dohodě nedošlo. Ačkoliv v citovaném rozhodnutí také nebyla obecně potvrzena autorskoprávní ochrana API, dle některých názorů rozhodnutí neřešilo všechny důležité aspekty a nechalo tuto otázku v USA nadále otevřenou.¹³⁴ V citovaném rozhodnutí nebylo

---

¹³³ 810 F Supp 2d 1002 (N.D. Cal. 2011)

¹³⁴ MILLARD, C. *Cloud computing law*. 1. edition. Oxford University Press, 2013, str. 162

řečeno, že rozhraní pro programování aplikací Java lze použít bez licence, ani že struktura, sekvence a vůbec uspořádání počítačový programu lze využít bezplatně. Namísto toho se soud držel velmi úzce některých specifických faktů tohoto případu a jednoduše se omezil na to, že příslušné elementy, které Google použil, spadají pod volné užití dle autorského zákona USA (§ 102 b). Z tohoto pohledu tedy, jak uvedeno výše, otázka autorskoprávní ochrany API nebyla zcela vyřešena a s ohledem na jeho využití v rámci cloud computingu se dá očekávat, alespoň v USA, další případy, které toto znovu otevřou. To lze potvrdit i dalším osudem tohoto případu v roce 2014. Oracle se odvolal a odvolací soud, na rozdíl od soudu 1. instance, mu dal za pravdu a ve výroku uvedl, že příslušné elementy (tedy struktura, sekvence a vůbec organizace API) jsou způsobilé autorskoprávní ochrany a vrátil věc soudu 1. instance k přehodnocení otázky oprávněnosti užití příslušných elementů ze strany Google.¹³⁵

---

¹³⁵ No. 2013-1021, -1022 (Fed. Cir. May 9, 2014)

6. OCHRANA PRÁV K POČÍTAČOVÉMU PROGRAMU A MOŽNÉ POSTIHY NEOPRÁVNĚNÉHO ZÁSAHU DO NĚJ

6.1 Ochrana práva autorského (obecně)

Shodně s jakýmkoliv jiným právem, i právo autorské požívá ochrany pro případy, kdy dochází k neoprávněnému zásahu do práv, které autorské právo upravuje a chrání.

Ten, kdo užívá autorské dílo bez souhlasu autora takového díla či vykonavatele autorských práv (např. zaměstnavatel jako vykonavatel majetkových práv k autorskému dílu) či ho užívá v rozporu s uděleným oprávněním (např. překročení oprávnění práva dílo užít – licence) si musí být vědom, že takové jednání pro něj zakládá deliktní odpovědnost.

Podle závažnosti neoprávněného zásahu (deliktu) pak může jít o odpovědnost občanskoprávní, správně-právní, případně trestněprávní. Podle toho lze rozdělit ochranu autorských práv zejména na ochranu podle práva autorského, práva občanského (zejména dle ustanovení o nekalé soutěži) a ochranu správně-právní či ochranu trestněprávní. Tento stručný úvod lze zakončit tím, že právě uvedené způsoby ochrany lze použít nezávisle na sobě, ale také současně. Kromě zde uvedených způsobů ochrany je potřeba ještě zmínit příslušnou ochranu smluvní, resp. v ní obsažené instituty (smluvní pokuta, právo na náhradu škody apod.).

6.2 Ochrana dle AutZ

Soukromoprávní ochrana práva autorského je obsažena v § 40 a násl. AutZ. S ohledem na rozmanitost možných skutkových podstat neoprávněných zásahů do práva autorského má § 40 AutZ povahu generální klauzule.¹³⁶

---

¹³⁶ TELEČEK, I., TŮMA, P. *Autorský zákon*. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 418. ISBN 978-80-7179-608-4

Z obsahu práva autorského, kam patří výlučná autorská práva majetková a výlučná autorská práva osobnostní, je zřejmé, že neoprávněné zásahy směřují právě proti těmto autorským právem garantovaným a chráněným výlučným autorským právům. Podle povahy neoprávněného zásahu do práva autorského lze odlišovat autorskoprávní delikty ohrožující právo autorské a autorskoprávní delikty porušující právo autorské, čímž tedy ze strany narušitele může dojít k neoprávněnému zásahu do autorských práv či k hrozbě zásahu do autorských práv. AutZ je založen na objektivní odpovědnosti narušitele. Věcně příslušným soudem ve sporech o těchto nárocích vycházejících z AutZ jsou v prvním stupni podle § 9 odst. 2 písm. g) OSŘ krajské soudy.

Autorskoprávní nároky obsahuje již zmiňovaný § 40 AutZ, z něhož lze identifikovat zejména následující nároky:

- nárok na určení autorství (§ 40 odst. 1 písm. a AutZ);
- nároky zdržovací (účelem těchto nároků je zabránit jednání, kterým je autorské právo ohrožováno či je do něj zasahováno - § 40 odst. 1 písm. b) AutZ);¹³⁷

AutZ obsahuje demonstrativní výčet těchto nároků, mezi které patří např. zákaz neoprávněné výroby, neoprávněného obchodního odbytu, neoprávněného dovozu nebo vývozu originálu nebo rozmnoženiny či napodobeniny díla, neoprávněné sdělování díla veřejnosti, jakož i neoprávněné propagace, včetně inzerce a jiné reklamy.

- nárok na určité informace (obsahuje právo na sdělení zákonem stanovených informací a tomu odpovídající povinnost tyto informace poskytnout - § 40 odst. 1 písm. c) AutZ);

---

¹³⁷ z povahy věci nelze zdržovací nároky uplatňovat, pokud již škodlivý zásah do práva netrvá nebo byl popřípadě odstraněn

Rozsah požadovaných informací je AutZ taxativně vymezen (např. informace o způsobu a rozsahu neoprávněného užití; o původu neoprávněně zhotovené rozmnoženiny či napodobeniny díla; ceně služby, která s neoprávněným užitím díla souvisí; totožnosti osob, které se neoprávněného užití díla účastní apod.). Současně dle platné právní úpravy se autor může domáhat tohoto práva nejenom vůči osobě, která do jeho práva neoprávněně zasáhla nebo je neoprávněně ohrozila, ale i vůči zákonem demonstrativně vymezeným dalším osobám (např. držitelům neoprávněně zhotovené rozmnoženiny či napodobeniny díla, které drží nebo měly v držení za účelem přímého či nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu; dále i osob, které je za stejným účelem využívají či využívaly apod.).

- nároky odstraňovací (restituční nároky směřující k odstranění následků způsobených neoprávněným zásahem - § 40 odst. 1 písm. d) AutZ);¹³⁸

AutZ obsahuje demonstrativní výčet těchto nároků, mezi které patří např. stažení neoprávněně zhotovené rozmnoženiny či napodobeniny díla nebo zařízení, výrobku nebo součástky podle § 43 odst. 2 AutZ z obchodování nebo jiného užití; stažením z obchodování a zničením neoprávněně zhotovené rozmnoženiny či napodobeniny díla nebo zařízení, výrobku nebo součástky podle § 43 odst. 2 AutZ; zničením neoprávněně zhotovené rozmnoženiny či napodobeniny díla nebo zařízení, výrobku nebo součástky podle § 43 odst. 2 AutZ či zničením nebo odstraněním materiálů a nástrojů použitých výlučně nebo převážně k výrobě neoprávněně zhotovené rozmnoženiny či napodobeniny díla nebo zařízení, výrobku

---

¹³⁸ podmínkou uplatnění tohoto nároku je existence protiprávního stavu, byť protiprávní jednání, které ho způsobilo, již mohlo pominout

nebo součástky podle § 43 odst. 2 AutZ. Odstranění protiprávního stavu pak probíhá zásadně na náklady toho, kdo autorské právo ohrozil či porušil, přičemž určitý korektiv je upraven v § 40 odst. 2 AutZ a tím je přiměřenost. Přiměřenost by měla být posuzována především ve vztahu k závažnosti porušení práva a musí být přihlédnuto k zájmům třetích osob, zejména spotřebitelů a osob jednajících v dobré víře.

- nároky na poskytnutí přiměřeného zadostiučinění (satisfakční nároky za způsobenou nemajetkovou újmu - § 40 odst. 1 písm. e) AutZ);

Z dikce AutZ vyplývá, že přednostní formou přiměřeného zadostiučinění je morální zadostiučinění. Tam lze zařadit zejména omluvu, přičemž příslušná forma omluvy je odvislá především od konkrétního případu a zejména od intenzity způsobené nemajetkové újmy, tj. aby postižený zvolenou omluvou dosáhl odpovídající satisfakce. V rámci celé škály omluv lze zmínit přiměřenou omluvu např. prostřednictvím dopisu adresovanému poškozenému, veřejnou omluvu v rámci jednání před soudem nebo veřejnou omluvu v hromadných sdělovacích prostředcích.¹³⁹ Pokud nepeněžité zadostiučinění nepostačuje, nastupuje zadostiučinění v penězích. Jak u nepeněžitého, tak i u peněžitého zadostiučinění je důležitým korektivem především přiměřenost požadovaného zadostiučinění. Pokud nepeněžité zadostiučinění nebude dostačující, pak výši peněžitého zadostiučinění určí soud, který přihlédne zejména k závažnosti vzniklé nemajetkové újmy a k okolnostem, za nichž k zásahu do práva došlo. AutZ také výslovně připouští i možnost dohody o narovnání. Závěrem k této části je vhodné doplnit, že právo na peněžité

---

¹³⁹ TELEČ, I., TŮMA, P. *Autorský zákon*. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 422. ISBN 978-80-7179-608-4

zadosti učinění smrti postižené fyzické osoby zaniká a nepřechází tedy na dědice;¹⁴⁰

- právo na uveřejnění rozsudku na náklady neúspěšného účastníka (soud podle okolností případu rovněž určí i rozsah, formu a způsob uveřejnění - § 40 odst. 3 AutZ);
- nároky na náhradu škody a vydání bezdůvodného obohacení (§ 40 odst. 4 AutZ).

Oba žalobní nároky (na náhradu škody i na vydání bezdůvodného obohacení) nejsou nároky vyplývající z AutZ, tyto nároky se řídí ustanoveními NOZ, tj. ust. § 2894 a násl., resp. 2991 a násl. (dříve 420 a násl. OZ, resp. ust. § 451 a násl. OZ), nicméně AutZ obsahuje zvláštní pravidla pro určení rozsahu odpovědnosti za tyto delikty. U nároku na náhradu škody AutZ v § 40 odst. 4 uvádí, že namísto ušlého zisku se autor může domáhat náhrady ušlého zisku ve výši odměny, která by byla obvyklá za získání takové licence v době neoprávněného nakládání s dílem. U bezdůvodného obohacení pak AutZ v § 40 odst. 4 uvádí, že výše bezdůvodného obohacení vzniklého na straně toho, kdo neoprávněně nakládal s dílem, aniž by k tomu získal potřebnou licenci, činí dvojnásobek odměny, která by byla za získání takové licence obvyklá v době neoprávněného nakládání s dílem.

Výše uvedené nároky upravené v AutZ nepřísluší pouze autorovi, ale v určitém rozsahu přísluší dle § 41 AutZ i jiným osobám, zejména pak nabyvateli výhradní licence a zaměstnavateli autora (včetně objednatele ve smyslu § 58 odst. 7 AutZ), přičemž tyto osoby se mohou těchto nároků domáhat nezávisle na autorovi. Jde konkrétně dle výše uvedené specifikace o nároky zdržovací, nároky na určité informace,

---

¹⁴⁰ TELEČ, I., TŮMA, P. *Autorský zákon*. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 424. ISBN 978-80-7179-608-4

nároky odstraňovací, nároky na náhradu škody a vydání bezdůvodného obohacení. AutZ totiž výslovně stanoví, že kromě autora, o jehož právu na ochranu před ohrožením či porušením autorského práva bylo pojednáno výše, má dle § 41 AutZ určitá oprávnění i ten, komu autor udělil výhradní oprávnění k výkonu práva dílo užít (nabyvatel licence a to licence výhradní), nebo osoba, které toto oprávnění nebo výkon výlučných majetkových práv k dílu bylo svěřen ze zákona (zejména zaměstnavatel u zaměstnaneckého díla podle § 58 AutZ), přičemž jimi takto smluvně či zákonem nabitě výhradní oprávnění je ohrožováno či porušováno.

Pokud shrneme výše uvedené, mezi osoby, které jsou aktivně legitimované k ochraně práva autorského dle AutZ, lze uvést především autora díla jako původního nabyvatele absolutního práva autorského, popřípadě u autorského díla spoluautorů každého ze spoluautorů jednotlivě. Dále pak dědice jako odvozeného nabyvatele absolutního práva autorského, což může být fyzická osoba, právnická osoba nebo stát. Dále ve smyslu § 41 AutZ je to nabyvatel výhradní licence, přičemž podstatou předmětného oprávnění u výhradního licenčního nabyvatele je možnost, aby se mohl domáhat nezávisle na autorovi vlastním jménem vůči třetím osobám svého výhradního oprávnění a současně tak vystupovat jako aktivně legitimovaná osoba v soudním řízení.¹⁴¹ A současně dle § 41 AutZ jsou dalšími osobami ty, kterým je toto výhradní oprávnění, tj. výkon výlučných práv majetkových svěřen přímo zákonem (AutZ). Typicky jde o zaměstnavatele autorů.

U počítačových programů lze toto oprávnění (tzv. zákonnou kvazilicenci) spojovat se zaměstnaneckým dílem, přičemž tímto oprávněním disponuje zaměstnavatel autora zaměstnaneckého díla a dále pak s ním disponuje i objednatel pro případ, že autorské dílo bylo vytvořeno na objednávku (za předpokladu, že druhou smluvní stranou je přímo autor takového díla, nikoliv např. jeho zaměstnavatel).

---

¹⁴¹ TELEČ, I., TŮMA, P. *Autorský zákon*. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 448. ISBN 978-80-7179-608-4

6.3 Ochrana v rámci ustanovení o nekalé soutěži dle NOZ

Smyslem ustanovení upravujících nekalou soutěž (§ 2976 a násl. NOZ) je ochrana proti určitému jednání v hospodářské soutěži, které je v rozporu s dobrými mravy a je způsobilé přivodit újmu jiným soutěžitelům nebo spotřebitelům.

Z dikce zákonné úpravy vyplývá, že § 2976 odst. 1 NOZ obsahuje tzv. generální klauzuli, která stanoví základní kritéria pro posuzování určitého jednání jako nekalé soutěže. Je totiž potřeba chápat, že jako nekalou soutěž nelze kvalifikovat každé soutěžní jednání, přestože může být jinému soutěžiteli nepříjemné a způsobovat mu újmu; aby tomu tak bylo, musí k soutěžnímu jednání přistoupit ještě další skutečnosti, které je činí nepatřičným a hodným postihu.¹⁴² Generální klauzule obsahuje tři základní podmínky, které musí být splněny, aby příslušné jednání mohlo být kvalifikováno jako nekalosoutěžní jednání, a to:

- musí jít o jednání v hospodářském styku;
- jednání musí být v rozporu s dobrými mravy soutěže; a
- jednání musí být způsobilé přivodit újmu jiným soutěžitelům nebo zákazníkům.

Ustanovení § 2976 odst. 2 NOZ pak zmiňuje některé skutkové podstaty jednání zakládající nekalou soutěž a to demonstrativním výčtem, neboť nelze zdaleka pokrýt či upravit všechna jednání, která by mohla být kvalifikována jako nekalá soutěž. Generální klauzule jako ustanovení obecné povahy se tedy aplikuje vždy při posuzování, zda určité jednání je nekalou soutěží či nikoliv. V případě, že určité jednání nespadá pod demonstrativní výčet skutkových podstat nekalé soutěže, musí takové jednání vykazovat všechny základní znaky pro nekalou soutěž uvedené v generální klauzuli a v případě, že lze podřadit takové

---

¹⁴² ŠTENGLOVÁ, I. PLÍVA, S., TOMSA, M. a kol. *Obchodní zákoník. Komentář*. 12. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, str. 171. ISBN 978-80-7400-055-3

jednání pod některou ze skutkových podstat nekalé soutěže v NOZ uvedené, musí takové jednání splňovat tyto základní znaky taktéž.¹⁴³

Způsoby ochrany proti nekalé soutěži jsou upraveny v § 2988 NOZ, přičemž osoba, jejíž právo bylo nekalou soutěží ohroženo či porušeno, může proti rušiteli požadovat, aby se nekalé soutěže zdržel nebo aby odstranil závadný stav. Dále může požadovat přiměřené zadostiučinění, náhradu škody a vydání bezdůvodného obohacení. Z právě uvedeného výčtu právních prostředků ochrany proti nekalé soutěži je zjevná shoda s nároky, které upravuje AutZ (viz podkapitola 6.2).

Pokud se nyní zaměříme na nekalou soutěž v oblasti IT, zejména pro účely této práce v rámci počítačových programů, je potřeba uvést, že veškeré informace (např. zdrojové kódy počítačových programů apod.), které jsou pro společnost klíčové, lze v zásadě zahrnout pod obchodní tajemství. Proto by společnost, která se zabývá tvorbou počítačových programů, měla učinit veškerá možná opatření, aby nedošlo k zneužití takových informací. Tato opatření se netýkají jen zabezpečení navenek, ale ve velké většině případů je potřeba chránit tyto informace zejména uvnitř společnosti. Z vlastní praxe lze zaznamenat případy, kdy zaměstnanci (programátoři) disponující přístupem ke zdrojovým kódům počítačových programů softwarové společnosti (zaměstnavatele) se v určitém čase spolupráce rozhodnou, že ukončí svůj vztah se zaměstnavatelem a poté sami začnou podnikat jako konkurent svého bývalého zaměstnavatele s cílem nabídnout obdobné řešení některým klientům svého bývalého zaměstnavatele či klientům novým. Pokud jde o počítačové programy, pak za důvěrné informace, které by ze strany softwarových společností měly být náležitě chráněny, je potřeba, jak uvedeno výše, uvést především samotné zdrojové kódy těchto počítačových programů. Tyto by měly být uloženy na datových nosičích např. v bezpečnostních schránkách bank nebo v bezpečnostních datových

---

¹⁴³ ŠTENGLOVÁ, I. PLÍVA, S., TOMSA, M. a kol. *Obchodní zákoník. Komentář*. 12. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, str. 171. ISBN 978-80-7400-055-3

centrech. Současně je potřeba ochránit jakékoliv další citlivé informace, pokud se nacházejí na serveru společnosti a to omezením přístupu k tomuto serveru a informacím na něm uloženým. Další okruhy, které je potřeba zvažovat, pro důslednou ochranu takto důležitých informací, je faktická kontrola zaměstnanců a současně i odpovídající ohodnocení.¹⁴⁴ Právě uvedené okruhy, o kterých by společnosti měly uvažovat v rámci zabezpečení se proti úniku takto citlivých informací (např. zdrojové kódy), v konkrétním případě nezabrání samotnému jednání, kterým dojde k jejich zneužití. Nicméně jejich smysl je zejména v tom, jakým způsobem se pak společnost proti takovému zneužití může bránit.

Např. platná právní úprava při naplnění znaků nekalé soutěže umožňuje příslušnou obranu proti takovému jednání. Pokud se bude jednat o zneužití citlivých informací, které lze považovat za obchodní tajemství, může být naplněna skutková podstata nekalé soutěže uvedená v § 2985 NOZ, to konkrétně skutková podstata porušování obchodního tajemství, cit.:

„Porušením obchodního tajemství je jednání, jímž jednající jiné osobě neoprávněně sdělí, zpřístupní, pro sebe nebo pro jiného využije obchodní tajemství, které může být využito v soutěži a o němž se dověděl:

a) tím, že mu tajemství bylo svěřeno nebo jinak se stalo přístupným na základě jeho pracovního vztahu k soutěžiteli nebo na základě jiného vztahu k němu, popřípadě v rámci výkonu funkce, k níž byl soudem nebo jiným orgánem povolán; nebo

b) vlastním nebo cizím jednáním přičícím se zákonu“.

Ochrana proti takovému nekalosoutěžnímu jednání je upravena v § 2988 a násl. NOZ, přičemž *„osoba, jejíž právo bylo nekalou soutěží ohroženo nebo porušeno, může proti rušiteli požadovat, aby se nekalé*

---

¹⁴⁴ JANSÁ, L. *Nekalá soutěž v IT podnikání*, Pravoit.cz, 21. 1. 2008, zdroj dostupný na: <http://www.pravoit.cz/article/nekala-soutez-v-it-podnikani> [on-line k 31. 1. 2015]

soutěže zdržel nebo aby odstranil závadný stav. Dále může požadovat přiměřené zadostiučinění, náhradu škody a vydání bezdůvodného obohacení“.

V praxi lze uvažovat o podání nekalosoutěžní žaloby a to i včetně možnosti doplnit tuto žalobu o návrh na vydání předběžného opatření. Protože je nezdřídka běžné, že společnosti za své obchodní tajemství mylně považují takové informace, které tyto pojmové znaky nespĺňují, může se takováto obrana minout účinkem. Jde především o to, že z citace § 2985 NOZ je zřejmé, že příslušné jednání bude možné kvalifikovat za nekalosoutěžní jednání podle § 2985 NOZ pouze v případě, že budou především splněny pojmové znaky obchodního tajemství. Tyto jsou uvedeny v § 504 NOZ, přičemž *„obchodní tajemství tvoří konkurenčně významné, určitelné, ocenitelné a v příslušných kruzích běžně nedostupné skutečnosti, které souvisejí se závodem a jejichž vlastník zajišťuje ve vlastním zájmu odpovídajícím způsobem jejich utajení“.*

Pojmové znaky obchodního tajemství jsou tedy následující:

- jedná se o konkurenčně významné, určitelné, ocenitelné a v příslušných kruzích běžně nedostupné skutečnosti;
- musí souviset se závodem; a
- jejichž vlastník zajišťuje ve vlastním zájmu odpovídajícím způsobem jejich utajení.

Naplnění a trvání všech v definici uvedených znaků obchodního tajemství je předpokladem vzniku a trvání práva podnikatele na obchodní tajemství.¹⁴⁵

Důsledná kontrola splnění pojmových znaků obchodního tajemství dle § 504 NOZ je patrná i z judikatury, kdy se soudy v této souvislosti zabývají i tím, zda se opravdu jedná o obchodní tajemství a nikoliv běžně

---

¹⁴⁵ ŠTENGLOVÁ, I. PLÍVA, S., TOMSA, M. a kol. *Obchodní zákoník. Komentář*. 12. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, str. 53. ISBN 978-80-7400-055-3

dostupnou informaci a současně také tím, zda mj. podnikatel takovou informaci dostatečným způsobem chrání (např. Nejvyšší soud ČR sp. zn. 32 Odo 1566/2005).

Je tedy více než vhodné mít dostatečně právně ošetřenou ochranu obchodního tajemství ve vnitřních předpisech či ve smlouvách (se zaměstnanci i s dodavateli) a současně i fakticky bránit úniku citlivých informací. Současně by ochrana citlivých dat a obchodního tajemství měla být zajištěna po celou dobu existence takových informací splňujících právní definici obchodního tajemství, a to samozřejmě nejen v okamžiku, kdy dochází k odchodu zaměstnance, externího dodavatele (např. programátora), člena statutárního orgánu, společníka.¹⁴⁶

Z výše uvedeného je zřejmé, že podnikatel v oblasti IT by měl velmi důsledně dbát na to, aby citlivá data (včetně zdrojových kódů) byla z jeho strany náležitě chráněna a to jak fakticky (omezený přístup k citlivým informacím), tak rovněž prostřednictvím příslušných právních opatření (vnitřní předpisy společnosti, smlouvy se zaměstnanci či externími dodavateli apod.

6.4 Ochrana správně - právní

V případě, že neoprávněný zásah do autorských práv ještě nedosahuje TZ požadované společenské nebezpečnosti (vyšší než nepatrné), umožňuje platná právní úprava postihovat takové zásahy jako správně-právní delikt fyzické osoby (přestupek). Správně-právní delikty na úseku práva autorského byly původně upraveny v rámci přestupků na úseku kultury a to v § 32 odst. 1 písm. a) ZoP.¹⁴⁷ V rámci novely č. 216/2006 došlo ke zrušení § 32 odst. 1 písm. a) ZoP a obsah byl přesunut do AutZ, přičemž došlo i k jeho rozšíření. Správně-právní delikty na úseku autorského práva tedy obsahuje AutZ. Ohledně obecné právní

---

¹⁴⁶ ŠTĚDRŮŇ, B. *Ochrana a licencování počítačového programu*. Praha : Wolter Kluwer ČR, 2010, s. 52. ISBN 978-80-7357-555-7

¹⁴⁷ přestupku se dopustí ten, kdo neoprávněně užije autorské dílo, umělecký výkon, zvukový či obrazový záznam, rozhlasové nebo televizní vysílání nebo databázi

úpravy týkající se přestupků je potřeba odkázat na ZoP, zejména pak na to, že „*přestupkem je zaviněné jednání, které porušuje nebo ohrožuje zájem společnosti a je za přestupek výslovně označeno v tomto nebo jiném zákoně, nejde-li o jiný správní delikt postižitelný podle zvláštních právních předpisů anebo o trestný čin*“ (§ 2 odst. 1 ZoP). Dle § 3 ZoP postačí k odpovědnosti za přestupek zavinění z nedbalosti, není-li stanoveno výslovně, že je třeba úmyslného zavinění. Dále je potřeba uvést, že přestupek může spáchat pouze fyzická osoba.

Pokud jde o přestupky fyzických osob na úseku autorského práva, jde o následující skutkové podstaty vymezené v § 105a AutZ:

- neoprávněné užití autorského díla, uměleckého výkonu, zvukového či zvukově obrazového záznamu, rozhlasového nebo televizního vysílání nebo databáze (§ 105a odst. 1 písm. a) AutZ);
- neoprávněný zásah do práva autorského způsobem uvedeným v § 43 odst. 1 nebo 2 anebo § 44 odst. 1 AutZ (§ 105a odst. 1 písm. b) AutZ);¹⁴⁸
- nesplnění oznamovací povinnosti podle § 24 odst. 6 AutZ obchodníkem, který se účastní prodeje originálu díla uměleckého (§ 105a odst. 1 písm. c) AutZ).

Za přestupek podle § 105a AutZ odst. 1 písm. a) lze uložit pokutu do 150 000 Kč, za přestupek podle § 105a AutZ odst. 1 písm. b) pokutu do 100 000 Kč a za přestupek podle § 105a AutZ odst. 1 písm. c) pokutu do 50 000 Kč (§ 105a odst. 2 AutZ).

Dalšími správně-právními delikty na úseku autorského práva jsou tzv. jiné správní delikty (viz díkce § 2 odst. 1 ZoP), přičemž jsou

---

¹⁴⁸ neoprávněné obcházení účinných technických prostředků ochrany práv; porušení zákazu vymezených nakládání s nekalými pomůckami, odstraňování nebo pozměňování elektronické informace nebo nakládání s dílem, přičemž u něj byla tato elektronická informace nedovoleně odstraněna nebo pozměněna

upraveny v § 105b AutZ. Toto ustanovení bylo shodně s § 105a AutZ vloženo do AutZ v rámci novely č. 216/2006. Pachateli jsou zde právnické osoby nebo podnikající fyzické osoby při výkonu jejich podnikatelské činnosti, přičemž, jak skutkové podstaty, tak i pokuty, jsou totožné s těmi, co byly popsány výše u § 105a AutZ. U těchto správně-právních deliktů není vyžadováno zavinění a v AutZ je rovněž upravena i možnost liberace v § 105c odst. 1 AutZ, cit: *„právnická osoba za správní delikt neodpovídá, jestliže prokáže, že vynaložila veškeré úsilí, které bylo možno požadovat, aby porušení právní povinnosti zabránila“*, přičemž pro podnikající fyzické osoby platí obdobně (viz § 105 odst. 5 AutZ).

Správní delikty upravené v AutZ (přestupky i jiné správní delikty) v přenesené působnosti projednává v prvním stupni obecní úřad obce s rozšířenou působností, v jehož územním obvodu byl správní delikt spáchán (§ 105c odst. 4 AutZ).

6.5 Trestněprávní ochrana

Pokud jde o trestněprávní ochranu autorských práv, tato vychází především ze skutkové podstaty trestného činu zařazeného systematicky do hlavy VI obsahující trestné činy hospodářské dílu 4 obsahujícího trestné činy proti průmyslovým právům a proti autorskému právu, a to konkrétně trestného činu porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi podle § 270 TZ, cit: *„kdo neoprávněně zasáhne nikoli nepatrně do zákonem chráněných práv k autorskému dílu, uměleckému výkonu, zvukovému či zvukově obrazovému záznamu, rozhlasovému nebo televiznímu vysílání nebo databázi, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty“*.

Jde o trestněprávní normu s tzv. blanketní dispozicí, tj. odkazuje na jiný zákon (AutZ) a umožňuje, aby v případě změny tohoto jiného zákona nemuselo pokaždé docházet také ke změně příslušného

ustanovení TZ.¹⁴⁹ Jde o trestný čin, který vyžaduje úmyslnou formu zavinění.

Dále pak jsou v § 270 odst. 2 a 3 TZ upraveny dvě kvalifikované skutkové podstaty, a to:

- *„Odnětím svobody na šest měsíců až pět let, peněžitým trestem nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty bude pachatel potrestán,*
  - a) vykazuje-li čin uvedený v odstavci 1 znaky obchodní činnosti nebo jiného podnikání,*
  - b) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného značný prospěch nebo způsobí-li tím jinému značnou škodu, nebo*
  - c) dopustí-li se takového činu ve značném rozsahu.*
- *Odnětím svobody na tři léta až osm let bude pachatel potrestán,*
  - a) získá-li činem uvedeným v odstavci 1 pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu nebo způsobí-li tím jinému škodu velkého rozsahu, nebo*
  - b) dopustí-li se takového činu ve velkém rozsahu“.*

Dále je upravena skutková podstata trestného činu padělání a napodobení díla výtvarného umění podle § 271 TZ, podle kterého *„kdo padělá výtvarné autorské dílo nebo napodobí výtvarný projev jiného autora v úmyslu, aby nové dílo bylo považováno za původní dílo takového autora, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty“.* I tato základní skutková podstata je doplněna obdobnými kvalifikovanými skutkovými podstatami jako skutková podstata upravená v § 270 TZ. Dle

---

¹⁴⁹ ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2010, str. 2496, ISBN 978-80-7400-178-9

důvodové zprávy k TZ nová skutková podstata postihuje přísněji právě případy, kdy se vytvářejí buď padělky významných děl, které mohou být později využity na místě díla původního a vydávány za originál, zatímco v této souvislosti nezákonně získaný originál je prodán soukromému sběrateli, a dále i případy, kdy dílo není kopií jednoho určitého díla, ale napodobením stylu dobře známého umělce, se zhotoví dílo, které může být pomocí napodobení i podpisu za jeho méně známé dílo vydáváno. Majetková práva tohoto známého umělce by v tomto případě zpravidla již nebyla chráněna autorským právem.

Podle okolností lze použít taktéž ustanovení TZ týkající se krádeže, neoprávněného užívání cizí věci, podvodu poškozování cizí věci (pachatel neoprávněně disponuje s hmotným substrátem obsahující počítačový program), podvodu, poškozování cizí věci, poškození a zneužití záznamu na nosiči informací (např. pachatel úmyslně učiní zásah do programu počítače, popř. jej zničí), poškozování cizích práv (např. pachatel uvedl uživatele v omyl nebo využil jeho omylu k okopírování počítačového programu) atd.¹⁵⁰

Pokud jde o trestněprávní ochranu, pak oproti správně-právním deliktům by se měla uplatňovat na neoprávněné zásahy, které vykazují obecně větší stupeň nebezpečnosti činu pro společnost (vyšší než nepatrný), přičemž z § 2 odst. 1 ZoP vyplývá subsidiarita odpovědnosti za správní delikty ve vztahu k odpovědnosti za trestné činy a zároveň specialita odpovědnosti za trestné činy vůči odpovědnosti za správní delikty.¹⁵¹

---

¹⁵⁰ ŠTĚDRŮŇ, B. *Ochrana a licencování počítačového programu*. Praha : Wolter Kluwer ČR, 2010, s. 50. ISBN 978-80-7357-555-7

¹⁵¹ MATĚJKA, M. *Postih porušování autorského práva běžnými uživateli software aneb je nevýdělečné používání nelegálního software pro osobní potřebu opravdu trestným činem?* Itpravo.cz, 14. 10. 2003, zdroj dostupný na: <http://www.itpravo.cz/index.shtml?x=147455> [on-line k 31. 1. 2015]

6.6 Stručný exkurz do patentové ochrany počítačových programů v České republice

V České republice nejsou počítavé programy jako takové způsobilé patentové ochrany. Nezpůsobilost patentové ochrany počítačových programů vychází ze ZoV, a to z § 3 odst. 2 ZoV, kdy „za vynálezy se nepovažují zejména a) objevy, vědecké teorie a matematické metody; b) estetické výtvary; c) plány, pravidla a způsoby vykonávání duševní činnosti, hraní her nebo vykonávání obchodní činnosti, jakož i programy počítačů; d) podávání informací“. Toto je dále upřesněno v § 3 odst. 3 ZoV „patentovatelnost předmětů nebo činností uvedených v odstavci 2 je vyloučena za předpokladu, že se přihláška vynálezu nebo patent týkájí pouze těchto předmětů nebo činností“.

Jiná situace je u tzv. patentů na vynálezy realizované (implementované) počítačem. Tyto patenty dle informace¹⁵² zveřejněné na www stránkách ÚPV českému patentovému právu neodporují a jsou ze strany ÚPV udělovány. Vynálezem implementovaným počítačem je vynález, jehož provedení vyžaduje použití počítačové sítě nebo jiného programovatelného zařízení, přičemž tento vynález má jeden nebo více znaků, které jsou zcela nebo zčásti uskutečňovány prostřednictvím jednoho nebo několika počítačových programů. Vynález musí mít technický přínos. Příklady takovýchto vynálezů jsou např. ABS, DVD přehrávače atd.¹⁵³

Výše citovaná informace zveřejněná na stránkách ÚPV rovněž zmiňuje typické případy nepatentovatelných řešení a to např.:

- přednastavený způsob prohlídky virtuálního on-line obchodu, který umožňuje každému uživateli vidět ostatní uživatele;

---

¹⁵² ÚŘAD PRŮMYSLOVÉHO VLASTNICTVÍ ČR. *Informace Úřadu průmyslového vlastnictví ČR k návrhu směrnice o patentovatelnosti vynálezů realizovaných počítačem*. Upv.cz, 2010 [on-line k 31. 1. 2015]

¹⁵³ HORÁČEK, R. ČADA, K., HAJN, P. *Práva k průmyslovému vlastnictví*. 1. vydání Praha : C. H. Beck, 2005. str. 21 a násled.

- počítačový systém pro optimalizaci investic takovým způsobem, aby odrážely investorovu vůli riskovat, rozšiřovat investice, nebo je naopak omezit;
- internetový systém pro povolení přístupu jednotlivců do klubu odběratelů v on-line obchodě, kde nejvíc profituje ten, kdo se nejrychleji zaváže k odběru největšího množství zboží;
- systém upomínek v elektronickém kalendáři, který posílá pouze jednu souhrnnou upomínku pro všechny důležité položky v příštím týdnu nebo měsíci, namísto zasílání velkého množství jednotlivých upomínek.

V této otázce bude zajímavé rovněž sledovat osud návrhu směrnice EU o patentovatelnosti vynálezů implementovaných počítačem, jejíž návrh předložila Komise již v únoru roku 2002. Byť dle výše uvedené informace ÚPV ve vztahu k České republice by jejím přijetím nemělo zjednodušeně řečeno dojít k nějakým podstatným změnám.

6.7 Porušování autorských práv k počítačovému programu v praxi

Porušování autorských práv k počítačovým programům lze souhrnně nazvat softwarové pirátství. Jedná se o celosvětový problém a není potřeba dodávat, že vzniklé škody způsobené neoprávněným zásahem do autorského práva k počítačovým programům často dosahují astronomických hodnot. Protože jsou možnosti neoprávněného zásahu do práva autorského velmi rozmanité, nelze zde obsáhnout všechna taková jednání, současně to přesahuje téma této práce. Proto je níže uvedeno několik praktických příkladů neoprávněných zásahů do autorského práva k počítačovým programům.

Z praktického pohledu lze za porušování autorských práv považovat především případy, kdy dochází k užívání počítačových programů nad rozsah povolený zákonem nebo příslušnou licenční smlouvou. Za takové případy, se kterými se lze v praxi setkat, jsou

považována především jednání uživatelů, kteří si opatří nelegální kopii počítačového programu a tu pak sami používají. Dále pak lze zde zmínit užití legální kopie počítačového programu nad dovolený rozsah,¹⁵⁴ tzv. nadužívání.

Dalšími případy jsou případy neoprávněného pořizování rozmnoženin (kopií) počítačového programu. Za takové lze považovat především výrobu nelegálních kopií počítačových programů nebo padělání počítačových programů, kdy dochází k napodobování originálních počítačových programů, jejichž napodobeniny jsou pak na trh uváděny jako pravé.

Jak bylo uvedeno výše, softwarové pirátství je celosvětovým problémem, což vyplývá i z celosvětové studie softwarového pirátství organizace BSA¹⁵⁵ z června 2014, kterou pro BSA realizuje analytická společnost IDC¹⁵⁶ a která byla zveřejněna na www stránkách BSA (dále jen „*Studie*“).

Pro Českou republiku ze Studie vyplynulo, že v Česku se v roce 2013 užívalo nelegálně 34 % počítačových programů, což je o 1 % méně než v předchozím měřeném období (2011). To znamená, že téměř každý třetí software byl nainstalován nelegálně, tj. bez řádné licence, přičemž dle Studie komerční hodnota nelicencovaného software činí 3,6 miliardy Kč. Dle Studie se Česká republika nadále může pochlubit nejnižší mírou softwarového pirátství z postkomunistických zemí, navíc jí celosvětově patří 12. příčka s nejnižším výskytem nelegálního software vůbec (např.

---

¹⁵⁴ např. užívání ve více instalacích než je povoleno v příslušné licenční smlouvě

¹⁵⁵ BSA je mezinárodní organizací prosazující po celém světě práva softwarového odvětví. Působí v 80 zemích světa a usiluje o vytváření podmínek pro inovace a růst trhu se softwarem. Vlády a partneři z technologického pokroku spolupracují s BSA na řešení právních otázek a politiky užívání software

¹⁵⁶ IDC je přední mezinárodní analytická a poradenská společnost působící na trhu informačních a komunikačních technologií a zároveň organizátor uznávaných odborných konferencí v oblasti informačních technologií, telekomunikací a spotřebitelských technologií

lépe než Francie s 36 % či Španělsko s 45 % nebo Itálie s 47 %), přičemž průměr v Evropské unii činí 31 % a ve světě 43 %.

Mezi další zajímavé poznatky Studie patří:

- komerční hodnota globálních instalací softwaru bez řádných licencí dosáhla v roce 2013 hodnoty 62,7 miliard amerických dolarů;
- v západní Evropě v roce 2013 podíl nelegálního softwaru klesl o tři procentní body na 29 % a komerční hodnota činila 12,8 miliard amerických dolarů;
- v zemích sousedících s ČR má nejvyšší míru počítačového pirátství Polsko (51 %), pak Maďarsko (39%) a pak Slovensko (37 %), naopak mezi země s nejnižší mírou pirátství patří Rakousko (22 %) a Německo (24 %);
- nejnižší celosvětovou míru počítačového pirátství má USA (18 %), Japonsko (19 %) a Lucembursko (20 %), naopak nejvyšší mají Zimbabwe (91 %), Gruzie a Moldávie (obě po 90 %).

Studie dále uvedla, že hlavním důvodem, proč neužívat nelicencovaný software, je podle respondentů z celého světa riziko bezpečnostních hrozeb, zejména infikování škodlivým kódem. Co se konkrétních rizik týče, 64 % respondentů uvedlo možnost napadení počítače hackery, 59 % pak zmínilo možnou ztrátu dat. Studie rovněž v rámci dotazníku IT manažerům zjistila, že pouze 35 % společností mají interní předpisy vyžadující, aby ve společnosti byl užíván pouze licencovaný software.

Studie se rovněž zabývala i vlivem cloud computingu na užívání legálního software, tj. licencovaného software. Závěrem bylo, že cloud computing snižuje neoprávněné užívání software, ale ne tak, jak by se dalo očekávat. Jedním z důvodů je zatím ten, že trh cloud computingu se stále ještě rozvíjí. Současně sebou přináší i další potenciální problém a tím

je tzv. „credential sharing“. Studie uvedla, že 80 % SaaS (software jako služba) v licenčních podmínkách vyžadují, aby každý uživatel měl své vlastní přihlašovací údaje (alespoň jméno účtu a heslo) a to i v případě multilicence. Jinými slovy uživatelé nejsou oprávněni sdílet přístupy jiných uživatelů přes jejich vlastní přihlašovací údaje, výjimkou není ani explicitní zákaz sdílení uživatelského hesla v licenčních podmínkách. Ale v realitě k tomu dochází, přičemž Studie uvedla, že na základě výzkumu 52 % respondentů uvedlo, že ke sdílení došlo a 62 % z těch, co odpověděli ano, uvedlo, že to bylo i opakovaně. A dokonce skoro jedna pětina z nich uvedla, že tyto sdílejí i mimo společnost. Při posouzení „credential sharingu“ a nelegálního užívání software bylo uvedeno, že tento postup se dá ve své podstatě přirovnat k podlicencování (tzv. underlicencing), kdy společnost zaplatí za určitý počet rozmnoženin počítačového programu, ale používá jich více, než zaplatila. U cloud computingu je to s tím rozdílem, že společnost zaplatí za poskytnutí přístupu k software určitému počtu lidí a počet skutečný je pak díky tzv. credential sharingu vyšší, než který byl poptán a zaplacen.

Lze tedy shrnout, že ochrana autorských práv k počítačovému programu, a to nejenom právní, ale i faktická, je tématem, kterým je potřeba se stále zabývat. Protože stejně jako technologický pokrok přináší stále nové a nové možnosti pro využití počítačových programů, přináší však současně i čím dál větší pozornost a rafinovanost těch, kteří mají zájem počítačové programy využívat neoprávněně.

7. EXKURZ DO VYBRANÝCH ZAHRANIČNÍCH PRÁVNÍCH ÚPRAV

Pro účely této práce byly vybrány právní úpravy Slovenska, Nizozemí, USA a Velké Británie. Snahou bylo vybrat a popsat, jak právní úpravy, které jsou naší právní úpravě bližší (kontinentální pojetí autorského práva), tak i právní úpravy, které vycházejí z jiné doktríny (anglosaské pojetí autorského práva). Zejména pak u právních úprav vycházejících z anglosaského pojetí autorských práv je exkurz obohacen i o příslušná rozhodnutí, která jsou v anglosaském pojetí práva založeném na tzv. common law primárním pramenem práva.

7.1 Slovensko

Slovenská autorskoprávní ochrana počítačových programů vychází ze stejných základů jako právní úprava v České republice, což je dáno zejména z historických důvodů.¹⁵⁷

I Slovensko si, s ohledem na neustálý vývoj IT a vůbec celé informační společnosti, prošlo určitým obdobím, ve kterém hledalo odpověď na to, jakým způsobem lze chránit počítačový program jako výsledek duševní činnosti autora. Dle některých autorů lze období hledání rozdělit do třech základních časových ohraničení:¹⁵⁸

- novela autorského zákona provedená zák. č. 89/1990;
- příprava a přijetí autorského zákona č. 383/1997 Z. z.; a
- přijetí SAZ, který nabyl účinnosti dne 1. 1. 2004.

---

¹⁵⁷ Československo jako samostatný stát existovalo od 28. října 1918 do 31. 12. 1992 (v roce 1990 došlo nejprve k přejmenování na Československou federativní republiku a vzápětí na Českou a Slovenskou Federativní republiku) s tím, že zaniklo ke dni 1. 1. 1993, kdy se Česká republika a Slovenská republika zcela osamostatnily jako dva samostatné a na sobě zcela nezávislé státy.

¹⁵⁸ GREGUŠOVÁ, D., CHLIPALA, M., SUSKO, B. *Autorskoprávní ochrana počítačových programoch na Slovensku*. Epi.sk, zdroj dostupný na: http://www.epi.sk/66/Autorskopravna-ochrana-pocitacovych-programov-na-Slovensku_6648.aspx [on-line k 31. 1. 2015]

První zmiňované období se vztahuje na vývoj autorsko-právní úpravy v Československu a to včetně přijetí novely č. 89/1990. Protože je o tomto období blíže pojednáno v kapitole 2 této práce, ve stručnosti lze uvést, že až přijetím novely č. 89/1990 došlo poprvé k vtělení výslovného ustanovení reflektujícího autorsko-právní ochranu počítačových programů¹⁵⁹ a to, že „za předmět ochrany se považují i programy počítačů, pokud splňují pojmové znaky děl podle tohoto zákona.

Druhé zmiňované období se vztahuje k autorskému zákonu č. 383/1997 Z. z., který byl účinný od 1. 1. 1998 do 31. 12. 2002 a který byl přijat jako důsledek potřeby modernizace původního autorského zákona jako celku. Ohledně autorsko-právní ochrany počítačových programů lze opakovaně¹⁶⁰ poukázat na zavedení definice pojmu počítačový program v ust. § 5 odst. 17, cit: „*Počítačovým programom je súbor príkazov a inštrukcií použitých priamo alebo nepriamo v počítači. Príkazy a inštrukcie môžu byť napísané alebo vyjadrené v zdrojovom kóde alebo v strojovom kóde. Neoddeliteľnou súčasťou počítačového programu je aj podkladový materiál potrebný na jeho prípravu; ak splňa pojmové znaky diela podľa § 6 ods. 1 a § 15 ods. 1, je chránený ako literárne dielo*“. Dále lze zmínit § 6 odst. 1 citovaného zákona, který explicitně uváděl počítačový program mezi díly „*Predmetom autorského práva je literárne dielo, vedecké dielo alebo umelecké dielo, ktoré je výsledkom vlastnej tvorivej duševnej činnosti autora, najmä*“ a to pod písm. a) „*slovesne dielo a počítačový program*.“

Obsah autorského práva byl vymezen v §16 citovaného zákona, přičemž odst. 1 upravoval mj. právo autora označit díla svým jménem, právo jej neoznačit a právo na nedotknutelnost díla, tj. práva, která by svou povahou spadala do práv osobnostních. V odst. 2 upravoval výhradní právo autora díla udělit souhlas ke každému použití díla,

---

¹⁵⁹ nová věta na konci § 2 odst. zákona č. 35/1965

¹⁶⁰ oproti autorsko-právní ochraně počítačových programů v České republice, která definicí pojmu počítačový program neobsahuje

zejména na rozmnožení díla, překlad díla, použití díla nebo jeho části na vytvoření nového díla, na veřejné rozšiřování díla nebo jeho rozmnoženiny prodejem, nájmem, atd., tj. práva, která by svou povahou spadala do práv majetkových. A dle odst. 3 měl autor právo na autorskou korekturu svého díla. Nepřevoditelnost práv byla explicitně upravena pouze u práv dle odst. 1 a 3.

K ochraně počítačových programů se ještě explicitně vztahovala ust. § 26 a 27 citovaného zákona, přičemž první upravoval rozmnožování a změny počítačového programu (obdobu některých oprávnění § 66a AutZ) a druhý pak zpětný překlad počítačového programu ze strojového kódu do zdrojového jazyka počítačového programu (tzv. reverse engineering).

Citovaný autorský zákon dále obsahoval (na rozdíl od české právní úpravy) speciální úpravu smlouvy o vytvoření autorského díla (§ 38). Dle ust. § 38 odst. 1 citovaného zákona *„Zmluvou o vytvorení diela sa autor zaväzuje vytvoriť pre objednávateľa dielo za odmenu a udeľuje súhlas, aby objednávateľ dielo použil na účel vymedzený v zmluve“*.

Úpravu zaměstnaneckého díla citovaný zákon obsahoval v § 17 a to v odst. 5 *„Pri diele vytvorenom zamestnancom na plnenie jeho povinností a pod vedením zamestnávateľa je pôvodným nositeľom práva dielo použiť autor, ak zmluva neurčuje inak; právo dielo použiť sa však považuje za prevedené na zamestnávateľa v rozsahu nevyhnutnom pre bežné aktivity zamestnávateľa“* a odst. 6 *„Pri počítačovom programe vytvorenom zamestnancom ako plnenie jeho povinností, ktoré mu vyplývajú z pracovného pomeru alebo z obdobného pracovnoprávneho vzťahu a pod vedením zamestnávateľa, je nositeľom práva dielo použiť zamestnávateľ, ak zmluva neurčuje inak“*. Z citovaných ustanovení je patrné silnější postavení zaměstnavatele, pokud je zaměstnaneckým dílem právě počítačový program.

Třetím zmiňovaným obdobím je období, které se vztahuje k současnému autorskému zákonu na Slovensku, který nabyl účinnosti dne 1. 1. 2004 a kterým je SAZ.

SAZ zachoval koncepci vymezení pojmu počítačový program, který byl zaveden zák. č. 387/1997. Nicméně ne každý počítačový program, který splňuje danou definici, je autorským dílem dle SAZ. Musí jít, shodně s předchozí právní úpravou, o výsledek vlastní tvořivé duševní činnosti (§ 7 odst. 1 SAZ) a musí být takové dílo vyjádřené v podobě objektivně vnímatelné smysly bez ohledu na podobu, obsah, kvalitu účel nebo formu takového vyjádření (§ 15 odst. 1 SAZ).

SAZ oproti předchozí právní úpravě upravuje samostatně osobnostní práva a majetková práva a to tak, že nejprve v § 16 vymezuje obsah práva autorského „*autorské právo zahrňa výhradné osobnostné práva (ďalej len „osobnostné práva“)* a *výhradné majetkové práva (ďalej len „majetkové práva“)* a pak již o jejich obsahu pojednává v samostatně nazvaných ustanoveních (§ 17 osobnostné práva a § 18 majetkové práva). Shodně s českou právní úpravou o obou zmiňuje jejich nepřevoditelnost (§ 17 odst. 2, resp. § 18 odst. 5 SAZ).

K ochraně počítačových programů se ještě vztahují ust. § 35 a 36 SAZ, které převzaly předchozí úpravu týkající se rozmnožování a změny počítačového programu, resp. týkající se zpětného překladu počítačového programu ze strojového kódu do zdrojového jazyka počítačového programu (srov. výše).

Shodně s předchozí úpravou je i zde převzata úprava smlouvy o vytvoření díla (§ 38), přičemž za zmínku stojí zejména nově doplněný odst. 6 „*Zmluvou o vytvorení diela ani odovzdaním veci, ktorej prostredníctvom je dielo vyjadrené, nenadobudne objednávateľ právo použiť toto dielo, ak nie je uvedené inak, len ak súčasne so zmluvou o vytvorení diela alebo po tomto momente uzatvorí s autorom licenčnú zmluvu*“. SAZ tedy k tomu, aby objednatel mohl autorské dílo užívat, výslovně předpokládá, s výjimkou u děl uvedených v § 50 odst. 5

SAZ,¹⁶¹ sjednání licenční smlouvy s autorem (současně se smlouvou o vytvoření díla nebo následně).¹⁶²

Úprava zaměstnaneckého díla je obsažena v ust. § 50 SAZ. Dle odst. 1 citovaného ustanovení SAZ *„Majetkové práva autora k zamestnaneckému dielu vykonáva vo svojom mene a na svoj účet zamestnávateľ, ak nie je dohodnuté inak. Zamestnávateľ môže právo výkonu majetkových práv autora postúpiť tretej osobe len so súhlasom autora; to neplatí, ak ide o predaj podniku alebo samostatnej organizačnej zložky podniku“*. Úprava nakládání s majetkovými právy autora u zaměstnaneckého díla odpovídá § 58 odst. 1 AutZ. Dle odst. 3 citovaného ustanovení SAZ *„Ak zamestnávateľ vykonáva majetkové práva autora k zamestnaneckému dielu, platí, že autor udelil súhlas na zverejnenie tohto diela, ako aj na to, aby zamestnávateľ toto dielo uvádzal na verejnosti pod svojím menom, ak nie je dohodnuté inak; osobnostné práva autora k zamestnaneckému dielu inak nie sú dotknuté“*. Úprava oprávnění spadajících mezi osobnostní práva autora u zaměstnaneckého díla odpovídá § 58 odst. 4 AutZ jen částečně, neboť na rozdíl od české právní úpravy, obsahuje SAZ nevyvratitelné právní domněnky týkající se zásahu do osobnostních práv autora, není-li sjednáno jinak, ve vztahu ke zveřejnění díla a uvádění tohoto díla na veřejnost pod svým jménem, nicméně např. svolení autora k úpravám díla, jakož i dalším oprávněním zasahujícím do práva na nedotknutelnost díla, však chybí. Tato odchylka je však dle názoru autora této práce řešena v SAZ přes § 50 odst. 1, neboť v rámci práv majetkových upravených v § 18 SAZ je v odst. 2 pod písm. d) obsaženo *„spracovanie,*

---

¹⁶¹ jedná se o specifickou úpravu u zaměstnaneckého díla, kdy např. počítačový program, je-li zčásti nebo jako celek vytvořeno na základě smlouvy o vytvoření díla dle § 39 SAZ, jde o dílo zaměstnanecké a objednatel se považuje za zaměstnavatele (obdobá s § 58 odst. 7 AutZ)

¹⁶² na rozdíl od české právní úpravy, kdy např. u díla na objednávku dle § 61 AutZ, tj. u díla, které je vytvořeno autorem na základě smlouvy o dílo (s výjimkou např. u počítačových programů, kdy se pro tento případ použijí ustanovení AutZ o díle zaměstnaneckém dle § 58 odst. 7), platí, že autor poskytl licenci k účelu vyplývajícím ze smlouvy, není-li sjednáno jinak.

preklad a adaptáciu diela“ a pod písm. e) „zaradenie diela do súborného diela“.

Autorskoprávní ochrana počítačového programu na Slovensku je obdobná úpravě v České republice, což je dáno zejména historickými okolnostmi a také tím, že Československo, i následně nástupnické státy vycházejí z tradičního evropského kontinentálního pojetí autorství k dílu založeného na osobnostně-právní povaze autorských práv. Nicméně některé odchylky slovenská úprava obsahuje, přičemž z výše uvedeného výkladu lze zhodnotit zejména následující.

Ohledně definice pojmu počítačový program přímo v SAZ souhlasím s názorem,¹⁶³ že absence definice počítačového programu v AutZ, na rozdíl od výslovné definice v SAZ, je spíše pozitivní skutečností. Jde zejména o to, že současná informační společnost s sebou přináší neustálý rozvoj IT a proto samotná definice vytvořená v určitém čase tohoto rozvoje, může být, s ohledem na neustálý technologický pokrok, spíše limitujícím faktorem. A jakkoliv je potřeba počítačový program, má-li být předmětem autorsko-právní ochrany, podrobit posouzení, zda jsou v konkrétním případě splněny legální znaky počítačového programu stanovené v AutZ, podklady pro zodpovězení této právní otázky, tzv. věcného stavu, se nacházejí právě v mimoprávní oblasti.¹⁶⁴

Určité odchylky lze také spatřit v explicitní úpravě smluv vztahujících se k autorskému dílu jako např. smlouva o vytvoření díla. U této smlouvy je zajímavé, že SAZ odlišně od české právní úpravy výslovně předpokládá uzavření licenční smlouvy s autorem, aby

---

¹⁶³ AUJEZDSKÝ, J. *Speciál licence*. Root.cz, zdroj dostupný na: <http://www.root.cz/specialy/licence/vymezeni-pojmu-pocitacovy-program/> [on-line k 31. 1. 2015]

¹⁶⁴ TELEČ, I., TŮMA, P. *Autorský zákon*. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 23. ISBN 978-80-7179-608-4

objednatel mohl dílo užívat. Souhlasím s názorem¹⁶⁵ polemizujícím o důvodnosti speciální úpravy takovéto smlouvy v SAZ v situaci, kdy sám SAZ v odst. 37 odst. 7 odkazuje ohledně této smlouvy na přiměřené použití ustanovení smlouvy o dílo dle občanského zákoníku (slovenského).

Při komparaci české a slovenské úpravy zaměstnaneckého díla, je-li takovým dílem počítačový program, jak uvedeno výše, je zajímavý i částečný rozdíl v rozsahu omezení autora v jeho výlučných osobnostních autorských právech. V SAZ na rozdíl od české úpravy v AutZ není explicitně obsažena mezi omezeními, ke kterým autor svolil pro případ, že zaměstnavatel vykonává majetková práva autora k zaměstnaneckému dílu, možnost zásahu do díla. Toto, alespoň dle názoru autora této práce, řeší SAZ tak, že v rámci práv majetkových upravených v § 18 SAZ je v odst. 2 pod písm. d) obsaženo „*spracovanie, preklad a adaptácia diela*“ a pod písm. e) „*zaradenie diela do súborného diela*“, tudíž na rozdíl od § 58 odst. 4 AutZ lze na Slovensku využít přímo ust. § 50 odst. 1 SAZ.

7.2 Nizozemí

Autorské právo v Nizozemí (nazývané *Auteurswet*) je upraveno autorským zákonem z roku 1912. Autorské právo je výlučným právem autora literárního, vědeckého nebo uměleckého díla či jeho nástupců k sdělování díla veřejnosti a jeho rozmnožování (čl. 1 autorského zákona z roku 1912). Autorské právo přechází na dědice a je převoditelné, jak částečně, tak jako celek (čl. 2 autorského zákona z roku 1912), přičemž za autora autorského díla je dle autorského zákona z roku 1912 považována zejména:

- není-li prokázán opak, osoba, která je uvedena jako autor díla (na nebo v něm), nebo tam, kde takový údaj chybí, osoba,

---

¹⁶⁵ MAISNER, M., KŘÍŽKA, M. *Vady počítačového programu ve světle platné právní úpravy*, epravo.cz, 15. 9. 2009, zdroj dostupný na: <http://www.epravo.cz/top/clanky/vady-pocitacoveho-programu-ve-svetle-platne-pravni-upravy-58153.html> [on-line k 31. 1. 2015]

kteřá je subjektem sdělujícím dílo veřejnosti za autora označena uvedena jako autor (čl. 4 odst. 1);

- pokud se dílo skládá z více děl dvou či více osob, pak osoba, pod jehož vedením a dohledem dílo jako celek vzniklo, nebo pokud taková osoba není, pak osoba, která díla v jeden celek zkompileje dohromady a to bez vyloučení případných autorských práv ke každému dílu samostatně (čl. 5 odst. 1); pro případ, že autorská práva k dílu náleží společně dvou či více osobám, pak je oprávněn je vykonávat každý samostatně, není-li dohodnuto jinak (čl. 26);
- pokud dílo bylo vytvořeno dle návrhu a pod vedením a dohledem jiné osoby, taková osoba bude považována za autora (čl. 6);
- pokud dílo bylo vytvořeno v rámci výkonu pracovního poměru, považuje se za autora zaměstnavatel autora, není-li sjednáno jinak (čl. 7);
- pokud dílo bylo sděleno veřejnosti právnickou osobou (veřejná instituce, společnost apod.) bez zmínky jakékoliv fyzické osoby jako autora, bude taková právnická osoba považována za autora, nebude-li prokázáno, že takové sdělování díla veřejnosti bylo v rozporu se zákonem (čl. 8).

Díla, která jsou chráněna autorským právem, jsou uvedena v čl. 10 autorského zákona z roku 1912; seznam čítá 12 kategorií (původně jich bylo 10) a má původ v BÚ, konkrétně v jejím čl. 2 (1). Mezi díla chráněná autorským zákonem patří také počítačový program (čl. 10 autorského zákona z roku 1912), který byl explicitně zařazen do čl. 10 autorského zákona z roku 1912 (12. kategorie) jako výsledek harmonizace s právem EU (nařízení 91/52/EEC). Podle některých autorů takové doplnění nebylo potřeba, neboť počítačový program byl dostatečně chráněn autorským zákonem z roku 1912 i předtím, což

několikrát potvrdily i příslušné soudy¹⁶⁶ a i poté jsou případy, kdy ochrana není počítačovému programu přidělena, spíše výjimečné (např. Sun Company Benelux vs. Sol de Mallorca, odvolací soud (Court of Appeal), Hague, 31. 1. 2012, IEPT20120131). Podle Hugenholtze¹⁶⁷ doplněním autorského zákona z roku 1912 došlo paradoxně k redukci ochrany počítačových programů, neboť implementací požadavku nařízení (autorsko-právní ochrana počítačového programu pouze pro počítačový program, který je původní ve smyslu, že je autorovým vlastním duševním výtvořem, jiná kritéria nemají být posuzována k tomu, zda je počítačový program způsobilý ochrany) byly počítačové programy explicitně vyřazeny z možnosti tzv. kvazi-autorské ochrany v rámci nepůvodních písemných dokumentů (*geschriftenbescherming*).¹⁶⁸ V důsledku nařízení byla rovněž do autorského zákona z roku 1912 doplněna kapitola VI (články 45h až 45n), která upravuje práva a omezení týkající se autorských práv k počítačovým programům a to mj.:

- není-li sjednáno jinak, právo oprávněného nabyvatele rozmnoženiny počítačového programu rozmnožovat dílo, je-li to potřebné pro jeho řádné využití (rozmnožování za účelem spuštění, znázornění či opravy chyb nelze smluvně zakázat);

---

¹⁶⁶ SPOOR, J. H., VERKADE, D. W. F., & VISSER, D. J. G. *Auteursrecht, Deventer*: Kluwer 2005, str. 589

¹⁶⁷ HUGENHOLTZ, P.B., QUAENDVLIET, A.A. & VISSER D.J.G. *A Century of Dutch Copyright Law. Auteurswet 1912-2012*, Amsterdam: deLex 2012, str. 39

¹⁶⁸ specifická forma ochrany dle autorského zákona z roku 1912 k nepůvodním dílům poskytující spíše ochranu vložených prostředků ze strany vydavatelů a nakladatelů v situaci, kdy tato díla nesplňují podmínku tvůrčí činnosti autora (např. katalogy, telefonní seznamy apod.), jejíž ochrana by měla být primárním smyslem úpravy autorského zákona. Jde o díla uvedená v 1. kategorii a to v části „all other writings“ spojená především se slovem all. V návaznosti na několik rozhodnutí (zejména Football Dataco CJEU, 1 March 2012, Case C-604/10) týkající se databází) a doporučení Dutch Copyright Committee vláda ve snaze poskytovat ochranu autorským právem tvůrčí a původní činnosti autora v únoru 2013 zveřejnila novelu autorského zákona z roku 1912, která vypouští ono slovo „all“, čímž vykročila k vynětí institutu tzv. *geschriftenbescherming* z autorsko-právní úpravy.

- rozmnožení díla za účelem vytvoření záložní rozmnoženiny díla, pokud je to potřebné pro řádné využití díla, není považováno za porušení autorských práv k dílu;
- další oprávnění obdobná oprávněním uvedeným v § 66 AutZ.

Výlučné právo autora sdělovat dílo veřejnosti zahrnuje mj. právo sdělovat veřejnosti rozmnoženinu díla nebo jeho část, právo rozšiřovat dílo nebo jeho část či jejich rozmnoženiny, právo na pronájem či půjčování díla a právo na vystavování díla (čl. 12 autorského zákona z roku 1912). Výlučné právo autora na rozmnožování díla pak zahrnuje mj. překlad díla a obecně jakékoliv zpracování díla či jeho části, pokud takové zpracování nemůže být považováno za nové dílo (čl. 13 autorského zákona z roku 1912).

Shodně s českou právní úpravou není pro autorsko-právní ochranu autorských děl v Nizozemí potřeba formální registrace, přičemž ochrana díla je dílu poskytnuta od okamžiku jeho vytvoření, za který lze považovat jeho vyjádření v objektivně vnímatelné podobě. Doba trvání autorských práv je upravena v čl. 37 autorského zákona z roku 1912 a vyprší zpravidla 1. den kalendářního roku následujícího po roce, ve kterém uplynulo 70 let od úmrtí autora. Následně se dílo stává dílem volným.

Jak bylo uvedeno výše, autorské právo je převoditelné; v souladu s čl. 2 odst. 2 autorského zákona z roku 1912 je potřeba písemného dokumentu podepsaného vlastníkem autorských práv, ve kterém budou explicitně uvedena ta práva, která mají být předmětem převodu. Častěji lze nicméně uvažovat o licencování jednotlivých oprávnění k autorskému dílu. I po převodu autorských práv k dílu po vzoru kontinentální právní úpravy autorovi zůstávají dle autorského zákona z roku 1912 určitá „morální“ práva; mj. právo bránit sdělování díla veřejnosti bez uvedení jména autora, právo bránit úpravám díla s výjimkou případů, kdy způsob úpravy je takový, že obrana by byla nepřiměřená nebo právo bránit se zkreslování či jiného poškozování díla, které je způsobilé poškodit autora

nebo jeho reputaci (čl. 25). Autorský zákon z roku 1912 rovněž upravuje ve stejném článku i některá omezení právě uvedených „morálních“ práv autora, přičemž mj. práva sdělovat díla veřejnosti s uvedením jména autora se autor může vzdát a zejména práva bránit se úpravám díla nemůže autor uplatňovat, pokud úpravy díla byly sjednány. Dále i v případě převodu autorských práv k dílu je autor nadále oprávněn žalovat o náhradu škody proti osobám, které porušují autorská práva k takovému dílu (čl. 27 autorského zákona z roku 1912).

Zaměstnanecké dílo v Nizozemí

Úprava zaměstnaneckého díla je obsažena v čl. 7 autorského zákona z roku 1912, přičemž, jak uvedeno výše, pro případ výkonu pracovní činnosti zaměstnancem, která zahrnuje vytvoření určitého literárního, vědeckého nebo uměleckého díla, se zaměstnavatel takového zaměstnance považuje za autora díla, není-li mezi stranami sjednáno jinak. Uznávanými výjimkami pak budou zejména případy, kdy takové dílo nevznikne v rámci běžné náplně pracovní činnosti zaměstnance, případně situace, kdy takové dílo nevzniklo v souvislosti s jeho pracovním poměrem vůbec. V této souvislosti je důležité upozornit na to, že právní úprava v Nizozemí pro případ zaměstnaneckých děl staví zaměstnavatele nejenom do postavení, které mu umožňuje u děl, která byla zaměstnancem vytvořena v rámci pracovního poměru, disponovat oprávněními k takovému dílu (jako např. v České republice), ale navíc ho považuje i za autora samotného. Tedy autorem takového díla může být přímo i právnická osoba, která pak s určitými omezeními disponuje mj. i morálními (osobnostními) právy.¹⁶⁹

Z tohoto pohledu lze spatřovat v holandské právní úpravě částečný odklon od tradičního evropského kontinentálního pojetí (autor jako originární majitel autorského práva, je vždy fyzická osoba, která dílo

---

¹⁶⁹ kromě úpravy zaměstnaneckého díla se toto týká i děl upravených v čl. 8 autorského zákona z roku 1912, nicméně z pohledu téma práce bude text zaměřen výhradně na dílo zaměstnanecké

vytvořila), a to k anglosaskému pojetí autorského práva (autor zde není vždy považován za prvního majitele autorského práva, blíže viz USA níže). A to přestože se holandské právo jinak tradičního evropského kontinentálního pojetí drží, kdy Nejvyšší soud v několika rozhodnutích potvrdil, že dílo je duševním výtvořem a výrobce je ten, kdo jej vytvořil. Současně Nejvyšší soud také potvrdil, že výrobce je osoba, která provedla duševní práci, jejímž výsledkem byl duševní výtvoř, který představuje dílo.¹⁷⁰

Pokud se zaměříme na původ tohoto částečného odklonu holandské právní úpravy, dle některých autorů¹⁷¹ lze vycházet také z BÚ, která mj. neobsahuje definici pojmu autor, dále také neukládá členským státům, aby ve všech případech svěřovaly vlastnictví k autorským právům přímo autorům, což lze doložit mj. ze skutečnosti, že ji ratifikovaly i země, které nepovažují autora (fyzickou osobu) ve všech případech za primárního vlastníka autorských práv (např. doktrína works for hire v USA). Další názory¹⁷² zmiňovaly i to, že dává smysl považovat zaměstnavatele za výrobce (vycházející z odlišení pojmu výrobce od autora jako takového) ve vztahu k dílům, která jsou obecně přičítána zaměstnavatelům a za která jsou zaměstnavatelé odpovědní jako např. díla, která jsou výsledkem úzké horizontální či vertikální spolupráce mezi zaměstnanci. Pokud by se dala shrnout kritika, pak vycházela zejména z toho, zda výrobci, tj. zaměstnavatelé, mají požívat rovněž užitku osobnostních práv, neboť čl. 25 autorského zákona z roku 1912 svěřuje autorovi, tj. v tomto případě „výrobci“ určitá osobnostní práva.

---

¹⁷⁰ Rozhodnutí Nejvyššího soudu Nizozemí ze dne 1. 6. 1990, *NJ* 1991, 377 (případ *Kluwer v. Lamoth*)

¹⁷¹ SEIGNETTE, M. B. *Authorship, Copyright Ownership and Works made on Commission and under Employment*, hocker.nl, 1. 9. 2012, zdroj dostupný na: http://hocker.nl/uploads/files/publication_documents/2543/A_Century_of_Dutch_Copyright_Law.pdf [on-line k 31. 1. 2015]

¹⁷² SPOOR, J. H., VERKADE, D. W. F., & VISSER, D. J. G. *Auteursrecht*, Deventer: Kluwer 2005, str. 38

Znovu bylo toto diskutováno v Nizozemí např. v rámci implementace směrnice o počítačových programech, která v čl. 2 odst. 3 upravuje ve prospěch zaměstnavatele oprávnění k výkonu majetkových práv k počítačovému programu vytvořenému zaměstnancem v rámci výkonu jeho povinností nebo podle pokynů zaměstnavatele, nicméně neobsahuje nic o tom, že zaměstnavatel má být autorem takového díla. Žádná úprava autorského zákona z roku 1912 z toho nevzešla, přičemž dle některých autorů¹⁷³ z toho důvodu, že směrnice alokovala určitá oprávnění ve prospěch zaměstnavatelů, současně však uznává, že členské státy mohou v určitých případech považovat právnickou osobu za autora počítačového programu; z tohoto asi zákonodárce vycházel při úvaze, že není třeba autorský zákon z roku 1912 upravovat.

Nejvyšší soud se k existenci osobnostních práv k dílu ve prospěch zaměstnavatele nejbližší vyjádřil v rozhodnutí Dior v. Evora,¹⁷⁴ jakkoliv ani zde tuto otázku přesně nerozhodl. Nižší soudy vesměs akceptují, že zaměstnavatelé se mohou dovolávat osobnostních práv, nicméně i z důvodu skutečnosti, že toto nebylo Nejvyšším soudem s dostatečnou určitostí rozhodnuto, objevují se i rozhodnutí, která osobnostní práva přisuzují výlučně přímo autorům.¹⁷⁵

Aplikace čl. 7 autorského zákona z roku 1912 vychází z podmínky skutečného pracovně - právního vztahu založeného na tom, že zaměstnanec v rámci něho vytváří dílo pro zaměstnavatele oproti vyplácené mzdě. Další podmínkou je, aby vytvoření díla vyplývalo z pracovních povinností. Určité nejasnosti se týkají zejména případů, kdy

---

¹⁷³ SEIGNETTE, M. B. *Authorship, Copyright Ownership and Works made on Commission and under Employment*, hocker.nl, 1. 9. 2012, zdroj dostupný na: http://hocker.nl/uploads/files/publication_documents/2543/A_Century_of_Dutch_Copyright_Law.pdf [on-line k 31. 1. 2015]

¹⁷⁴ Rozhodnutí Nejvyššího soudu Nizozemí ze dne 20. 10. 1995, NJ 1996, 682

¹⁷⁵ SEIGNETTE, M. B. *Authorship, Copyright Ownership and Works made on Commission and under Employment*, hocker.nl, 1. 9. 2012, zdroj dostupný na: http://hocker.nl/uploads/files/publication_documents/2543/A_Century_of_Dutch_Copyright_Law.pdf [on-line k 31. 1. 2015]

vytvoření konkrétního díla nebylo nebo nebylo zcela předvídáno v rámci uzavření pracovní smlouvy. Rozhodnutím v případě Van der Laan v Schoonderbeek¹⁷⁶ bylo potvrzeno, že zaměstnancův souhlas s ad hoc objednávkou na vytvoření díla, které bylo mimo jeho pracovní povinnosti, může být, za určitých předpokladů, vnímán jako dočasná úprava pracovní smlouvy. Lze tedy doplnit, že čl. 7 je aplikovatelný i na díla, která zaměstnanec vytvořil na základě ad hoc objednávky obdržené při trvání pracovního poměru, pokud dílo není v rozporu s předchozími zaměstnaneckými povinnostmi a pokud zaměstnanec použil k vytvoření díla prostředků zaměstnavatele (technických, včetně finančních) a nestanovil specifické podmínky pro jeho užití zaměstnavatelem.

Obdobné bylo posuzováno i v případech, kdy popis náplně práce neobsahuje přímo autorská díla; i zde bylo judikováno, že v konkrétních případech není vyloučena aplikace čl. 7 autorského zákona z roku 1912.¹⁷⁷

Pro účely stručného shrnutí právní úpravy autorských práv v Nizozemí, za nejzajímavější pro tuto práci lze považovat čl. 7 autorského zákona z roku 1912 týkající se děl zaměstnaneckých. Tento umožňuje zaměstnavateli (včetně právnických osob), aby byl u takových děl považován přímo za autora díla, čímž mu svěřuje nejenom majetková práva, ale rovněž i práva osobnostní. Současně lze zmínit i možnost převoditelnosti autorských práv upravenou v čl. 2 autorského zákona z roku 1912.

7.3 Spojené státy americké

Pojetí autorského práva ve Spojených státech amerických (dále jen „USA“) se vyznačuje původem z práva common law, které, oproti kontinentální právní kultuře dbající na osobnostně-právní povaze

---

¹⁷⁶ Rozhodnutí Nejvyššího soudu Nizozemí ze dne 19. 1. 1951, NJ 1952, 37

¹⁷⁷ Rozhodnutí Odvolacího soudu s-Hertogenbosch ze dne 4. 6. 1980, BIE 1985 (případ Van Gunsteren v. Lips)

autorského díla, tradičně klade důraz na cizí majetkové (vlastnické) pojetí autorského práva. Pokud se tedy v americké právní úpravě dbá především na ochranu díla jako takového a na umožnění jeho hospodářského využití k naplnění veřejných kulturních zájmů,¹⁷⁸ pak v evropské právní úpravě je centrem dění především autor samotný a způsob ochrany jeho tvůrčích projevů.

Základ pro autorské právo v USA vychází z Ústavy USA a to konkrétně z čl. I. oddíl 8, dle kterého „*je v pravomoci Kongresu podporovat vědecký pokrok a užitečné znalosti a umění tím, že zajistí spisovatelům a vynálezčům na určitou dobu výhradní právo k jejich dílům a vynálezům*“.

Pro ochranu počítačových programů v USA je potřeba se přesunout do 20. století. Jakkoliv se v průběhu 20. století objevovaly různé náznaky ochrany počítačových programů, původně pro autorskou (či patentovou) ochranu počítačových programů nebyla poptávka, neboť až do začátku 60. let 20. století bylo málo počítačů a většina počítačových programů byla vytvořena na objednávku právě pro in-house (vnitřní) aplikace.¹⁷⁹

Posun nastává zejména na základě doporučení speciální komise Kongresu v roce 1974, tj. National Commission on New Technological Use of Copyrighted Works (dále jen „*CONTU*“), v rámci přijetí autorského zákona z roku 1976, který nabyl účinnosti 1. ledna 1978 a který je považován za velkou revizi autorského práva v USA od roku 1909. Definice literárního díla v čl. 101 tohoto zákona pak otevřela prostor pro ochranu počítačového programu jako díla literárního; kategorie literárního díla byla uvedena v čl. 102 odst. (a) (1) ve výčtu osmi druhů autorských děl, kterým byla přiznána autorsko-právní ochrana jako tzv. autorským dílům původním („*original works of*

---

¹⁷⁸ NIMMER, M. B. – NIMMER, D.: *Nimmer on Copyright*. New York: Matthew Bender, 1997, kap. 1.03[A]

¹⁷⁹ HOLLAAR, A. L. *Legal protection of digital information*, digital-law-online.info, 26. 11. 2002, zdroj dostupný na: <http://digital-law-online.info/> [on-line k 31. 1. 2015]

authorship“). Literární dílo je v čl. 101 autorského zákona z roku 1976 legálně vymezeno jako dílo, jiné než audiovizuální dílo, vyjádřené slovy, čísly nebo jinými slovními nebo numerickými symboly a indiciemi, bez ohledu na povahu předmětů jako jsou knihy, periodika, skripta, zvukové záznamy, filmy, kazety, diskety nebo karty, ve kterých jsou obsaženy. A obdobně jako v kontinentální právní úpravě není chráněna myšlenka, ale její vnější vyjádření.¹⁸⁰

Následně na základě doporučení CONTU k doplnění autorského zákona z roku 1976, aby počítačové programy byly explicitně zařazeny pod ochranu autorského práva, došlo v roce 1980 o doplnění autorského zákona o explicitní definici počítačového programu v čl. 101. V tomto článku byl počítačový program definován jako *„set of statements or instructions to be used directly or indirectly in a computer in order to bring about a certain result“*, což by se dalo volně přeložit jako *„soubor příkazů a instrukcí používaných přímo nebo nepřímo v počítači za účelem dosažení určitého výsledku“*. Z úpravy je patrné, že chrání vyjádření myšlenky v počítačovém programu, spíše než myšlenku samotnou.¹⁸¹

Tato ochrana počítačového programu prostřednictvím autorského práva byla počítačovému programu přiznána odvolacím soudem 3. okruhu v případě *Whelean Associates v. Jaslow Dental Laboratory*.¹⁸² Citované rozhodnutí je významné v tom, že v něm bylo reagováno na v té době nové odvětví počítačových technologií, resp. počítačových programů jako autorských děl, ve snaze vymezit hranice ochrany počítačového programu v rámci autorského práva a to zejména z toho

---

¹⁸⁰ čl. 102 autorského zákona z roku 1976, část (b) „In no case does copyright protection for an original work of authorship extend to any idea, procedure, process, system, method of operation, concept, principle, or discovery, regardless of the form in which it is described, explained, illustrated, or embodied in such work“.

¹⁸¹ BURYAN, J. *Ochrana počítačového programu v zahraničí a v EU*, itpravo.cz, 16. 9. 2003, zdroj dostupný na: <http://www.itpravo.cz/index.shtml?x=136835> [online k 31. 1. 2015]

¹⁸² 797 F 2d 1222 (1986)

pohledu, zda lze chránit strukturu (organizaci) počítačového programu nebo toliko předmětem ochrany může být jen „literární“ zdrojový kód. Jde o případ týkající otázky dychotomie myšlenky a jejího vyjádření,¹⁸³ přičemž se soud nakonec přiklonil k žalující straně a pod pojem vyjádření myšlenky zahrnul i „*systém a strukturu programu*“ a to i pod vlivem jiných způsobů ochrany, než jen prostřednictvím literárního díla (tedy ochrana „*look and feel*“), prostřednictvím práva soutěžního.¹⁸⁴ Konkrétně se citovaný případ týkal počítačového programu, který v rámci pracovního poměru vytvořila žalující strana a při svém odchodu z pracovního poměru k němu odkoupila veškerá práva. Následně žalovaná strana uvedla na trh počítačový program, který principem fungování i svým vzhledem nápadně připomínal počítačový program žalující strany. V tomto případě však zdrojový kód/text a objektový kód byly jiné, neboť počítačový program byl vytvořen v jiném programovacím jazyce. Žalující strana namítala, že ochrana dle autorského práva má chránit toliko „literární“ elementy díla, tj. zdrojový kód/text a objektový kód, které byly v tomto případě odlišné od počítačového programu žalující strany. Současně žalovaná strana uváděla, že má být chráněno toliko vnější uspořádání, nikoliv vnitřní uspořádání/struktura a to vycházejíc i z doktríny ochrany vnějšího vyjádření myšlenky, na rozdíl od případné ochrany myšlenky samotné. Soud však tyto argumenty neuznal a pod pojem vyjádření myšlenky zahrnul i systém a strukturu počítačového programu, tj. vnitřní uspořádání (rozdělení programu na podprogramy, výběr datových

---

¹⁸³ poprvé pravidlo ochrany vyjádření myšlenky, nikoliv myšlenky samotné, zaznělo v případě Baker v. Selden (101 U.S. 99 (1879)) týkajícím se dvou knih o účetnictví, přičemž Nejvyšší soud USA rozhodl, že autorskoprávní ochrana knihy o účetnictví nemůže zajistit výhradní práva autora na určité metody účetnictví, které jsou v této knize vysvětleny a popsány..... Nejvyšší soud USA tím poukázal na rozdíly mezi autorskoprávní ochranou a patentovým právem, které chrání právě metody/myšlenky, na rozdíl od autorského práva, které chrání jejich vyjádření. Nejvyšší soud USA tak zjistil, že Selden, s ohledem na to, co požadoval, vlastně usiloval o patentování metody, nikoliv o autorskoprávní ochranu.

¹⁸⁴ BURYAN, J. *Ochrana počítačového programu v zahraničí a v EU*, itpravo.cz, 16. 9. 2003, zdroj dostupný na: <http://www.itpravo.cz/index.shtml?x=136835> [online k 31. 1. 2015]

souborů, jejich organizace a podobně), což bylo významné pro stanovení rozsahu ochrany počítačového programu. Soud ohledně hranice myšlenky a jejího vyjádření argumentoval i takto: „*the purpose or function of a utilitarian work would be the work's idea, and everything that is not necessary to that purpose or function would be part of the expression of the idea*”, což by se dalo volně přeložit tak, že účel a funkce tvůrčí činnosti jsou myšlenkou, nicméně vše, co k tomu není potřebné, je část vyjádření myšlenky.

Dalším případem vztahujícím se k rozsahu ochrany počítačového programu autorským právem v USA byl *Computer Associates vs Altai Inc.*¹⁸⁵ V tomto případě bývalý zaměstnanec *Computer Associates* odešel pracovat pro *Altai* (konkurenční výrobce software). Zde dostal za úkol vytvořit počítačový program (*OSCAR*) obdobný tomu, co již nabízel jeho bývalý zaměstnavatel, tj. *CA - SCHEDULER* (respektive jeho subprogram *ADAPTER*, který nebyl nabízen samostatně, ale jako integrální část *CA - SCHEDULER*). To také učinil, nicméně k tomu použil část zdrojového kódu svého bývalého zaměstnavatele, který opsal, a to aniž by se o tom svému zaměstnavateli zmínil. *Altai* po upozornění přepracoval svůj počítačový program tak, aby v *OSCARu* nezůstaly žádné prvky/části zdrojového kódu *ADAPTERu*;¹⁸⁶ *Altai* se ujistil, že literární prvky jím přepracovaného *OSCARu* již nejsou podstatně podobné literárním prvkům *ADAPTERu*. Prvostupňový soud rozhodl, že verze 3.4 počítačového programu *OSCAR* je podobná počítačovému programu *ADAPTER* a přisoudil *Computer Associates* odškodné, proti čemuž se *Altai* neodvolal. Současně však u verze 3.5 počítačového programu *OSCAR* soudce Pratt zjistil, že tato verze počítačového programu *OSCAR* nevykazuje podstatné podobnosti s částmi počítačového programu *Computer Associates* nazvanou *ADAPTER* a nárok zamítl. Odvolací soud rozhodnutí soudu prvního stupně potvrdil.

---

¹⁸⁵ 982 F.2d 693 (1992)

¹⁸⁶ verze *OSCARu* 3.4 obsahovala 30% zdrojového kódu *ADAPTERu*, což *Altai* nepopíral, avšak verze *OSCARu* 3.5 neobsahovala žádné

Ve svém odůvodnění částečně zkritizoval rozhodnutí v případě *Whelean Associates v. Jaslow Dental Laboratory* za nekonvenční přístup, jelikož autorskoprávní ochranu software rozšiřuje za hranice zdrojového kódu a posouzení toho, co ještě je funkční nebo účelem programu, je ponecháno na posouzení ad hoc.¹⁸⁷ Při svém rozhodování vycházel ze základní premisy, že myšlenka nemůže být předmětem ochrany, jde pouze o vyjádření té myšlenky.¹⁸⁸ Dále pak soud ve svém rozhodnutí poprvé aplikoval tzv. „*Abstraction-Filtration-Comparison test*“, ¹⁸⁹ přičemž k jeho použití dále uvedl, že programátoři mohou nadále získat příslušná autorská práva pro tvůrčí vyjádření autorského díla (*innovative utilitarian works containing expression*) a že dále části neumožňující ochranu dle autorského práva zůstávají tzv. *public domain* pro ostatní k použití jako stavební kámen jejich vlastních děl. Současně odvolací soud dodal, že správně nastavená ochrana obchodního tajemství, která jde mimo výlučné teritorium chráněné autorským právem, je právě tím nástrojem, který má zajistit a náležitě ochránit společnosti před zneužitím jejich obchodního tajemství (kam lze jistě zařadit také prvky, ze kterých se pak skládá samotný počítačový program).

Posledním případem, o kterém se zde zmíním, je případ *Lotus Development Corp. vs Borland International, Inc.*¹⁹⁰ V tomto případě

---

¹⁸⁷ GRAHAM, D. L. *Legal battles that shaped the Computer Industry*. 1st edition : Greenwood Publishing Group, 1999. 251 s

¹⁸⁸ *Baker vs. Selden* (viz výše)

¹⁸⁹ metoda pro identifikaci podstatných podobností neliterárních prvků v počítačových programech sloužící pro účely posouzení aplikace ochrany autorského práva a skládá se z 3 kroků, a to abstrakce (slouží k identifikaci toho, co v rámci počítačového programu je jeho vyjádřením a co je myšlenkou, zjednodušeně řečeno rozpad programu do různých úrovní od obecných do velmi specifických, tj. účel, struktura, moduly, algoritmy, struktura dat, zdrojový kód), filtrace (slouží k vyjmutí z posuzování takových aspektů, které nelze chránit v rámci autorského práva a to na všech úrovních uvedených výše) a porovnání (jsou posuzovány prvky, které byly identifikovány v 1. kroku a zůstaly i po provedení 2. kroku a porovnává tyto prvky obou programů, jestli jsou si podstatně podobné a také se posuzuje v případě podobnosti důležitost podobné části vzhledem k počítačovému programu jako celku).

¹⁹⁰ 49 F.3d 807 (1st Cir. 1995)

Lotus vytvořil počítačový program na vytváření tabulek. Borland vytvořil konkurující produkt, aniž by jakkoliv kopíroval zdrojový kód Lotusu, nicméně menu (nabídky) s názvy pokynů a způsob jejich uspořádání v hierarchii byly identické. Soud prvního stupně rozhodl, že Borland porušil autorská práva Lotusu vycházející z toho, že Borland mohl vytvořit alternativní strukturu menu.¹⁹¹ Borland odstranil toto menu a nahradil menu, které vycházelo z báze Lotusu, ale ponechal některé klíčové funkcionality. Lotus toto napadl a soud prvního stupně opět tento postup označil jako porušení autorského práva Lotusu, proti čemuž se Borland odvolal s argumentací, že struktura menu je toliko metoda fungování, která není způsobilá ochrany autorským právem.¹⁹² Odvolací soud změnil rozhodnutí soudu prvního stupně, přičemž se ztotožnil s argumentací Borlandu, že uspořádání menu je metoda fungování, která je nezpůsobilá ochrany dle autorského práva,¹⁹³ i když připustil, že Borland mohl nastavit alternativní strukturu menu. Lotus se obrátil na Nejvyšší soud USA, který svým rozhodnutím¹⁹⁴ rozhodnutí odvolacího soudu potvrdil.

Doktrína Works made for hire

Pokud hledáme srovnatelnou úpravu pro zaměstnanecké dílo dle AutZ, v USA je potřeba se blíže zabývat tzv. „works made for hire“ (dále jen „*works for hire*“). Dle čl. 101 autorského zákona z roku 1976 se za works for hire považují dva druhy tvorby autorských děl, a to díla zaměstnanecká a díla na objednávku.

Pro účely této práce se tedy budu blíže věnovat dílu zaměstnaneckému, za které se dle čl. 101 autorského zákona z roku 1976 považuje dílo vytvořené zaměstnancem v rámci výkonu pracovního

---

¹⁹¹ např. pokyn „Quit“ mohl být nahrazen pokynem „Exit“ atd.

¹⁹² 17 U.S.C. 102(b).

¹⁹³ metodu uspořádání menu, díky které uživatel kontroluje a ovládá počítačový program, přirovnal soud k tlačítkům na videorekordéru, kde také nelze chránit autorským právem např. tlačítka play nebo record.

¹⁹⁴ 516 U.S. 233 (1996)

poměru. Tzv. „works for hire“ díla lze najít v čl. 201 písm. b) autorského zákona z roku 1976, dle kterého pro případ tohoto díla, zaměstnavatel nebo jiná osoba, pro kterou bylo dílo vytvořeno, je považována za autora a není-li výslovně písemně sjednáno jinak, vlastní veškerá práva k takovému dílu přináležející. Do této kategorie však nespadá dílo vytvořené nezávislým dodavatelem, ale výlučně dílo vytvořené zaměstnancem. Rozlišení toho, zda se v konkrétním případě jedná o zaměstnance pro účely aplikace doktríny works for hire nemusí být vždy jednoduché. Proto je v této věci důležitý případ *Community for Creative Non-Violence v. Reed*,¹⁹⁵ ve kterém toto Nejvyšší soud USA řešil. Nejvyšší soud USA nejprve uvedl, že je potřeba odlišit dvě kategorie děl works for hire a to zaměstnanecká díla (viz výše) a dále díla na objednávku.¹⁹⁶ K tomu, zda se v konkrétním případě jedná o zaměstnanecké dílo, Nejvyšší soud USA uvedl, že je potřeba vůbec vyjasnit pojem „zaměstnanec“ použitý v zákonné úpravě, neboť podle toho se pak uplatní příslušná ustanovení definice works made for hire, tj. § 101 (1) u zaměstnaneckého díla, resp. 101 (2) u díla na objednávku. Nejvyšší soud USA v tomto případě stanovil 13 základních kritérií pro posouzení, zda se v konkrétním případě bude jednat o zaměstnanecké dílo či nikoliv.¹⁹⁷ Tyto faktory, ze kterých je dle Nejvyššího soudu USA potřeba vycházet a které implikují, že jde o vztah zaměstnanec x zaměstnavatel, je potřeba hledat v doktríně common law týkající se „agency“. V této doktríně uvedené faktory se dají rozdělit do tří skupin:

- kontrola zaměstnavatele nad vytvářeným dílem (jak bude vytvořeno, místo výkonu činnosti, podmínky pro vytvoření zahrnující nástroje apod.);

---

¹⁹⁵ 490 U.S. 730 (1989)

¹⁹⁶ dle definice v čl. 101 písm. b) autorského zákona z roku 1976 je za ně považováno toliko devět zákonem tam vymezených druhů děl, současně však musí být splněna podmínka písemné smlouvy, ve které strany výslovně uvedou, že dílo spadá pod režim works for hire

¹⁹⁷ ŠTĚDRONĚ, B. *Ochrana a licencování počítačového programu*. Praha : Wolter Kluwer ČR, 2010, s. 68. ISBN 978-80-7357-555-7

- kontrola zaměstnavatele nad zaměstnancem (kontrola plánu výroby, možnost zadávání jiné práce, rozhodování o způsobu výplaty apod.);
- status a postavení zaměstnavatele (zaměstnavatel podniká na trhu s takovými výrobky, poskytuje zaměstnanci benefity a platí jeho daně apod.)

Jakkoliv nejsou uvedené faktory úplné a Nejvyšší soud USA také uvedl, že samotná kontrola nad prováděním díla bez dalších faktorů nemusí ještě označovat, že jde o závislý vztah (zaměstnanec x zaměstnavatel), je potřeba shrnout, že čím více příslušný vztah pomocí výše uvedených faktorů připomíná závislou činnost, pak s největší pravděpodobností půjde o dílo, které bylo vytvořené v rámci výkonu pracovního poměru jako dílo zaměstnanecké.

Zajímavé je u druhé kategorie (díla na objednávku), kromě toho, že jde o taxativní výčet 9 vymezených druhů děl, i to, že je potřeba rovněž splnit podmínku písemné smlouvy, ve které strany výslovně uvedou, že se jedná o dílo na objednávku.

Pro aplikaci institutu works for hire je důležité také to, že dle § 201 (b) se při splnění zákonem stanovených podmínek za autora považuje zaměstnavatel nebo osoba, pro kterou bylo dílo vytvořeno, není-li písemně sjednáno jinak. Požadavek na písemnou formu vychází z výkladové praxe amerických soudů, kdy má chránit práva objednatele před neoprávněnými nároky, které mohou být vyvolány různými výklady ústních dohod a slouží k vymezení rozsahu subjektivních autorských práv jednotlivých osob vytvořeným nehmotným statkům.^{198 199} Autorské právo USA, které vychází z pozitivního práva, tak umožňuje, na rozdíl

---

¹⁹⁸ TŮMA, P. *Smluvní licence v autorském právu*. Praha : C H. Beck, 2007, str. 109, ISBN 978-80-7179-573-5

¹⁹⁹ srov. rozhodnutí ve věci Schiller & Schmidt, Inc. v. Nordisco Corp., 969 F.2d 410, ze dne 23. července 1992

od kontinentální právní úpravy vycházející z přirozenoprávní teorie, aby tvůrce díla a autor díla, byly rozdílné osoby.

Autor works for hire²⁰⁰ (zaměstnavatel či osoba, pro kterou bylo takové dílo vytvořeno) dle § 302 (c) autorského zákona z roku 1976 požívá ochrany po dobu 95 let od první registrace nebo 120 let od vytvoření díla a to podle toho, které datum uplyne první (ostatní díla jsou standardně chráněna po dobu života autora a 70 let po jeho smrti) a ochrana vyprší dle § 305 autorského zákona z roku 1976 ke konci kalendářního roku, ve kterém nastane rozhodné datum.

Další důležitý rozdíl oproti kontinentální právní úpravě je především v tom, že právní úprava v USA umožňuje tzv. „buy-out“ autorských práv, tj. smluvní převoditelnost autorského práva. Autor je tak dle § 201 (d) autorského zákona z roku 1976 oprávněn převést vlastnictví autorských práv k dílu a to, jak celek, tak jejich část na třetí osobu, čímž převodce v rozsahu převáděných práv ztrácí autorská práva k takovému dílu. Tato skutečnost vychází z doktríny common law, která umožňuje translativní převod autorských práv, na rozdíl od kontinentální přirozenoprávní teorie, dle které je autorské právo spjata s osobou autora.

Obsahem autorského práva v USA nejsou jako v kontinentální právní úpravě práva osobnostní, práva majetková a jiná práva majetková. Autorský zákon USA z roku 1976 zná dle § 106 pouze tzv. práva exklusivní (práva majetková). Mezi tato práva se řadí:

- právo na pořizování kopií autorského díla;
- právo na vytváření odvozených děl z autorského díla;²⁰¹
- právo na distribuci díla;

---

²⁰⁰ díla vytvořená po 1. 1. 1978

²⁰¹ dle § 101 jde o dílo založené na jednom či několika dříve existujících dílech ... dílo sestávající z edičních úprav, poznámek, rozvinutí či jiných modifikací, které jako celek představují originální autorské dílo, jsou "odvozeným dílem"

- právo na vystavování díla na veřejnosti;
- právo na sdělování díla veřejnosti;

U autorského práva v USA je vhodné také stručně pohovořit o tzv. *publication*²⁰² (volně přeloženo jako zpřístupnění) a registraci autorských děl v USA. Také v USA není v současné době pro ochranu autorským právem potřeba žádná registrace či zveřejnění. Nebylo tomu tak vždy, neboť před rokem 1978 bylo dle autorského zákona z roku 1909 pro ochranu autorského díla potřeba jeho zveřejnění (act of publication) na základě oznámení o vzniku autorského práva (notice of copyright) a to při splnění dalších podmínek. Tento požadavek, tj. oznámení o vzniku autorského práva, byl vypuštěn v okamžiku, kdy USA přistoupily k BÚ (s účinností od 1. 3. 1989). Jakkoliv v současné době není registrace podmínkou pro ochranu autorského díla autorským právem v USA,²⁰³ autorské právo USA poskytuje registrovaným autorským dílům výhody, které mají vlastníky autorských práv motivovat v registraci, a to např.:²⁰⁴

- registrace vytváří veřejný záznam o nároku na autorská práva;
- registrace je vyžadována u děl, které mají původ v USA, před podáním žaloby o porušení autorských práv k nim;
- pokud je registrace provedena před nebo 5 let po zpřístupnění díla, pak registrace zřizuje prima facie důkaz u soudu o platnosti autorských práv k dílu a obsahu údajů v certifikátu;
- pokud je registrace provedena během tří měsíců od zpřístupnění díla veřejnosti nebo před porušením práv k dílu,

---

²⁰² ve smyslu uvedeném v § 101 jako rozšiřování rozmnoženin díla veřejnosti prodejem nebo jiným převodem vlastnického práva, nebo půjčením, nájmem apod.

²⁰³ dílo je chráněno automaticky od okamžiku jeho vytvoření, za který se považuje jeho zachycení v jakékoli objektivně vnímatelné podobě

²⁰⁴ United States Copyright Office (a department of the Library of the Congress). *Copyright basics*, copyright.gov, zdroj dostupný na: <http://www.copyright.gov/circs/circ01.pdf> [on-line k 31. 1. 2015]

žalobce je oprávněn v rámci žaloby požadovat i zákonné odškodnění a náhradu nákladů právního zastoupení. Jinak je možné oprávněnému k dílu přiznat pouze skutečnou škodu a ušlý zisk.

Patentovatelnost software v USA

V rámci právní úpravy v USA je rovněž vhodné stručně pohovořit i o otázce patentovatelnosti počítačového programu (software).

Patenty jsou v USA upraveny v patentovém zákoně z roku 1952, přičemž patentovatelnost vychází z § 101 tohoto zákona: „*Whoever invents or discovers any new and useful process, machine, manufacture, or composition of matter, or any new and useful improvement thereof, may obtain a patent therefor, subject to the conditions and requirements of this title*“.

Z citované dikce patentového zákona z roku 1952 je zřejmé, že jeho využití, resp. možnost patentovatelnosti, je poměrně široká. V USA je možné získat patent na jakýkoliv výrobek nebo proces, pokud je takový vyroben lidskou bytostí a výsledek je hmatatelný, konkrétní a k užítku.²⁰⁵

Protože je patentový zákon z roku 1952, pak, s ohledem na to, kdy došlo k širšímu užívání software, se tato otázka ve vztahu k software vyvíjela zejména v příslušných soudních rozhodnutích. První zmínku vývoje přístupu k patentovatelnosti software lze zaznamenat v případě *Gottschalk vs. Benson*.²⁰⁶ V tomto případě šlo o metodu, která prostřednictvím obecného počítače umožňovala převádět čísla z formátu desítkové soustavy do formátu čistě binárních čísel. Otázkou, kterou se soud především zabýval, bylo, zda tento proces lze podřadit pod ochranu dle patentového zákona z roku 1952. Soud shledal, že nárok se netýkal

---

²⁰⁵ LLOYD, I. *Information Technology law*. Oxford: Oxford University Press, 2008, str. 300.

²⁰⁶ 409 U.S. 63 (1972)

žádného typu programovacího počítače, ani nezahrnoval speciální metodu výroby stroje či přeměny látek jako v předchozích kauzách, které se týkaly patentovatelnosti procesu a s tím, že by nárok zamezil jakémukoliv použití této obecné metody (myšlenky) týkající se pouze matematického vzorce (algoritmu), jej zamítl. Tímto rozhodnutím se na několik let omezila možnost patentovatelnosti software.

K dalšímu rozhodnutí, které popisovalo vývoj přístupu k patentovatelnosti software v USA, došlo v případě *Diamond vs. Diehr*.²⁰⁷ V tomto případě šlo o vynález metody týkající se zpracování kaučuku v lisu. Tato metoda umožňovala pomocí zabudovaných termočlánků přímo v lisu prostřednictvím software a příslušného výpočtu měřit teplotu a automaticky otevřít lis přesně v okamžiku, kdy by měl být produkt hotový. Do té doby bylo potřeba lis otevírat a zjišťovat teplotu a podle toho odhadovat, zda produkt hotový je či ještě není. Nejvyšší soud USA zde zopakoval, že matematický algoritmus jako takový není způsobilý patentové ochrany. Nicméně dodal, že toto je potřeba odlišovat od nároku týkajícího se patentovatelnosti přístroje, který k tomu využívá i právě zmiňovaného matematického algoritmu. Tento, ve zmiňovaném případě přístroj, který prostřednictvím algoritmů zpracovaných v software pomáhá vyrábět gumu, patentovatelný je.

Dále v této otázce lze zmínit rozhodnutí v případě *State Street Bank & Trust v. Signature Financial Group, Inc.*,²⁰⁸ které za způsobilý patentové ochrany označilo nárok týkající se spíše obchodní metody či matematického algoritmu, čímž se více otevřela možnost patentovatelnosti software (včetně obchodních metod) jako takového. Federální odvolací soud zde argumentoval, že jsou patentovatelné

---

²⁰⁷ 450 U.S. 175 (1981)

²⁰⁸ 149 F.3d 1368, 47 U.S.P.Q.2d 1596

obchodní metody, software i jiné vynálezy, které dosahují „užitečného, konkrétního a hmotného výsledku“.²⁰⁹

Za jedno z důležitějších rozhodnutí, které zase možnost patentovatelnosti software určitým způsobem omezilo, je obecně považováno rozhodnutí *In re Bilski*.²¹⁰ V tomto případě šlo o patentovatelnost metody k řízení rizik v rámci obchodu s komoditami. Federální odvolací soud odmítl použít test aplikovaný v případě *State Street Bank & Trust v. Signature Financial Group, Inc.* a uvedl, že proces je způsobilý patentové ochrany, pokud je spojen s konkrétním přístrojem nebo zařízením a mění určitý předmět do jiného stavu nebo věci, tj. proces musí projít tzv. *machine-or-transformation* testem. Na základě toto Federální odvolací soud uvedl, že žadatel nesplnil tzv. *machine-or-transformation* test a jeho nárok tak není způsobilý patentové ochrany. Nejvyšší soud USA při projednávání tohoto případu nazvaném *Bilski v. Kappos*²¹¹ nejprve částečně změnil rozhodnutí *In re Bilski*, přičemž ve svém rozhodnutí uvedl, že tzv. *machine-or-transformation* test není jediný a definitivní test k určení způsobilosti k patentové ochraně, nicméně je pomocným a důležitým vodítkem k analýze této otázky, aby pak potvrdil názor Federálního odvolacího soudu, že dotčený nárok je nezpůsobilý patentové ochrany.

V rámci stručné komparace s českou právní úpravou zmíním dvě podstatné odlišnosti. První je ta, že v rámci doktríny *work for hire* se zaměstnavatel, není-li písemně sjednáno jinak, považuje přímo za autora díla, čímž autorské právo v USA umožňuje, aby tvůrce díla a autor díla byly dvě odlišné osoby. Druhým podstatným rozdílem je především smluvní převoditelnost autorských práv v USA, tj. na rozdíl od kontinentálního pojetí autorského práva, je možný translativní (pravý)

---

²⁰⁹ TYSVER, D. A. *The History of Software Patents: From Benson, Flook, and Diehr to Bilski and Mayo v. Prometheus*, bitlaw.com, zdroj dostupný na: <http://www.bitlaw.com/software-patent/history.html> [on-line k 31. 1. 2015]

²¹⁰ 545 F.3d 943, 88 U.S.P.Q.2d 1385 (Fed. Cir. 2008)

²¹¹ 561 U.S. ____ (2010)

převod autorských práv k dílu, kterým převodce v rozsahu převodu ztrácí autorská práva k takovému dílu.

7.4 Velká Británie

Moderní koncept autorského práva ve Velké Británii vychází z roku 1710, kdy byl přijat zákon královny Anny (*Statute of Anne*); je znám především jako první zákon, který přímo chránil práva autorů přes jejich výlučná práva k rozmnožování svých nehmotných výtvorů a současně také stanovil i dobu ochrany jejich autorských práv.²¹²

Současné autorské právo ve Velké Británii vychází především ze zákona z roku 1988 (*United Kingdom Copyright, Designs and Patent Act*, dále jen „*CDPA*“).

Autorské právo (*copyright*) je dle čl. 1 odst. 1 CDPA majetkovým právem k dílu, přičemž CDPA rozděluje díla do 9 kategorií (literární, umělecké, dramatické, hudební apod.). Počítačový je chráněn jako dílo literární (čl. 3 odst. 1 písm. b) CDPA).

K určení toho, komu náleží autorská práva k dílu (*copyright*), je potřeba od sebe důsledně odlišovat pojem autorství (*authorship*) a pojem vlastnictví autorských práv (*ownership of copyright*). Autorem díla je dle čl. 9 odst. 1 CDPA osoba, která dílo vytvořila, případně to může být dle čl. 10 CDPA vklad dvou a více osob na vytvoření díla, jejichž vklady nelze od sebe oddělit, tj. spoluautoři. Následně základní pravidlo pro určení, kdo je prvním vlastníkem autorských práv, je upraveno v čl. 11 odst. 1 CDPA a je jím v první řadě autor. Nicméně existují i výjimky, kdy namísto autora bude prvním vlastníkem autorských práv subjekt odlišný. Mezi tyto výjimky patří např. dle čl. 11 odst. 2 CDPA právě zaměstnavatel autora, pokud autorské dílo bylo vytvořeno zaměstnancem v rámci jeho zaměstnaneckého poměru, není-li sjednáno jinak. K autorství lze ještě doplnit, že CDPA obsahuje několik specifických případů autorství, a to např. pro díla anonymní (není známa identita

---

²¹² PATRY, W. F.: *Copyright Law and Practice*, BNA Books, 1995, str. 11

autora či spoluautoři, a to ani po učinění přiměřených kroků k jejímu zjištění) a počítačem generovaná (jde o taková díla generovaná počítačem, kdy neexistuje žádný lidský autor) literární, dramatická, hudební nebo umělecká díla (v takovém případě je autorem osoba, pro kterou jsou opatření nezbytná k vytvoření díla prováděna).

Obsahem autorských práv jsou v souladu s čl. 2 CDPA:

- výlučná práva „majetková“ (*copyright*), která náleží vlastníkově autorských práv a která zahrnují zejména právo na rozmnožování díla, právo na sdělování díla veřejnosti, právo na půjčování či pronájem díla apod. (čl. 16 odst. 1 CDPA); a současně
- práva osobnostní (*moral rights*), která s určitými výjimkami náleží přímo autorovi, bez ohledu na to, zda je rovněž v postavení vlastníka autorských práv či nikoliv, a to např. právo být označen jako autor a právo na obranu proti nakládání (*treatment*; zde ve smyslu úprav, změn či doplnění díla apod.) s dílem způsobem, který snižuje jeho hodnotu (čl. 75, resp. čl. 80 CDPA).²¹³

Výlučná majetková práva jsou dle čl. 90 odst. 1 CDPA převoditelná, přičemž cese může být jak úplná, tak rovněž částečná. K cesi je dle čl. 90 odst. 3 CDPA potřeba písemná forma; příslušný dokument musí být podepsán převodcem nebo jinou osobou jeho jménem. Jakkoliv CDPA obsahuje právě zmíněné náležitosti pro cesi, náležitosti převodního dokumentu smlouvy neobsahuje. Proto v konkrétním případě bude vždy posuzováno jednání vlastníka

---

²¹³ zajímavostí je to, že tato práva se např. neuplatní na počítačové programy (čl. 79/2 písm. a), resp. čl. 81/2 CDPA)

autorských práv, přičemž již z jeho chování a jednání může k cesi dojít, aniž by byla uzavřena písemná smlouva o převodu.²¹⁴

Naopak práva osobnostní jsou dle čl. 94 CDPA nepřevoditelná s výjimkami upravenými pro případ smrti osoby oprávněné k výkonu osobnostních práv k dílu.

Ve Velké Británii není potřeba splnit žádné formální náležitosti k tomu, aby bylo dílo způsobilé autorskoprávní ochrany s určitou výjimkou splnění formálních náležitostí pro případ, kdy má být určité osobě přiznána osobnostní práva k autorskému dílu (čl. 78 CDPA).

Ochrana autorských práv trvá obvykle po dobu autorova života a 70 let po jeho smrti.

Zaměstnanecké dílo ve Velké Británii

Jak již bylo uvedeno výše, zaměstnavatel autora se považuje za vlastníka autorských práv k autorskému dílu, které vytvořil zaměstnanec v rámci zaměstnaneckého poměru (čl. 11 CDPA). Právní úpravu zaměstnaneckého díla ve Velké Británii lze přirovnat k právní úpravě v USA; obě zaměstnavatelům, na rozdíl od tradiční evropské kontinentální právní úpravy, nesvěřují jen příslušná oprávnění k výkonu majetkových práv k autorskému dílu, ale zaměstnavatele považují za první vlastníky autorských práv.

---

²¹⁴ případ *Lakeview Computers plc vs Steadman and others* [1999] E.W.J. No. 6192. V tomto konkrétním případě šlo o to, že autor počítačového programu Steadman založil se svým bratrem novou společnost a k počítačovému programu, aniž byla uzavřena písemná dohoda, se choval jako k majetku nově založené společnosti. Pak Steadman společnost opustil a došlo ke sporu o to, zda i jím vytvořené počítačové programy patří nově založené společnosti. Steadman argumentoval, že žádnou písemnou dohodu o tom s nově založenou společností neuzavřel. Soud tuto argumentaci odmítl s tím, že jakkoliv CDPA obsahuje povinnost písemné formy týkající se cesi, není to v příslušném ustanovení uvedeno ve vztahu k dohodě o této cesi. Tedy dohoda nemusí být v písemné podobě a může vyplývat i z jednání a chování autora, přičemž Steadman jasně demonstroval, že všechna software mají patřit nově založené společnosti. Soud uvedl, že k dohodě o cesi došlo a tato nabyla účinnosti jako tzv. equitable assignment.

Obecné pravidlo pro to, na jaké případy se ustanovení o „zaměstnaneckém díle“ aplikují, vychází např. z Whitford Committee report on Copyright and Designs Law Cmnd. 6732 (1977) dle kterého „pokud je osoba zaměstnaná k výkonu určité práce a dostává za tuto práci zapláceno, pak produkty takové práce by měly, není-li sjednáno jinak, náležet zaměstnavateli“. Z toho je zřejmé, že klíčovými faktory bude zejména to, zda příslušné dílo vytvořil zaměstnanec zaměstnavatele, zda to bylo v rámci pracovního poměru a zda neexistuje dohoda o opaku, přičemž k nim lze doplnit následující:

- pojem zaměstnanec je popsán v čl. 178 CDPA, přičemž jde o osobu, která je zaměstnána na základě contract of service or of apprenticeship.²¹⁵ Nicméně existuje celá řada pracovněprávních vztahů, proto bude vždy záležet na posouzení povahy konkrétního vztahu mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem, případně náplně denních aktivit pracovníka k určení toho, zda jde skutečně o zaměstnance ve smyslu zde uvedeného posouzení.²¹⁶ Zohledňují se určitá kritéria jako např. pojmy užívané v příslušném smluvním dokumentu, rozsah odpovědnosti mezi smluvními stranami, dohody o příslušné odměně, kdo poskytuje pracovní vybavení, kdo najímá pracovníky, kdo nese ztrátu a případně obdrží zisk apod.²¹⁷ Je tedy patrné, že stejně jako v USA, je celá řada faktorů, které je potřeba dostatečně posoudit pro to, aby pracovník splňoval příslušné podmínky, tj. byl v určitém pohledu v závislém postavení vůči zaměstnavateli, který mu poskytuje prostředky k tomu, aby dílo vytvořil;

---

²¹⁵ Apprentice volně přeloženo jako učeň, jenž je, v rámci vztahu se subjektem, který tohoto učně připravuje na to stát se kvalifikovaným pro příslušnou živnost/povolání, v pozici zaměstnance (např. *Wiltshire Police Authority v. Wynn 1981*)

²¹⁶ BENTLY, L. SHERMAN, B. *Intellectual Property law*, Oxford University Press, 2008, str. 118

²¹⁷ případ *Robin Ray v. Classic FM* [1998] FSR 622

- podmínka, aby k tomu došlo v rámci pracovního poměru je neméně důležitá. V české právní úpravě také nestačí, že dílo bylo zaměstnancem vytvořeno během pracovního poměru, ale musí jít skutečně o dílo, které vznikne právě při výkonu pracovněprávních úkolů (srovnej kapitola 4 této práce); nepůjde tedy o případy děl, která zaměstnanec např. vytvoří v rámci svého volného času mimo rámec svého pracovněprávního vztahu se zaměstnavatelem (proto je vhodné i na toto pamatovat v pracovní smlouvě).²¹⁸ U této podmínky ve Velké Británii jde o to, na jakou práci byl zaměstnanec vůbec zaměstnán a zda dílo, které bylo vytvořeno, spadalo do jeho pracovní náplně, k čemuž slouží zejména posouzení obsahu příslušného smluvního vztahu (např. spadá dílo do pracovní náplně zaměstnance, očekával či vyžadoval zaměstnavatel jeho vytvoření a pro případ opaku došlo k porušení smlouvy apod.).²¹⁹ Pokud zaměstnanec vytvořil takové dílo a bylo vytvořeno ve prospěch zaměstnavatele, pak obvykle bylo vytvořeno v rámci pracovního poměru. Pozor však na to, že mezi taková díla může patřit např. i dílo, které zaměstnanec vytvořil po pracovní době doma a bez využití svěřených prostředků od zaměstnavatele, rozhodující pro takové posouzení je obsah příslušné smlouvy mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem.²²⁰

---

²¹⁸ případ *Stephenson Jordan and Harrison Ltd v MacDonald and Evans* [1952] RCP 10, ve kterém účetní dával veřejná školení (a popsal tato školení i v knize), přičemž bylo rozhodnuto, že copyright nepatří zaměstnavateli, i když pro účely školení poskytoval účetnímu administrativní zázemí a za lekce mu také platil. Rozhodně bylo, že účetní byl zaměstnán nikoliv na poskytování veřejných školení, ale jako účetní poradce pro klienty

²¹⁹ CADDICK, N., DAVIES, G., HARBOTLLE, G. *Copinger and Skone James on Copyright*, Sweet and Maxwell, 2013

²²⁰ případ *Missing Link Software v. Magee* [1989] FSR 361

- další podmínkou, shodně s českou právní úpravou, je, aby mezi smluvními stranami nebylo sjednáno jinak. Z pohledu času by taková dohoda musela být uzavřena předtím, než bude dílo vytvořeno, v opačném případě by šlo již o postoupení nebo o dohodu o postoupení autorských práv. Dohoda může být písemná či ústní, vyjádřená nebo implicitní; obecně takové dohody budou písemné. Jakkoliv tyto dohody mohou být i implicitní např. podle zvyklostí.²²¹

Jak již bylo zmíněno výše, autorský zákon ve Velké Británii rovněž rozeznává tzv. práva osobnostní (*moral rights*), která jsou svěřena přímo autorovi, přestože prvním vlastníkem autorského díla je subjekt odlišný. Nicméně existují výjimky, kdy tato práva nelze uplatnit a mezi tyto výjimky patří mj. právě díla zaměstnanecká. Např. právo autora být jako autor díla označen se dle čl. 79 odst. 3 CDPA se pro díla zaměstnanecká neuplatní. To samé platí dle čl. 82 odst. 1 písm. a) CDPA o právu bránit nakládání s dílem způsobem, který snižuje jeho hodnotu s výjimkou případů, kdy je autor takového díla identifikován.

V rámci stručné komparace s českou právní úpravou lze konstatovat, že právní úprava zaměstnaneckého díla ve Velké Británii je obdobná právní úpravě v USA. Tedy především, že zaměstnavatel je považován za prvního vlastníka autorských práv k zaměstnaneckému dílu a současně stejně jako v USA je i ve Velké Británii copyright převoditelný.

---

²²¹ případ *Noah v. Shuba* [1991] FSR 14, který se týkal otázky postoupení autorských práv zaměstnanců vydavatelům a získávání odměny za to s tím, že pokud bylo dlouhodobá praxe zaměstnavatele nechávat zaměstnance jednat jako majitele autorských práv, dohoda o tomto byla uzavřena; taková dohoda může být zaměstnavatelem do budoucna změněna.

ZÁVĚR

Stále více činností ve společnosti je zajišťováno s pomocí počítačových programů. A protože základním měřítkem pro většinu těch, kteří je vytvářejí, je uspět na trhu a svůj nápad zpeněžit, není potřeba dodávat, že vývoj takových počítačových programů může být nemalou investicí, kterou je potřeba náležitě ochránit.

Ochranu počítačových programů lze zajistit i pomocí autorského práva. Je však potřeba dodat, že počítačový program je velmi specifickým autorským dílem, pokud má být srovnáváno s tradičními autorskými díly. Dalo by se zjednodušeně říct, že jeho zařazení pod autorskoprávní ochranu spolu s tradičními autorskými díly (těmi, které vznikly jedinečnou tvůrčí činností autora) vzešlo z potřeby nebo spíše z nutnosti jej nějak chránit, přičemž jiný vhodnější způsob ochrany v době rozmachu počítačových programů nebyl k dispozici. Proto lze zaznamenat i diskuze o tom, že by měla existovat právní úprava počítačových programů *sui generis* a to nejenom pro jejich rozdílnost od ostatních tradičních autorských děl, ale i pro jejich čím dál větší hospodářský a společenský význam.

Tato práce ale vychází ze současného stavu, tj. počítačového programu jako díla, které požívá při splnění zákonných podmínek autorskoprávní ochrany. Cílem této práce je poskytnout jejím čtenářům ucelený výklad a náhled do problematiky počítačového programu jako zaměstnaneckého díla a jeho specifik, a to včetně rozboru institutu zaměstnaneckého díla v platné právní úpravě, tj. institutu, který posiluje právní postavení subjektů odlišných od samotných autorů. K pochopení této problematiky je rovněž obsažen i exkurz do vývoje popisované problematiky zaměstnaneckého díla. Práce obsahuje i stručný exkurz do mezinárodní a komunitární právní úpravy ochrany počítačového programu, přičemž je zřejmé, že česká právní úprava ohledně ochrany počítačového programu byla komunitární právní úpravě přizpůsobena.

K právní úpravě dispozice se zaměstnaneckým dílem není bez zajímavosti uvést, že tato je poměrně stručná. Z praktických zkušeností a postřehů autora z relevantní smluvní praxe je ale zřejmé, že smluvní praxe reflektuje, co je potřeba pro účely této dispozice řešit či minimálně zvážit. Ať už jde o pohled zaměstnavatelů autorů nebo těch, kterým je počítačový program nabízen. To však klade velký důraz na kvalitu příslušné smluvní dokumentace, potažmo na erudici těch, kteří ji připravují, neboť autorská práva (majetková i osobnostní) jsou v České republice nepřevoditelná. Právě uvedené lze považovat za určité negativum omezující větší flexibilitu dispozice s počítačovými programy. Tím spíše vytvořenými jako díla zaměstnanecká, s čímž částečně souvisí i další určité negativum, že u zaměstnaneckého díla nelze zaměstnavatele považovat přímo za autora takového díla. Za určité negativum lze také považovat specifický případ díla na objednávku, pokud je takovým dílem počítačový program a je vytvářen na zakázku zhotovitelem – většinou právníckou osobou. Tím, kdo nese povětšinou náklady na zhotovení takového počítačového programu, je objednatel, nicméně v postavení obdobném zaměstnavateli není investor - objednatel, ale právě zhotovitel; i zde tedy platí doporučení na kvalitu příslušné smluvní dokumentace.

Pokud se má dále obecně hovořit o vhodnosti autorskoprávní ochrany počítačových programů, z určitého pohledu můžeme říci, že nemusí být zcela vhodná. Především to může být tím, že výslovně nechrání myšlenky a principy, na kterých je počítačový program založen. Nicméně na druhou stranu je potřeba doplnit, že česká právní úprava obsahuje i jiné způsoby ochrany počítačových programů, které lze případně použít souběžně vedle autorskoprávní ochrany.

Kapitola obsahující exkurz do vybraných zahraničních právních úprav, ať už té české právní úpravě bližší (např. Slovensko) nebo těch, které vychází z odlišného pojetí autorského práva (USA, Velká Británie) může přehledně ilustrovat největší odlišnosti kontinentálního pojetí autorských práv od anglosaského pojetí autorských práv. Ať už jde o možnost translativního (pravého) převodu autorských práv nebo o to, že

prvním vlastníkem copyrightu v některých zemích nemusí být přímo tvůrce takového díla, ale jeho zaměstnavatel.

Za přínos této práce lze považovat i to, že reflektuje i rok účinnou rekonstrukci soukromého práva (zejména NOZ), přičemž obsahuje i některé postřehy, které již byly odbornou veřejností ve vztahu k autorským právům a jejich obsahu, s ohledem na NOZ, diskutovány.

Shrnu-li stručně obsah této práce, cílem bylo poskytnout širšímu okruhu čtenářů ucelený pohled na institut zaměstnaneckého díla, je-li takovým dílem počítačový program, včetně poznatků z relevantní smluvní praxe. A jelikož je počítačový program velmi specifickým autorským dílem oproti tradičním autorským dílům, bude zajímavé sledovat, jakým směrem se tato problematika bude dále ubírat. Sice např. absolutní povaha autorských práv v kontinentálním pojetí může být určitou nevýhodou, zejména pak ve vztahu k dispozici s obsahem práv autorských, nicméně se domnívám, že i v rámci platné právní úpravy lze nalézt instituty, pomocí nichž můžeme v praxi ochránit zájmy těch, pro které je to zamýšleno. To se týká i zaměstnavatelů samotných autorů, kterým platná právní úprava ze zákona poskytuje příslušná oprávnění k zhodnocení své investice do zaměstnaneckého díla (ať už jde o právo výkonu autorových majetkových práv k zaměstnaneckému dílu, případně možnost postoupení tohoto práva na třetí osobu). Pokud tedy, s ohledem na zmiňovanou specifickou počítačových programů, nebude sílit zájem na určitém přiblížení se k některým, pro dispozici s počítačovými programy vhodným, prvkům práva anglosaského (např. při splnění zákonem stanovených skutkových okolností bude zaměstnavatel přímo autorem díla, případně i možnost dispozice přímo s obsahem práv autorských).

SUMMARY

More activities in society are ensured with the help of the computer programs. And because the key measure for most of the subjects, who create them, is to succeed within the market and monetize their idea there is no need to add the development of such computer programs can be a considerable investment which has to be protected adequately.

The protection of the computer programs can be also provided by the copyright protection. Although, it is important to add the computer program is a very specific author's work if compared with the traditional author's works. One could simply say its inclusion under the copyright protection with the traditional author's works came from the need or rather from the necessity to somehow protect them while another preferable method of protection during the development of computer programs was not available. Therefore it is possible to see the discussions there should be sui generis legislation for the computer programs because not only for their difference from the other traditional author's works but also for their growing economic and social importance.

This thesis is based on the current status, i.e. the computer program as a work that enjoys the copyright protection subject to fulfillment of the statutory conditions. The aim of this thesis is to provide a comprehensive interpretation and insight into a topic of the computer program as an employee work and its specifics to its readers including a detailed analysis of the employee work institute in legal regulation in force, i.e. institute which strengthens the legal status of entities other than the authors themselves. In order to understand this issue the thesis also contains the excursion to the development of the described subject matter of the employee work. The thesis also contains a brief excursion into the international and the European legislation concerning the protection of a computer program from which it is evident the Czech legislation regarding the legislation concerning the protection of a computer program was adapted to the European legislation.

It is interesting to note the Czech legislation concerning the disposal of the employee work is relatively brief. But from the author's practical experience and observations with respect to the relevant contractual practice it is clear the contractual practice reflects what is needed to be solved or at least to be considered with respect to such disposition. Whether it is the view of the authors' employers or those to whom the authors' employers offer the computer program. However this puts a great emphasis on the quality of the relevant contractual documentation with respect to the erudition of those who prepare it because the copyright in the Czech Republic (economic and moral rights) is non-transferable. This may be considered as a negative aspect which limits a greater flexibility with respect to disposition of the computer programs. A fortiori with respect to those created as employees works which partially relates to the other specific negative aspect of the employee's work that the employer cannot be considered as the author of such work. As other negative aspect can be also considered a specific case of a work created on order if such work is a computer program and is created by the supplier (a legal entity) on the basis of the order. The person who mostly carries the cost of the creation of a computer program is the investor however such investor is not in a similar position to the employer it is the supplier; so again it is recommended to ensure the quality of the relevant contractual documentation.

To continue with the general discussion regarding the suitability of a copyright protection for the computer program we might say from a certain perspective it may not be suitable entirely. Above all it may be because it expressly does not protect the ideas and principles on which the computer program is based. On the other hand it should be added the Czech legislation includes other methods to protect computer programs that can be used optionally in parallel with the copyright protection.

The chapter containing the excursion to selected foreign legislation, whether closer to Czech legislation (eg. Slovakia) or those based on a different concept of copyright (USA, UK) can clearly illustrate the

biggest differences of the continental concept of copyright from the Anglo-Saxon concept of copyright. Whether it's a possibility of the transfer of copyright or the fact the first owner of copyright in some countries may not be the creator of that work himself but his employer.

As the benefit of this thesis it may be also considered it reflects a one year effective new legislation of the private law (in particular the new Civil Code) and includes some remarks that have been discussed within the professional community in relation to the copyright and its contents with respect to a new Civil Code.

If I summarize briefly the content of this thesis the aim was to provide to a wider range of its readers a comprehensive view at the institute of the employee work if such work is a computer program, including the knowledge of the relevant contractual practice. And since the computer program is a very specific copyright work compared to the traditional copyright works it will be interesting to see in what direction this issue will be heading. The absolute nature of copyright in the continental concept can be a disadvantage especially in relation to the disposal of the content of copyright however I am of the opinion even under the current Czech legislation we may find institutes that can help us in practice to protect the interests of those to whom it is intended. This also applies to authors' employers to whom the legislation provides the appropriate tools to monetize their investment in employee work (whether it is the right to exercise the author's economic rights with respect to employee work or the possibility to assign such rights to a third person). If with respect to mentioned specificity of the computer programs we won't have stronger interests to a certain closer approach to some of the useful elements of Anglo-Saxon law (e.g. subject to statutory circumstances the employer shall be directly the author of the work or even the possibility of disposition with the content of copyright itself).

ABSTRAKT

Tématem této rigorózní práce je počítačový program jako zaměstnanecké dílo a jeho specifika. Cílem této práce je především popsat a shrnout českou právní úpravu tzv. zaměstnaneckého díla v autorském zákoně, je-li takovým dílem počítačový program, včetně jejího historického vývoje. Práce také obsahuje postřehy autora z relevantní smluvní praxe.

Na úvod této práce je vysvětlen pojem „počítačový program“ a jeho využití v platné právní úpravě, a dále pak jsou vysvětleny základní pojmy autorského práva, které souvisí s řešenou problematikou, a to „autorské dílo a jeho vznik“, „autorství“, „obsah práva autorského“, „dispozice s obsahem práva autorského“ apod. Následně je zmíněn stručný exkurz k databázím a jejich autorsko-právní ochraně. Další části této práce se již soustředí na stěžejní autorské dílo této práce, kterým je počítačový program, přičemž nejprve je obsažen exkurz do vývoje právní ochrany počítačového programu jako autorského díla, který je následován exkurzem do mezinárodní a komunitární právní úpravy počítačového programu jako autorského díla. Poté je detailně rozebráno ustanovení autorského zákona obsahující zaměstnanecké dílo, na které navazuje kapitola zmiňující některé praktické zkušenosti autora se smluvní úpravou reflektující mj. i otázky autorsko-právní, včetně těch, které se týkají počítačových programů jako děl zaměstnaneckých. Další kapitola se věnuje ochraně práv k počítačovému programu a možným postihům neoprávněného zásahu do něj. Své důležité místo v této práci rovněž má i srovnání řešené problematiky se zahraničními právními úpravami, přičemž byly zvoleny, jak právní úpravy naší právní úpravě bližší (např. Slovensko), tak právní úpravy, které vycházejí z odlišného pojetí autorských práv (např. USA). A v závěru jsou pohledem autora zmíněna mj. i některá negativa dotčené právní úpravy v České republice.

ABSTRACT

This thesis is focused on the topic of the computer program as an employee work and its specifics. The aim of this thesis is mainly describing and summarizing the Czech legislation of the employee work in the Copyright act if such work is the computer program including its history. The thesis also contains the author's remarks with respect to the relevant contractual practice.

In the introductory passage of this thesis there is an explanation of the basic term "computer program" and its usage in the Czech legislation together with the explanation of the basic terms regarding the copyright such as "author work and its origin", "authorship", "content of copyright", "disposition of the content of copyright" etc. Then there is a short excursion to the databases and their copyright protection. The following parts of this thesis focus on the crucial author's work which is the computer program wherein is included the excursion to the history of the copyright protection of the computer program as the author's work followed by the excursion to the international and the European regulation of the computer program as the author's work. Then the relevant provision of the Czech regulation regarding the employee work is discussed in detail which is followed by a chapter containing some of the author's practical experience with the contracts reflecting among others the copyright aspects including such related to the computer programs being the employee works. The following chapter focuses on the protection of the rights related to the computer program and on the penalties for the breach of the right related to the computer program. The comparison of the Czech legislation of the subject matter with the foreign legislations has its own important role in this thesis wherein it contains the legislations closer to Czech legislation (e.g. Slovak republic) and also the legislations that are based on different conception of the copyright (e.g. USA). And at the end of the thesis author also mentions some negatives of the relevant Czech legislation from his prospective.

SEZNAM KLÍČOVÝCH SLOV / LIST OF KEY WORDS

Autorské právo	Copyright
Počítačový program	Computer program
Zaměstnanecké dílo	Employee work

SEZNAM CITOVANÝCH ZDROJŮ

Literatura

- BENTLY, L. SHERMAN, B. *Intellectual Property law*, Oxford University Press, 2008.
- BOHÁČEK, M. a kol: *Právo průmyslového a jiného duševního vlastnictví*. Praha 1994, skripta VŠE.
- CADDICK, N., DAVIES, G., HARBOTLLE, G. Copinger and Skone James on Copyright, Sweet and Maxwell, 2013.
- DOBŘICHOVSKÝ, T. *Moderní trendy práv k duševnímu vlastnictví v kontextu evropského práva, dohody TRIPS a aktivit WIPO*. 1. vydání. Praha : Linde Praha, 2004.
- GRAHAM, D. L. *Legal battles that shaped the Computer Industry*. 1st edition : Greenwood Publishing Group, 1999.
- HORÁČEK, R. ČADA, K., HAJN, P. *Práva k průmyslovému vlastnictví*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck. 2005.
- HUGENHOLTZ, P.B., QUAENDVLIET, A.A. & VISSER D.J.G. *A Century of Dutch Copyright Law. Auteurswet 1912-2012*, Amsterdam: deLex 2012.
- JANSKA, L., OTEVŘEL, P., *Softwarové právo. Praktický průvodce právní problematikou v IT*. 1. vydání. Brno : Computer Press, a.s., 2011. ISBN 987-80-251-3458-0
- KŘÍŽ, J., HOLCOVÁ, I., KORDAČ, J., KŘEŠŤANOVÁ, V. *Autorský zákon a předpisy související*. Komentář. Praha : Linde Praha, a.s., 2001.
- KŘÍŽ, J. a kol. *Autorský zákon – komentář a předpisy související*. 2., aktualizované vydání. Praha : Linde Praha, 2005.
- LLOYD, I. *Information Technology law*. Oxford: Oxford University Press, 2008.

- MILLARD, C. *Cloud computing law*. 1. edition. Oxford University Press, 2013.
- NIMMER, M. B. – NIMMER, D.: *Nimmer on Copyright*. New York: Matthew Bender, 1997.
- PATRY, W. F.: *Copyright Law and Practice*, BNA Books, 1995.
- SMEJKAL, V. a kol. *Právo informačních a telekomunikačních systémů*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2001. ISBN 80-7179-552-6.
- SMEJKAL, V. a kol. *Právo informačních a telekomunikačních systémů*. 2., aktualizované a rozšířené vydání. Praha : C. H. Beck, 2004. ISBN 80-7179-765-0.
- Slovník výpočetní techniky. Microsoft Press, (v ČR) Plus spol. s r.o., Praha, 1993.
- SPOOR, J. H., VERKADE, D. W. F., & VISSER, D. J. G. *Auteursrecht, Deventer*: Kluwer 2005.
- ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2010. ISBN 978-80-7400-178-9.
- ŠTENGLOVÁ, I. PLÍVA, S., TOMSA, M. a kol. *Obchodní zákoník. Komentář*. 12. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-055-3
- ŠTĚDRONĚ, B. *Ochrana a licencování počítačového programu*. Praha : Wolter Kluwer ČR, 2010. ISBN 978-80-7357-555-7.
- TELEC, I., TŮMA, P. *Autorský zákon*. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007. ISBN 978-80-7179-608-4.

Odborné články (včetně internetových)

- AUJEZDSKÝ, J. *Novela autorského zákona významně ovlivní také práci se software*. Zive.cz, 23. 5. 2006, zdroj dostupný na:

<http://www.zive.cz/clanky/novela-autorskeho-zakona-vyznamne-ovlivni-take-praci-se-softwarem/sc-3-a-130563> [on-line k 31. 1. 2015].

- JANSÁ, L. *Co obnáší pracovněprávní vztah s programátorem?* Lupa.cz, 24. 5. 2006, zdroj dostupný na: <http://www.lupa.cz/clanky/co-obnasi-pracovnepravni-vztah-s-programatorem/> [on-line k 31. 1. 2015].
- AUJEZDSKÝ, J. *Úvod do právní ochrany počítačových programů – díl 1.* Elaw.cz, 12. 9. 2010, zdroj dostupný na: <http://www.elaw.cz/cs/pravo-it/281-uvod-do-pravni-ochrany-pocitacovych-programu-dil-1.html> [on-line k 31. 1. 2015].
- AUJEZDSKÝ, J. *Speciál licence.* Root.cz, zdroj dostupný na: <http://www.root.cz/specialy/licence/> [on-line k 31. 1. 2015].
- BURYAN, J. *Ochrana počítačového programu v zahraničí a v EU,* itpravo.cz, 16. 9. 2003, zdroj dostupný na: <http://www.itpravo.cz/index.shtml?x=136835> [on-line k 31. 1. 2015].
- Copyright law of the United States and Related laws contained in Title 17 of the United States Code. Copyright.gov, zdroj dostupný na: <http://www.copyright.gov/title17/> [on-line k 31. 1. 2015].
- DOBŘICHOVSKÝ, T. *Právní režim předmětů duševního vlastnictví vytvořených v rámci pracovněprávních vztahů.* Právo a zaměstnání č. 11/2005.
- GREGUŠOVÁ, D., CHLIPALA, M., SUSKO, B. *Autorskoprávní ochrana počítačových programů na Slovensku.* Epi.sk, zdroj dostupný na: http://www.epi.sk/66/Autorskopravna-ochrana-pocitacovych-programov-na-Slovensku_6648.aspx [on-line k 31. 1. 2015].
- HOLLAAR, A. L. *Legal protection of digital information,* digital-law-online.info, 26. 11. 2002, zdroj dostupný na: <http://digital-law-online.info/> [on-line k 31. 1. 2015].
- JANSÁ, L. *Nekalá soutěž v IT podnikání,* Pravoit.cz, 21. 1. 2008, zdroj dostupný na: <http://www.pravoit.cz/article/nekala-soutez-v-it-podnikani> [on-line k 31. 1. 2015].

- JAROLÍMKOVÁ, A. *Jak se změní autorské právo?* Právní rádce, 2013, č. 4.
- KMOCH, O. *Připravovaná novela autorského zákona.* Epravo.cz, 30. 9. 2010, zdroj dostupný na: <http://www.epravo.cz/top/clanky/pripravovana-novela-autorskeho-zakona-66765.html> [on-line k 31. 1. 2015].
- KMOCH, O. *Postoupení práva výkonu majetkových práv k počítačovému programu – částečně opomíjený institut v některých smluvních vztazích v oblasti IT* [online], Epravo.cz, 13. 4. 2012, zdroj dostupný na: <http://www.epravo.cz/top/clanky/postoupeni-prava-vykonu-majetkovych-prav-k-pocitacovemu-programu-castecne-opomijeny-institut-v-nekterych-smluvnich-vztazich-v-oblasti-it-81286.html> [on-line k 31. 1. 2015].
- KMOCH, O. *Některé právní aspekty cloud computingu.* E15. Mladá fronta a.s. 2014, číslo 1710.
- KNAP, K., OPLTOVÁ, M.: *Autorské právo a počítačové programy.* PPr. 93, 6: 320.
- MAISNER, M., KŘÍŽKA, M. *Vady počítačového programu ve světle platné právní úpravy,* epravo.cz, 15. 9. 2009, zdroj dostupný na: <http://www.epravo.cz/top/clanky/vady-pocitacoveho-programu-ve-svetle-platne-pravni-upravy-58153.html> [on-line k 31. 1. 2015].
- MATĚJKA, M. *Postih porušování autorského práva běžnými uživateli software aneb je nevydělečné používání nelegálního software pro osobní potřebu opravdu trestným činem?* Itpravo.cz, 14. 10. 2003, zdroj dostupný na: <http://www.itpravo.cz/index.shtml?x=147455> [on-line k 31. 1. 2015].
- MÍŠEK, V. *Uplatňování autorského zákona u software.* Průmyslové vlastnictví 1993.
- SEIGNETTE, M. B. *Authorship, Copyright Ownership and Works made on Commission and under Employment,* hocker.nl, 1. 9. 2012, zdroj dostupný na: http://hocker.nl/uploads/files/publication_documents/2543/A_Century_of_Dutch_Copyright_Law.pdf [on-line k 31. 1. 2015].

- TELEEC, I. *Komentář k autorskému zákonu § 17*, ASPI – Původní nebo upravené texty pro ASPI, ASPI ID: LIT16873CZ, 1998.
- TŮMA, P. *K problematice převoditelnosti majetkových autorských práv*, Bulletin Advokacie, 2012, č. 4.
- TYSVER, D. A. *The History of Software Patents: From Benson, Flook, and Diehr to Bilski and Mayo v. Prometheus*, bitlaw.com, zdroj dostupný na: <http://www.bitlaw.com/software-patent/history.html> [on-line k 31. 1. 2015].
- United States Copyright Office (a department of the Library of the Congress). Copyright basics, copyright.gov, zdroj dostupný na: <http://www.copyright.gov/circs/circ01.pdf> [on-line k 31. 1. 2015].
- ÚŘAD PRŮMYSLOVÉHO VLASTNICTVÍ ČR. *Informace Úřadu průmyslového vlastnictví ČR k návrhu směrnice o patentovatelnosti vynálezů realizovaných počítačem*. Upv.cz, 2010 [on-line k 31. 1. 2015].
- Wikipedia. *Dějiny počítačů*. Wikipedia.org, zdroj dostupný na: http://cs.wikipedia.org/wiki/Dějiny_počítačů [on-line k 31. 1. 2015].

Judikatura

- Rozhodnutí Městského soudu v Praze, sp. zn. 13 Co 216/90.
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu Nizozemí ze dne 1. 6. 1990, NJ 1991, 377.
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu Nizozemí ze dne 20. 10. 1995, NJ 1996, 682.
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu Nizozemí ze dne 19. 1. 1951, NJ 1952, 37
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu USA sp. zn. 409 U.S. 63 (1972) ze dne 20. 11. 1972.
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu USA sp. zn. 450 U.S. 175 (1981) ze dne 3. 3. 1981.
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu USA sp. zn. 490 U.S. 730 (1989) ze dne 5. 6. 1989.

- Rozhodnutí Nejvyššího soudu USA sp. zn. 516 U.S. 233 (1996) z roku 1996.
- Rozhodnutí nejvyššího soudu USA sp. zn. 561 U.S. ____ (2010) ze dne 28. 6. 2010.
- Rozhodnutí Odvolacího soudu s-Hertogenbosch ze dne 4. 6. 1980, BIE 1985.
- Rozhodnutí Odvolacího soudu USA (3. okrsek) sp. zn. 797 F 2d 1222 (1986) ze dne 4. 8. 1986.
- Rozhodnutí Odvolacího soudu USA (2. okrsek) sp. zn. 982 F.2d 693 (1992) ze dne 9. 1. 1992.
- Rozhodnutí Odvolacího soudu USA (7. Okrsek) sp. zn. 969 F.2d 410, ze dne 23. 7. 1992.
- Rozhodnutí Odvolacího soudu USA (1. okrsek) sp. zn. 49 F.3d 807 (1st Cir. 1995) z roku 1995.
- Rozhodnutí Odvolacího federálního soudu USA sp. zn. 149 F.3d 1368, 47 U.S.P.Q.2d 1596 ze dne 23. 7. 1998.
- Rozhodnutí Odvolacího federálního soudu USA sp. zn. 545 F.3d 943, 88 U.S.P.Q.2d 1385 (Fed. Cir. 2008) ze dne 30. 10. 2008.
- Rozhodnutí Odvolacího federálního soudu USA sp. zn. 2013-1021, - 1022 ze dne 9. 5. 2014.
- Rozhodnutí Odvolacího soudu UK sp. zn. [1999] E.W.J. No. 6192 z roku 1999.
- Rozhodnutí Odvolacího soudu v UK sp. zn. [1952] RCP 10 z roku 1952.
- Rozhodnutí Okresního soudu USA, N.D. Kalifornie sp. zn. 810 F Supp 2d 1002 (N.D. Cal. 2011) ze dne 15. 9. 2011.
- Rozhodnutí soudu v UK sp. zn. [1989] FSR 361 z roku 1989.

- Rozhodnutí soudu v UK sp. zn. [1991] FSR 14 z roku 1991.
- Rozhodnutí soudu v UK sp. zn. [1998] FSR 622 z roku 1998.
- Rozsudek ESD sp. zn. C-46/02 ze dne 9. 11. 2004.
- Rozsudek ESD sp. zn. C-203/02 ze dne 9. 11. 2004.
- Rozsudek ESD (velkého senátu) sp. zn. C-444/02 ze dne 9. 11. 2004.
- Rozsudek ESD sp. zn. C-406/2010 ze dne 2. 5. 2012.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 30 Cdo 739/2007 ze dne 30. 4. 2007.
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ČR sp. zn. 5 As 38/2008 ze dne 2. února 2011.

SEZNAM PRÁVNÍCH PŘEDPISŮ

Legislativa České republiky

- Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.
- Zákon č. 90/2012 Sb., zákon o obchodních společnostech a družstev (zákon o obchodních korporacích).
- Zákon č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém.
- Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 35/1965 Sb., o dílech literárních, vědeckých a uměleckých, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 441/2003 Sb. o ochranných známkách, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 527/1990 Sb., o vynálezech a zlepšovacích návrzích, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.

- Zákon č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, ve znění pozdějších předpisů.

Mezinárodní smlouvy

- Bernská úmluva na ochranu literárních a uměleckých děl (vyhláška č. 133/1980 Sb., o Bernské úmluvě o ochraně literárních a uměleckých děl ze dne 9. září 1886, doplněné v Paříži dne 4. května 1896, revidované v Berlíně dne 13. listopadu 1908, doplněné v Bernu dne 20. března 1914 a revidované v Římě dne 2. června 1928, v Bruselu dne 26. června 1948, ve Stockholmu dne 14. července 1967 a v Paříži dne 24. července 1971).
- Pařížská úmluva na ochranu průmyslového vlastnictví uzavřená v roce 1883 v Paříži.
- Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví uzavřená v roce 1994.
- Smlouvu o autorském právu z 20. 12. 1996 (č. 33/2002 Sb. m. s.).

Komunitární právo

- Směrnice Rady č. 91/250/EHS ze dne 14. května 1991 o právní ochraně počítačových programů.
- Směrnice Rady č. 2009/24/ES ze dne 23. dubna 2009 o právní ochraně počítačových programů.